

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010

Bc. Veronika Mačáková

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Evropská integrace

Strukturální fondy EU na příkladech OP RLZ a OP VK

Diplomová práce

Vypracovala: Bc. Veronika Mačáková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Josef Abrhám, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Strukturální fondy EU na příkladech OP RLZ a OP VK“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu Ing. Josefu Abrahámovi, Ph.D., za vstřícnost a odborné vedení. Dále bych chtěla poděkovat svým kolegům z odboru Technické pomoci OP VK Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za cenné rady a poznatky z jejich zkušeností, které ovlivnily také mé vlastní vědomosti. V neposlední řadě chci poděkovat rodině za velkou psychickou i finanční podporu při studiu.

OBSAH

ABSTRAKT V JAZYCE ČESKÉM	2
ABSTRAKT V JAZYCE ANGLICKÉM.....	2
KLÍČOVÁ SLOVA V JAZYCE ČESKÉM	3
KLÍČOVÁ SLOVA V JAZYCE ANGLICKÉM	3
ZKRATKY	4
ÚVOD	6
1 VZNIK STRUKTURÁLNÍ POLITIKY ES.....	10
1.1 Politika hospodářské a sociální soudržnosti v období 2000-2006	16
1.2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2007-2013 a srovnání s předchozím obdobím.....	18
1.3 Nástroje strukturální politiky: Evropský sociální fond.....	21
1.4 Aplikace strukturální politiky EU v ČR 2004-2006.....	24
1.5 Aplikace strukturální politiky EU v ČR 2007-2013.....	33
2 OPERAČNÍ PROGRAM ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ (OP RLZ)	40
2.1 Problematika vzdělávání v OP RLZ: Priorita 3.....	45
2.2 Problematika vzdělávání v OP RLZ: Priorita 4.....	55
3 OPERAČNÍ PROGRAM VZDĚLÁVÁNÍ PRO KONKURENCESCHOPNOST (OP VK)..	57
3.1 Prioritní osa 1 – Počáteční vzdělávání.....	64
3.2 Prioritní osa 2 – Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj.....	70
3.3 Prioritní osa 3 – Další vzdělávání.....	74
3.4 Prioritní osa 4 – Systémový rámec celoživotního učení	76
3.5 Prioritní osa 5 – Technická pomoc.....	77
3.6 Čerpání způsobilých výdajů	80
4 PROJEKT, PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ, PROJEKTOVÝ CYKLUS.....	82
4.1 Projektový cyklus v rámci OP.....	85
5 OP VK V NÁVAZNOSTI NA OP RLZ A PRŮZKUM V TÉTO OBLASTI.....	90
5.1 Výsledky dotazníkového šetření.....	94
ZÁVĚR	113
PRAMENY A LITERATURA.....	120
PRAMENY	120
Tištěné.....	120
Noviny a Časopisy.....	122
Internetové.....	125
Jiné prameny.....	130
LITERATURA	130
PŘÍLOHY	132
Textové přílohy.....	132
SEZNAM GRAFŮ	150
SEZNAM OBRÁZKŮ	150
SEZNAM TABULEK.....	151

Abstrakt v jazyce českém

Tato diplomová práce pojednává o důvodu vzniku a vývoji politiky hospodářské a sociální soudržnosti v EU, o tématech, které tato politika řeší a nástrojích, pomocí kterých poskytuje členským státům finanční pomoc. Vzhledem k názvu práce, kdy představuji strukturální fondy na příkladech dvou operačních programů – Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů a Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, se zaměřuji na Evropský sociální fond, jako na prostředek finanční pomoci v ČR čerpané na tyto dva operační programy. Práce se tedy věnuje rovněž aplikaci strukturální politiky v ČR se zaměřením na pomoc v oblasti vzdělávání. Představuje tedy základní dokumenty potřebné k čerpání finančních zdrojů a následně se zabývá konkrétně zmíněnými operačními programy a sleduje jejich návaznost. V poslední části je pomocí dotazníkového šetření poukázáno na tíživé oblasti implementace operačních programů a jsou naopak vyzdvihnuty pozitivní výsledky či silné stránky realizace operačních programů.

Abstrakt v jazyce anglickém

This thesis explains the reasons of the establishment and development of the European Union's policy for economic and social cohesion, the topics it tries to solve, and instruments through which it provides the member states the financial help. Because, as it can be seen from the caption of this thesis, I describe two operational programmes – Operational Programme Development of Human Resources and Operational Programme Education for Competitiveness, I concentrate on the European Social Fund, as it is the source of the financial help in the Czech Republic for these two operational programmes. That is why this thesis also pays attention to the application of the structural policy in the Czech Republic with the emphasis on the area of education. It introduces the crucial documents needed to be approved as long as we want to receive money from the EU and it deals with the two operational programmes and its coherence. In the last part of this thesis the weaknesses and strenghts of the implementation of those operational programmes are highlighted.

Klíčová slova v jazyce českém

Politika hospodářské a sociální soudržnosti, strukturální politika, strukturální fondy, Evropský sociální fond, operační program, lidské zdroje, vzdělávání, Operační program Rozvoj lidských zdrojů, Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Klíčová slova v jazyce anglickém

Policy for economic and social cohesion, structural policy, structural funds, European Social Fund, operational programme, human resources, education, Operational programme Development of Human Resources, Operational programme Education for Competitiveness

Zkratky

CERA – Czech Education and Research Agency (Česká agentura pro vzdělávání a výzkum)

CERMAT – Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání

CF – Cohesion Fund (Kohezní fond/Fond soudržnosti)

ČR – Česká republika

EAGGF – European agricultural Guidance and Guarantee Fund (Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond)

EK – Evropská komise

EP – Evropský parlament

ERDF – European Regional Development Fund (Evropský fond pro regionální rozvoj – EFRR)

ES – Evropské společenství

ESF – Evropský sociální fond

EU – Evropská unie

Eurostat – Evropský statistický úřad

EUSF – European Union Solidarity Fund (Fond solidarity Evropské unie)

FIFG - Financial Instrument for Fisheries Guidance (Finanční fond na podporu rybářství)

GG – Globální grant

HDP – Hrubý domácí produkt

HK – Hodnotící komise

HO-MO – Hodnotitelský modul

ICT – Information and Communication Technologies (Informační a komunikační technologie)

IP – Individuální projekt

IPn – Individuální projekty národní

IPo – Individuální projekty ostatní

JPD – Jednotný programový dokument

MDS – Ministerstvo dopravy a spojů

MF – Ministerstvo financí

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ – Monitorovací zpráva
MZE – Ministerstvo zemědělství
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NIDV – Národní institut pro další vzdělávání
NUTS – La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (Klasifikace územních statistických jednotek)
OP – Operační program
OP I – Operační program Infrastruktura
OP LZZ – Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP PA – Operační program Praha – Adaptabilita
OP PK – Operační program Praha – Konkurenceschopnost
OP PP – Operační program průmysl a podnikání
OP RLZ - Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OP RVMZ – Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
OP VaVpl – Operační program Výzkum a vývoj pro inovace
OP VK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
PIVO – Podpora individuálního vzdělávání občanů
PMI – Project Management Institute
Pp – Program podpory
ROP – Regionální operační program
ŘO – Řídící orgán
SOP – Sektorový operační program
SROP – Společný regionální operační program
SŠ – Střední škola
SWOT (analýza) – Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb)
TP OP VK – Technická pomoc OP VK
VOŠ – Vyšší odborná škola
VŠ – Vysoká škola
ZŠ – Základní škola
ŽoP – Žádost o platbu

Úvod

Tématem a rovněž cílem této práce je zachytit a vysvětlit jednotlivé procesy probíhající v souvislosti s implementací strukturálních fondů v České republice (ČR), a sice na příkladech dvou operačních programů (OP) – Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) a Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK), programů, které jsou financovány Evropskou unií (EU), respektive Evropským sociálním fondem (ESF). Proč se chci zabývat právě těmito dvěma OP? Vzdělání a rozvoj lidských zdrojů považuji za zásadní pro celkový rozvoj společnosti. Lidský faktor je v dnešní, technologizované, době stále nezastupitelný a sebevzdělávání společnosti je, dle mého názoru, stále cestou k úspěchu.

Nejprve bych ráda vymezila, čím se v práci budu zabývat podrobně, čím méně a proč jsem se k takovému kroku rozhodla. Vzhledem k velkému množství možností jak žádat o grant z EU je nutné vymezit hranice této práce pro analýzu činností v souvislosti s OP a soustředit se na specifitější problematiku. Z tohoto důvodu byla pro analýzu OP RLZ vybrána oblast vzdělávání v souvislosti s rozvojem lidských zdrojů. Ačkoliv tedy nastíním celý OP RLZ, podrobně se zaměřím pouze na tematiku vzdělávání, abychom mohli sledovat analogii s OP VK (který je narozdíl od OP RLZ věnován celý právě tematice vzdělávání) a mohli si ukázat jistou návaznost obou OP. Důvodem je tedy jednak přímá orientace na oblast vzdělávání a rovněž nemožnost zachytit podrobně oba OP vzhledem k rozsahu práce. S ohledem na OP RLZ budu detailněji zkoumat pouze jeho třetí prioritu a jednotlivá opatření 3. 1, 3. 2 a 3. 3. Zmíněna bude také Priorita 4, Opatření 4. 2. V rámci OP VK se budu výrazně soustředit na všechny jeho prioritní osy, protože se všechny zaměřují na vzdělávání. V práci mám v úmyslu věnovat pozornost především činnostem, které probíhají pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Důvodem je opět fakt, že v práci není prostor pro podrobné vymezení rolí všech aktérů implementační struktury u obou OP. Dále tak zamýšlím proto, že aktuálním programem, který je v plném procesu realizace, je OP VK (jehož řídicím orgánem je právě MŠMT a hraje tak při implementaci nejvýznamnější roli) a

v práci chci být rovněž co nejvíce aktuální. Z tohoto důvodu bude středem pozornosti právě OP VK, který je v gesci MŠMT.

Práce má v úmyslu vysvětlit logiku regionální politiky, strukturálních fondů, proč vznikly a jaká je jejich nynější role. Tím představí základní pojmy, které jsou dále rozvinuty a navazuje na ně téma strukturální pomoci v ČR, následně bude představena implementace jednotlivých OP a průzkum mezi odborníky v této oblasti. Průzkum v oblasti fungování obou OP má za cíl zjistit jak je nahlíženo na práci s OP jednotlivými zainteresovanými stranami, analyzovat všechny kroky týkající se implementace projektů financovaných EU, roli institucí v tomto procesu, způsob vyhodnocování žádostí o grant, míru objektivitu ve všech přítomných procesech, a to, jak jsou projekty úspěšně realizovány. Snahou je tedy zjistit jak je teorie OP využívána a vnímána v praxi a zda k tomu určené orgány napomáhají svou činností všem potenciálním žadatelům realizovat své projekty.

K analýze všech potřebných procesů je vhodné položit si následující výzkumné otázky, které upřesní oblast analýzy a ukáží směr, kterým by se měla práce ubírat. V závěru si na ně budeme schopni odpovědět.

Proč existuje strukturální politika? Jakým způsobem je prováděna implementace strukturální politiky v ČR? Jak je podporováno vzdělávání v rámci strukturální politiky EU v ČR? Do jaké míry je MŠMT schopno efektivně pomáhat při implementaci projektů financovaných EU, které jsou zaměřeny na vzdělávání? Jaká je jeho role v této oblasti? Jak je vnímáno nastavení OP dalšími zainteresovanými stranami?

Práce bude potvrzovat následující hypotézu na základě ověřených skutečností. Pravdivost hypotézy bude ověřena v závěru práce. Pro svou diplomovou práci jsem zvolila hypotézu:

Odbory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k tomu určené zvyšují absorpční kapacitu v čerpání zdrojů EU v oblasti OP VK aktivní podporou vzdělávacích subjektů, které jsou potenciálními žadateli o grant z ESF, a sice lépe ve srovnání s OP RLZ.

Zaměříme-li se na dosavadní zpracování tématu, je možné konstatovat, že problematika regionální politiky a strukturálních fondů EU byla dodnes velmi kvalitně a ve vysokém počtu zpracovaná. Téměř každá

publikace, která se snaží komplexně zachytit problematiku EU, zahrnuje regionální politiku této organizace. Navíc jsou dostupné legislativní zdroje, kde je možné najít primární data. Co se týče konkrétní realizace strukturální politiky EU v ČR, je tato oblast rovněž dobře probádaná. Hlavní zdroje informací o strukturálních fondech v ČR poskytují především vládní instituce ve svých publikacích, či na internetových stránkách. Nástroje a další důležité aspekty potřebné k implemetaci projektů v ČR jsou dostatečně zanalyzované a práce se může opřít o kvalitní zdroje.

V práci je využíván empiricko-analytický přístup, jež se zaměřuje na formulaci problému jak z hlediska časového, tak obsahového. Pomocí induktivní analýzy bude v práci představena problematika a postupně se v ní budu snažit dojít k závěru, který vyplývá z dané tematiky, a najít možné řešení. V práci neutrálně zkoumám již proběhlé procesy související s regionální problematikou, respektive s užitím financí ze strukturálních fondů v ČR. V první části práce bude aplikována především deskriptivní metoda, která má za úkol objasnit základní problematiku regionální politiky EU. Navazuje aplikace této problematiky v praxi, tedy analýza stavu obou OP a jejich vzájemná návaznost. Dále, pomocí dotazníkového šetření, následuje představení vnímání nastavení OP odborníky, kteří jsou v každodenním styku s OP a vyvozování závěrů z výsledků dotazníku.

Práce začíná abstraktem v českém i anglickém jazyce, následují klíčová slova (rovněž v českém i anglickém jazyce), dále úvod, pět kapitol a 15 podkapitol, závěr, na konci práce je možné najít seznam pramenů a literatury, přílohy a seznam grafů, tabulek a obrázků.

První kapitola má za úkol podat základní informace o logice regionální, respektive strukturální politiky a především strukturálních fondů. Vysvětluje jejich původ a důvod vzniku, jejich funkci, principy strukturální politiky. V první podkapitole je objasněna regionální politika, kterou EU představila pro léta 2000-2006. Následuje podkapitola vysvětlující regionální politiku v následující finanční perspektivě, tedy 2007-2013 a představuje změny oproti předchozímu období. V další podkapitole jsou představeny nástroje strukturální politiky, podrobněji je nastíněna role zásadního fondu pro tuto práci, a sice ESF, kdy, jak a proč tento fond vznikl a jaká je jeho dnešní funkce. Ve třetí podkapitole je objasněno vytvoření struktur pro

uskutečňování regionální politiky EU v ČR v letech 2004-2006, nastíněn je systém programových dokumentů, které určují oblasti poskytování grantů. Následuje podkapitola, která opět představuje nové programové období v ČR 2007-2013 a srovnává ho s minulým obdobím.

Druhá kapitola poukazuje na uplatnění OP RLZ během programového období 2004-2006. Představuje OP obecně, jak byl nastaven, jaká byla výše finanční podpory a co bylo jeho cílem. Následně se zaměřuje ve svých podkapitolách na problematiku týkající se pouze vzdělávání. Zde uvádím opět cíle jednotlivých Opatření, finanční rozpočet a výsledky dosažené v rámci OP.

Třetí kapitola se pak analogicky, jako druhá, věnuje OP VK. Nejprve obecně nastiňuje cíle a finanční prostředky, ve svých podkapitolách se dále věnuje jednotlivým prioritním osám, popisuje jejich cíle, rozpočet a prozatím dosažené výsledky včetně čerpání způsobilých výdajů.

Čtvrtá kapitola představuje problematiku projektu, projektového řízení a cyklu obecně, nabízí možnosti jak by měl projekt vypadat a jaké existují procesy spojené s projektovým managementem. První podkapitola se pak věnuje konkrétně projektovému cyklu v rámci OP.

Poslední, pátá, kapitola má za cíl určit návaznost OP VK na OP RLZ, zjistit, zda došlo ke zlepšení, poukázat na negativní a pozitivní aspekty OP VK v této souvislosti a zaměřit se na jejich možná řešení. V první podkapitole jsou pak analyzovány výsledky dotazníkového šetření, pomocí něhož jsem získávala pohled na implementaci obou OP a bude také vodítkem k ověření stanovené hypotézy.

1 Vznik strukturální politiky ES

Tak jako měl důvod vznik celého Evropského společenství (ES) po druhé světové válce, měl svůj důvod i vznik fondů na podporu rozvoje zaostalých regionů, čímž byla započata regionální/strukturální politika ES, od konce 80. let politika hospodářské a sociální soudržnosti. Už když ES vznikalo, byly vidět citelné rozdíly hlavně mezi vyspělostí pěti členských států na jedné straně a Itálií na straně druhé. V roce 1958 bylo regionální HDP v Hamburgu pětikrát vyšší než v italské Kalábrii.¹

Tlak na vytvoření mechanismu, který by zajistil zaostalejším regionům podporu tehdy, ale i do budoucna, se tedy jevil jako velice logický a především nutný. Již od počátků vzniku ES je možné vidět formování regionální politiky a strukturálních fondů, které rozdíly mezi členskými státy měly postupně smazávat.²

Vytvoření regionální politiky rovněž ovlivnila snaha o vznik společného jednotného trhu. Čtyři svobody, jež měly být uplatňovány v rámci jednotného trhu však byly blokovány nerovnostmi mezi regiony, které se od sebe odlišovaly. Právě míra vzdělání či jazykové bariéry a další sociální a ekonomické rozdíly bránily rozvoji jednotného trhu, a proto se jednotný trh stal dalším důvodem vzniku společné regionální politiky, která měla bariéry odstraňovat. Firmy a další subjekty totiž nechtěly investovat do kapitálu v nerozvinutém regionu.³

Stejně jako samotný společný trh ovlivnil formování regionální politiky, měla nemalý vliv na regionální politiku snaha vytvořit společnou hospodářskou a měnovou unii. Připravovaná společná měnová politika působila na rozvoj té regionální velmi pozitivně a urychlovala ho. Základním předpokladem pro vznik společné měnové politiky bylo omezení intervence

¹ BACHE, Ian – GEORGE, Stephen: *Politics in the European Union* (2. vydání). New York, Oxford University Press 2006, s. 457; rozdíly mezi regiony v EU viz také: ZUKAL, Jiří: *Regionální politika a rozdíly mezi regiony v Evropské unii*. Mezinárodní politika, roč. XIX, 1995, č. 5, s. 24-25.

² FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta: *Evropská Unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2003, s. 440; viz. dále: *Příprava ČR na využívání strukturálních fondů*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 1998 (2. vydání), edice „Strukturální fondy“, svazek 1/1998, s. 8-10; ROVNÁ, Lenka: *Regionální politika Evropské unie*. Mezinárodní politika, roč. XXVII, 2003, č. 4, s. 4-5.

³ Tamtéž, s. 440.

jednotlivých států do svých ekonomik, a tím tedy možnosti ovlivňovat inflaci, státní zadlužení atd. To samozřejmě znamenalo omezení možnosti zasahovat ve prospěch zaostalých regionů. Proto byl rozvoj regionální politiky pro členské státy velice důležitý.⁴

K realizaci regionální politiky muselo ES vytvořit nástroje, pomocí kterých by tato politika fungovala. ES vytvořilo fondy, jejichž finance byly vyčleněny na pomoc zaostalým regionům. Postupně tedy vzniklo několik fondů – Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (EAGGF), Evropský sociální fond (ESF) a Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF).⁵ Posléze byl založen Kohezní fond (CF), který však existuje odděleně od strukturálních fondů a doplňuje jejich pomoc.⁶ Následně se ke strukturálním fondům připojil Finanční fond na podporu rybářství (FIFG), jež vznikl v roce 1993.⁷ Nejnovějším fondem je Fond solidarity Evropské unie (EUSF), který vznikl v roce 2002 jako reakce na devastující záplavy v srpnu 2002 ve střední Evropě a jeho finanční prostředky byly využívány rovněž v roce 2003, kdy Evropu, především pak Středomoří, zasáhly rozsáhlé požáry kvůli suchu.⁸

Zpočátku byla regionální politika především záležitostí samotných členských států. EK se začala zabývat problematikou hospodářské a sociální soudržnosti během 60. let v návaznosti na vznik celní unie a společné zemědělské politiky. Nejprve EK vydala memorandum o regionální politice v roce 1969 a poté, o dva roky později, následovala rezoluce o poskytování pomoci potřebným oblastem, která měla za úkol poskytovat pomoc pouze těm regionům, které to opravdu potřebují. Skutečný zrod regionální politiky je však možné sledovat až začátkem 70. let po summitu v Haagu v roce 1969, kde byl stanoven zásadní cíl ES, a sice hospodářská

⁴ Tamtéž, s. 440.

⁵ ALLEN, David: *Cohesion and the Structural Funds*. In: WALLACE, Helen – WALLACE, William – POLLACK, Mark A.: *Policy-making in the European Union* (5. vydání). Oxford, Oxford University Press 2005, s. 214.

⁶ Tamtéž, s. 214.

⁷ Tamtéž, s. 214; vývoj strukturální politiky a fondů viz také: *Příprava ČR na využívání strukturálních fondů*, s. 17-20; JONES, Robert A.: *The politics and Economics of the European Union*. Cheltenham 1996, s. 152-158; PÍŠOVÁ, Eva: *Regionální politika Evropské unie a její nástroje*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 4), 2000, č. 2, s. 1-3.

⁸ *The European Union Solidarity Fund*. In: Evropská komise: http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm (16.6.2009).

a měnová unie, stejně jako rozšíření ES o tři nové členy. Když do ES vstoupila Velká Británie, Irsko a Dánsko, vzrostly opět regionální nerovnosti mezi státy. Velká Británie navíc přispívala do ES velké finanční obnosy, a tak byla hlavním podporovatelem vytvoření a fungování ERDF.⁹

Hlavním podnětem vzniku regionální politiky se následně stala tzv. Thomsonova zpráva (podle britského komisaře George Thomsona) z roku 1973, která byla inicovaná EK. Zde bylo zdůrazněno, že již ve smlouvách o ES je zakotven požadavek na vytvoření mechanismu, který by zmenšoval rozdíly mezi regiony. Zpráva požadovala vytvoření regionální politiky, protože rozdíly mezi regiony bránily rychlému vzniku společného trhu.¹⁰

Dalším rozšiřováním v 80. letech o chudší státy se regionální rozdíly stupňovaly. Proto se regionální politika nutně musela reformovat ve prospěch aktuální situace a také, aby byla efektivní do budoucna. Důležitý byl pro ni Jednotný evropský akt z roku 1985. Ten poprvé zajistil ukotvení regionální politiky v zakládajících smlouvách ES v samostatném oddílu. Poté byl v roce 1986 přijat Zákon o jednotné Evropě, který zahrnoval definici a konkrétní název pro hospodářskou a sociální soudržnost, čímž byly také položeny základy pravé regionální politiky, jak ji známe dnes. Od roku 1988 se tak ESF, EAGGF a ERDF začaly označovat za strukturální fondy, a tím také byla vymezena strukturální politika. Strukturální politika zahrnovala problematiku regionů nejen z hospodářského hlediska, ale také sociálního a zemědělského.¹¹

Důležitá byla pro strukturální politiku reforma z roku 1989, která měla původ v Delorsově balíku z roku 1988. Tento balík zahrnoval finanční rámec na léta 1988-1993, kdy mimo jiné obsahoval nutnost snížení příspěvků na zemědělství a navýšení financování strukturální politiky. To bylo pro strukturální politiku zásadní, neboť se mohla více soustředit na rozsáhlejší aktivity. Nejednalo se však pouze o finanční záležitosti, ale také o obsahové. EK vymezila konkrétní cíle regionální politiky a finanční prostředky na tyto cíle. Reforma poté vedla k založení iniciativ Společenství.

⁹ FIALA, P. – PITROVÁ, M.: c. d., s. 447.

¹⁰ Tamtéž, s. 447.

¹¹ MAREK, Dan a kol.: *Příprava na strukturální politiku Evropské unie*. Ostrava, Repronis 2004, s. 16-17.

Tyto programy měly řešit závažné problémy některých regionů, které vznikly v důsledku založení společných politik a především společného trhu.¹²

Nadále se problematika regionální politiky objevovala na denním pořádku EU a v podstatě se její rozvoj stal jedním ze zásadních cílů EU. Tomu odpovídá i neustálé zvyšování rozpočtu na strukturální politiku. Hospodářská a sociální soudržnost byla zakotvena v Maastrichtské smlouvě, stejně tak byla její důležitost potvrzena v Amsterdamské smlouvě.¹³

Následující tabulka a graf popisují rozdělení finančních zdrojů na strukturální politiku od vzniku této politiky do roku 2013.

Tabulka 1: Vývoj rozpočtu na strukturální politiku od roku 1975 do roku 2013

Rok	Milionů ecu/eur	% z rozpočtu EU
1975	257 ecu	4,8
1981	1 540 ecu	7,3
1987	3 311 ecu	9,1
1992	18 557ecu	25
1998	33 461 ecu	37
2002	34 615 eur	35
2006 (EU 25)*	38 791 eur	32
2013 (EU 27)*	50 960 eur	32

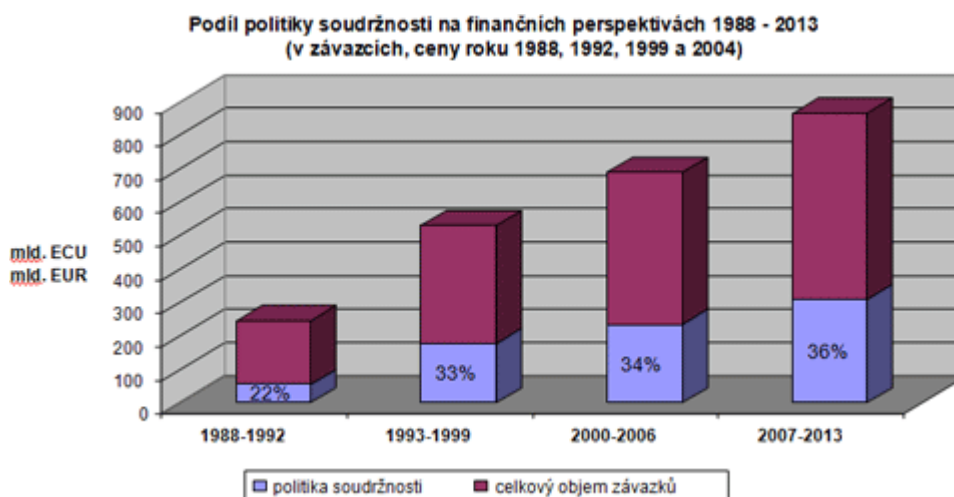
* Nezahrnuje EAGGF – orientační (podpůrnou) sekci a FIGF a zahrnuje EUSF.

Zdroj: ALLEN, D.: c. d., s. 215.

¹² FIALA, P. – PITROVÁ, M.: c. d., s. 450.

¹³ MAREK, D. a kol.: c. d., s. 18.

Graf 1: Vývoj rozpočtu na strukturální politiku od roku 1988 do roku 2013 dle finančních perspektiv

Zdroj: *Hospodářská a sociální soudržnost*. In: Euroskop:

<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/> (7.3.2010).

Velice důležitou se pro tuto oblast stala Agenda 2000, kde byl představen nový finanční rámec na období 2000-2006. Ten bral v potaz budoucí velké rozšiřování EU v roce 2004. Agenda 2000 obsahovala rovněž reformu strukturálních fondů, čímž strukturální fondy získaly právní a finanční rámec. Pomoc fondů je v Agendě 2000 vymezená jako koncentrovaná, a také je zde zjednodušena a objasněna role členských států a EK.¹⁴ Agenda 2000 předpokládala zefektivnění a zjednodušení strukturální politiky, její pružnost a jednoduché řízení, co nejvíce decentralizace a jasné rozdělení odpovědností.¹⁵ Zásadní se stalo partnerství mezi EK a členskými státy.

Dnes, kdy má EU 27 členských států, jsou stále vidět ekonomické rozdíly mezi nimi, především pak mezi novými a starými členy. Právě postupným rozšiřováním se v EU stále zvětšují rozdíly ve vyspělosti států. EU tak pomáhá dalším novým členům (ale i stávajícím), kteří potřebují finanční pomoc, aby se postupně mohli srovnávat s ostatními státy, a aby

¹⁴ Tamtéž, s. 18.

¹⁵ *Agenda 2000*. Praha, Ministerstvo zahraničí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů 1999, s. 34.

se celkově EU dále ekonomicky i společensky rozvíjela. Strukturální politika má tedy za cíl překlenout sociální a hospodářské rozdíly mezi jednotlivými členskými státy a jejich regiony.

Samozřejmě lze namítnout, že se v podstatě jedná o přerozdělování zdrojů, což není příliš tržně orientované chování. Každý by se měl postupně dostat skrze svou politiku na vyspělou úroveň, každý by si měl najít svou cestu a poprat se o „místo na výsluní“. Na druhou stranu se Evropa zdá být kontinentem ne tak dravým ale spíše soudržným a nápomocným ať již uvnitř, tak vůči ostatním státům. Navíc, kdyby již systém Evropského společenství uhlí a oceli a celý tento nápad fungoval jen pro některé členy a jiní by členstvím nic nezískali, těžko by byl tento mechanismus životaschopný. Pomoc po válce byla nutností, takže systém strukturální politiky, který byl dohodnut mezi státy dobrovolně, má své prokazatelné důvody a dnes rovněž výsledky. Některé státy, které kdysi tuto pomoc využily, mohou dnes díky své vyspělosti pomáhat dalším potřebným, což lze sledovat například na případu Irska. Pravdou však zůstává, že například pro Velkou Británii byl tento mechanismus velmi nevýhodný, a proto tak výrazně bojovala za jeho změnu, čehož svým způsobem dosáhla. S jistotou je možné říci, že bychom našli jak výhody, tak nevýhody této politiky a mohli bychom vést dlouhou polemiku o tom, zda je existence strukturální politiky vhodná nebo ne. To však není předmětem této diplomové práce, a proto se spokojíme s tím, že strukturální politika existuje, a zaměříme se na to, co pro členy EU znamená a co jim přináší. Podívejme se tedy na základní principy strukturální politiky.

Existuje několik zásadních principů, pomocí kterých se strukturální pomoc uskutečňuje. Jedním ze základních je *princip programování*, jež je definován jako „proces organizování, rozhodování a financování, uskutečňovaný v řadě fází, s cílem provádět na víceletém základě společnou akci Společenství a členských států zaměřenou na dosažení stanovených cílů regionální politiky“.¹⁶ Tento princip pro nás bude z hlediska tématu práce nejdůležitější, protože se jedná o víceleté a víceoborové programy a projekty, pro které se zpracovávají programové dokumenty,

¹⁶ *Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU.* Praha 2003, s. 65.

kteé budou zmíněny posléze. Jedná se tedy o princip, skrz který se uskutečňuje strukturální politika v dlouhodobějším horizontu.

Dalším principem je *princip koncentrace*, kdy je zásadním úkolem zacílení největšího počtu finančních prostředků do takových regionů, které se ocitají v nejvážnější krizi, ale peníze se mají soustředit na předem definované cíle. Dále je to *princip partnerství*, jež zahrnuje úzkou spolupráci EK a orgánů na národní, regionální a místní úrovni, kde je velmi důležitý prvek subsidiarity a rovnosti mezi muži a ženami. *Princip adicionality* neboli *doplňkovosti* má zase posilovat prostředky, které příjemce obdrží, aby byla realizace projektu co nejefektivnější. *Princip monitorování a vyhodnocování* průběžně zajišťuje sledování a vyhodnocování využívání finančních prostředků před implementací, během implementace a po implementaci daného projektu. Zásadní se v EU stále více stává princip *subsidiarity* a *solidarity*.¹⁷

1.1 Politika hospodářské a sociální soudržnosti v období 2000-2006

Strukturální politika se do přijetí Agendy 2000 uskutečňovala na základě pěti cílů, kdy tři z nich měly regionální úroveň.¹⁸ Reformy těchto cílů proběhly v roce 1993 a 1999.¹⁹

Na léta 2000-2006 byly v Agendě 2000 vymezeny tři zásadní cíle, které spadají pod strukturální politiku, právě z důvodů zjednodušení a zefektivnění strukturální politiky. Cíl 1 zahrnoval regiony, jejichž HDP na obyvatele bylo méně než 75% průměru EU a postihovaly je problémy jako nízká míra investic, vysoká nezaměstnanost, nedostatečná kapacita služeb, stejně jako neuspokojující infrastruktura (tyto regiony již nemohly uplatňovat nárok na ostatní cíle); Cíl 2 byl určen pro ekonomickou a sociální restrukturalizaci regionů, kde bylo HDP na obyvatele vyšší než 75% průměr EU, ale kde se vyskytovala vysoká nezaměstnanost a hlavní průmyslová odvětví byla v útlumu; a konečně Cíl 3 měl podporovat rozvoj lidských

¹⁷ Tamtéž, s. 65-66; více o principu subsidiarity viz: KOMÍNOVÁ, Radka: *Subsidiarita. Nový fenomén ve vývoji EU*. Mezinárodní politika, roč. XX, 1996, č. 4, s. 23-24.

¹⁸ více o pěti cílech před přijetím Agendy 2000: *Příprava ČR na využívání strukturálních fondů*, s. 10; ALLEN, D.: c. d., s. 222; FIALA, P. – PITROVÁ, M.: c. d., s. 451.

¹⁹ MAREK, D. a kol.: c. d., s. 19.

zdrojů a vzdělávání v EU k vytváření vyšší zaměstnanosti.²⁰ Cíl 1 financovaly fondy ERDF, ESF, EAGGF a FIFG, Cíl 2 měl finanční pomoc k dispozici z ESF a ERDF a Cíl 3 byl dotován pouze z ESF.²¹ Agenda 2000 brala v potaz vstup deseti nových členů do EU a této skutečnosti se strukturální politika musela přizpůsobit. Pro období 2000-2006 se EU rozhodla poskytnout na oblast strukturální politiky jednu třetinu z rozpočtu EU, z čehož 195 miliard eur bylo vyčleněno na rozpočet strukturálních fondů a 18 miliard eur na CF.²² Vstupem nových států do EU v roce 2004 se původních 15 členů stalo klíčovými donátory na strukturální politiku, zatímco deset nových členů se stalo zásadními obdržiteli grantů. V podstatě se však nejedná o negativní záležitost. Je uplatňován tzv. princip kompenzačních plateb, který funguje již od počátku vzniku regionální politiky. Je to jakási kompenzace zaostalejším regionům za následky vzniku společného trhu a měnové politiky, které přináší liberalizace trhu. Vyspělé státy, jež díky společnému trhu profitují, přispívají na zaostalejší regiony, které nemají vlastní prostředky na zmírnění následků liberalizace trhu.²³

Rovněž logika rozdělení na tři cíle se jeví jako opodstatněná. Slabší regiony potřebují více peněz na nákladnější projekty, mezi které spadá zlepšení infrastruktury, více stavebních prací obecně, protože se musí začít již od základů. Oproti tomu vyspělejší regiony se mohou soustředit na „soft“ témata, zaměřovat se na konkurenceschopnost a vzdělávání, protože je netíží např. problematika nemožnosti dopravit se na potřebné místo rychle a pohodlně. Tyto projekty samozřejmě nejsou tak nákladné.

²⁰ *Agenda 2000*, s. 32-33; viz dále: *Evropská komise/glosář*. Praha, Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice 2001, s. 101; HUČKA, Miroslav: *Strukturální politika a její regionalizace*. Ostrava, Repronis 2001, s. 106; KÖNIG, Petr – LACINA, Lubor – PŘENOSIL, Jan: *Učebnice evropské integrace*. Praha, Barrister and Principal 2006, s. 304-306; MAREK, D. a kol.: c. d., s. 20; *Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 26. června 1999*. In: Úřední věstník ES č. L16: [http://209.85.129.132/search?q=cache:tF5UUnvbylIJ:www.sfcd.cpkp.cz/SF/doc/es1260_1999.doc+Nařízení+Rady+\(ES\)+č.+1260/1999&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz](http://209.85.129.132/search?q=cache:tF5UUnvbylIJ:www.sfcd.cpkp.cz/SF/doc/es1260_1999.doc+Nařízení+Rady+(ES)+č.+1260/1999&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz), (25.6.2009); PÍŠOVÁ, Eva: c. d., s. 2; ZUKAL, Jiří: *Příprava na čerpání ze strukturálních fondů EU se stává pro ČR aktuální*. Mezinárodní politika, roč. XXII, 1998, č. 8, s. 19.

²¹ *Structural funds*. In: Evropská komise: http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prord/sf_en.htm (16.9.2009); viz dále: *Nařízení rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 26. června 1999*.

²² MAREK, D. a kol.: c. d., s. 22, originální citace z: *At the service of the regions. How does it work? The instruments of solidarity*. In: Evropská komise, Generální sekretariát regionální politiky, 2002: http://www.europa.eu.int/comm/regional_policy/introúregions5_en.htm.

²³ FIALA, P. – PITROVÁ, M.: c. d., s. 442.

V Tabulce 2 vidíme rozdělení finančních prostředků na léta 2000-2006 se zaměřením na jednotlivé cíle strukturální politiky.

Tabulka 2: Rozdělení financí na jednotlivé cíle dle Agendy 2000 na období 2000-2006

Cíl	Částka
Cíl 1	135,9 mld. Eur
Cíl 2	22,5 mld. Eur
Cíl 3	24,05 mld. Eur

Zdroj: MAREK, D. a kol.: c. d., s. 96.

1.2 Politika hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2007-2013 a srovnání s předchozím obdobím

Rovněž v následujícím období si EU stanovila cíle, pomocí kterých bude aplikovat politiku hospodářské a sociální soudržnosti. V letech 2007-2013 dochází ke změně cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jedná se však spíše o změnu názvů, než-li přímo o podstatu cílů. Prvním cílem je „*Konvergence*“. V této oblasti je nejdůležitější podpora hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů v EU.²⁴ Finanční prostředky je možné čerpat z CF, ERDF a ESF. Druhým cílem je „*Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost*“. V rámci tohoto cíle se čerpají peníze z ERDF co se týče regionální úrovně a z ESF na národní úrovni.²⁵ Třetím, a posledním, cílem je „*Evropská územní spolupráce*“. Tento cíl má v úmyslu zlepšovat a podporovat přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů.²⁶ Zde jsou finance čerpány pouze z ERDF.

Jak můžeme vidět, ve srovnání s politikou hospodářské a sociální soudržnosti v letech 2000-2006, nedochází k zásadním změnám cílů, pouze

²⁴ *Programy 2007-2013*, In: Fondy Evropské Unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013> (7.3.2010).

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž; problematika strukturálních cílů viz také: SMAIL, Robin – BROOS, Luc – KUIJPERS, Elsa: *Managing Structural Funds, Step-by-step Practical Handbook*. Maastricht, EIPA 2008, s. 9-18.

jsou jinak formulovány. Princip a podstata cílů však zůstává stejná. Opět zde najdeme zacílení na hospodářsky vyspělejší regiony a na ty méně vyspělé. Pouze třetí cíl se liší tematicky oproti tomu předchozímu a je jakousi novinkou. Obecně však lze říci, že tematika, na kterou jsou finance vynaloženy v novém období zůstává velmi podobná.

Podíváme-li se na finanční stránku politiky hospodářské a sociální soudržnosti, na nové období 2007-2013 bylo vyčleněno z celkového rozpočtu EU 308 miliard eur, což činí asi 35,7%.²⁷ Je vidět, že oproti předcházejícímu období je částka o více než 100 miliard vyšší. Vzhledem k výši rozpočtu je však procento z rozpočtu vymezené na tuto politiku téměř stejné jako v předchozím období.

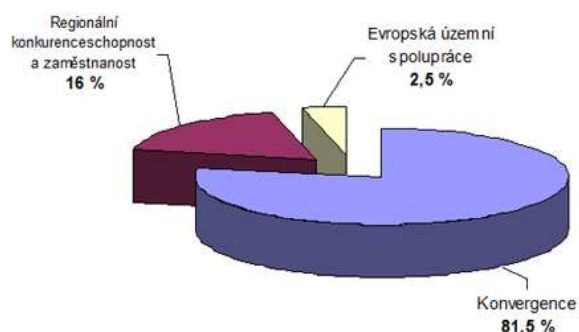
Hlavními oblastmi, na které se chce v rámci této politiky EU soustředit, jsou pro toto období především rozšíření environmentálních aspektů (zejména trvale udržitelného rozvoje) v řízení fondů a zohlednění při implementaci strukturálních fondů; fondy by měly podporovat zlepšení přístupnosti pro zdravotně postižené osoby; mělo by dojít k posílení zásady partnerství, zejména možnosti účasti všech organizací zastupující občanskou společnost usilující o ochranu životního prostředí či zrovnoprávnění mužů a žen.²⁸

V následujícím grafu a tabulce můžeme sledovat rozdělení finančních prostředků na jednotlivé cíle 2007-2013 a srovnání cílů v jednotlivých obdobích.

²⁷ *Parlament schválil strukturální fondy na léta 2007-2013*, In: Evropský parlament: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+IM-PRESS+20060628IPR09333+0+DOC+XML+V0//CS> (7.3.2010).

²⁸ Tamtéž.

Graf 2: Rozdělení finančních prostředků politiky soudržnosti na tři cíle v letech 2007-2013

Zdroj: *Hospodářská a sociální soudržnost*. In: Euroskop:

<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/> (7.3.2010).

Tabulka 3: Srovnání cílů a nástrojů v období 2000-2006 a 2007-2013

2000 2006	– <i>finanční nástroje</i>	2007 - 2013	<i>finanční nástroje</i>
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti	Konvergence	Fond soudržnosti ERDF ESF
Cíl 1	ERDF ESF EAGGF - orientační sekce FIFG		
Cíl 2 EQUAL	ERDF ESF	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - regionální úroveň - národní úroveň	ERDF ESF
Cíl 3	ESF		
INTERREG	ERDF	Evropská územní spolupráce	ERDF
EQUAL	ESF		
URBAN	ERDF		
LEADER+	EAGGF - orientační sekce		

Rozvoj venkova a restrukturalizace rybářství mimo rámec cíle 1	EAGGF - záruční sekce FIFG	Problematika zemědělství a rybářství nebude nadále součástí politiky soudržnosti, ale zařadí se čistě pod Společnou zemědělskou politiku.	
9 CÍLŮ	6 FIN. NÁSTROJŮ	3 CÍLE	3 FIN. NÁSTROJE

Zdroj: *Hospodářská a sociální soudržnost*. In: Euroskop:

<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/> (7.3.2010).

1.3 Nástroje strukturální politiky: Evropský sociální fond

V dnešní době EU nabízí pomoc regionům v podobě víceletých regionálních rozvojových programů, jež byly vyjednány mezi regiony, členskými státy a EK, ale také v podobě Iniciativ Společenství.²⁹

Aby mohla EU tuto pomoc uskutečňovat vytvořila k tomu již výše zmíněné nástroje – strukturální fondy (ERDF, ESF, EAGGF, FIFG a EUSF). ERDF podporuje rozvoj a strukturální změny, investuje do infrastruktury, vytváření pracovních míst, podporuje podnikání, vědu a výzkum; EAGGF poskytuje pomoc v rámci strukturální politiky pouze ze své podpůrné sekce, jež podpruje modernizaci a zlepšování struktury aktivit v zemědělství a na venkově; FIFG podporuje rybolov a rozvoj a modernizaci rybářského průmyslu.³⁰

ESF je z hlediska této práce stěžejní, jelikož právě z tohoto fondu plynou peníze na oblast veškerého vzdělávání. ESF patří mezi pět strukturálních fondů, jež mají za cíl snižovat sociální a ekonomické rozdíly mezi obyvateli členských států EU.³¹ ESF slouží k čerpání financí na projekty jednotlivých států a regionů EU, které tak chtějí zajistit svůj trvalý rozvoj.

²⁹ MAREK, D. a kol.: c. d., s. 22.

³⁰ *Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU*, s. 64; evropské strukturální fondy viz také: SMAIL, R. – BROOS, L. – KUIJPERS, E.: c.d., s. 18-27.

³¹ *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany*. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2002, s. 16; vznik, vývoj a funkce ESF viz také: JONES, R. A.: c. d., s. 164-165; *Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika 1999-2001: pracovní místa, soudržnost a produktivity*. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2002, s. 11-13; *Evropský sociální fond v ČR*. In: Evropský sociální fond v ČR, <http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr> (24.8.2009).

ESF patří k těm nejstarším strukturálním fondům EU, které byly založeny již v počátcích fungování ES. ESF mohl být, díky vzniku ES v roce 1957 založen již v roce 1960.³² Důvod pro tento počin byl logický a zřejmý. ESF byl založen, stejně jako ostatní fondy, pod tlakem jednotlivých členských států, které tak chtěly bránit své konkrétní zájmy, kdy se obávaly, že pod záštitou ES nebudou všechny aktivity vyhovovat všem stejně. Hlavním zastáncem vytvoření tohoto fondu byla však především Itálie, která, v době vzniku ES, patřila (hlavně kvůli svým jižním regionům) k nejhudším členským státům a ESF znamenal šanci, jak pomoci nejméně rozvinutým oblastem v jižní Itálii.

Nyní ESF slouží především jako finanční nástroj, který podporuje opatření přijatá pro předcházení nezaměstnanosti a rovněž proti ní bojuje, podporuje rozvoj lidských zdrojů a sociální začlenění na pracovní trh.³³ Mezi nejdůležitější cíle ESF patří zapojení nezaměstnaných a mladých do pracovního procesu, podpora rovných příležitostí na pracovním trhu, přizpůsobení pracovníků na industriální změny, stabilizace a růst zaměstnanosti, posílení lidského potenciálu ve výzkumu, vědě a technologii a rozvoj vzdělávacího systému a systému dalších kvalifikací.³⁴

Finanční prostředky z ESF mohou být využity pouze na projekty, které mají vazbu na podporu zaměstnanosti. Ačkoliv tedy i např. mateřské školy patří mezi vzdělávací instituce, a výchovný vliv na děti zde je jistě nemalý, nelze podporovat projekty, které by měly za cíl zlepšování výchovných metod v mateřských školách, protože zde neexistuje přímá vazba na pracovní trh. Je však možné podporovat projekty, které se zaměřují na vzdělávání učitelů v mateřských školách. To vychází z povahy

³² JENÍČEK, Vladimír: *Zaměstnanecká politika Evropské unie*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 6), 2000, č. 3, s. 5.

³³ *Fondy EU: Glosář základních pojmů*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2005, s. 14.

³⁴ *Průvodce fondy Evropské unie*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004, s. 14; ESF jako významný finanční nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů viz: PAVLÁK, Miroslav: *Lidské zdroje a fondy EU, Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. Praha, ASPI 2006, s. 28-39.

ESF, a proto jsou tak oba OP, na které se v této práci zaměřuji – OP RLZ i OP VK – nastaveny.³⁵

Ačkoliv ESF nedisponuje největšími finančními prostředky, můžeme jej zařadit mezi nejdůležitější strukturální fondy – finance z tohoto fondu plynuly na projekty v případě Cíle 1, 2 a 3, jež byly vymezeny v Agendě 2000, iniciativu EU „Equal“ a inovativní opatření v oblasti zaměstnanosti a sociálních záležitostí a další aktivity EU v letech 2000-2006, a také na dva ze tří nově zvolených cílů na léta 2007-2013.³⁶

Na Obrázku 1 vidíme, ze kterých fondů jsou nyní čerpány finance na jednotlivé cíle.

Obrázek 1: Rozdělení fondů na jednotlivé cíle 2007-2013

Cíle a Fundy 2007-2013			
Cíle	Fundy		
Konvergence	EFRR	ESF	Fond soudržnosti
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	EFRR	ESF	
Evropská územní spolupráce	EFRR		

Zdroj: *Hlavní cíle*. In: Evropská komise, Regionální politika – Inforegiono: http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/object/index_cs.htm (5.11.2009).

Peníze z ESF by měly pomoci snižovat rozdíly v úrovni vyspělosti regionů v každém členském státě. To se děje mimo jiné také prostřednictvím podpory veškerého vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů, oblastmi, které se stávají nezbytnou součástí strukturální politiky pro další pokrok celé EU.

ESF poskytuje finanční prostředky ve třech oblastech. První se nazývá *Individuální podpora*. Tato oblast se specializuje na individuální osoby. Zahrnuje vzdělávání, různá školení, pracovní rehabilitace,

³⁵ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, Barbora, bytem Praha (barbora.hoskova@msmt.cz), ředitelka Odboru řízení OP VK – „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“ – záznam učiněn 8.1.2010 (120 min.).

³⁶ MAREK, D. a kol.: c. d., s. 24.

poradenství, podporuje vzdělávání pracovníků ve výzkumu a rozvoji, pomáhá hledat práci a vytvářet nová pracovní místa. Další oblast finanční podpory ESF se nazývá *Struktury a systémy*. Peníze jsou namířeny na ty struktury a systémy, které zajišťují efektivnější podporu pro jednotlivce. Tato sekce se zaměřuje na rozvoj a zkvalitnění vzdělávacího systému a systému získávání kvalifikací a na modernizaci a zdokonalení efektivity pracovních úřadů a účinnosti služeb zaměstnanosti. Poslední oblastí jsou *Doprovodná opatření*. Ta zahrnují pomoc při poskytování služeb, podporu sociálně-vzdělávacího rozvoje a napomáhají lepšímu začlenění na pracovním trhu nebo zvýšit informovanost a publicitu.³⁷

ESF také spolufinancuje tři horizontální témata. Podporuje lokální iniciativu pro podporu zaměstnanosti, zahrnuje sociální dimenzi a zaměstnanost v informativní společnosti, a rovněž se snaží zajistit rovné pracovní příležitosti pro muže a ženy.³⁸

1.4 Aplikace strukturální politiky EU v ČR 2004-2006

ČR se vstupem do EU zařadila mezi členské státy získávající pomoc ze strukturálních fondů. Vzhledem k tomu, že regionální politika byla vymezena na léta 2000-2006 a ČR vstoupila do EU až v roce 2004, vytvořila dokumenty k čerpání financí z EU pro zkrácené období. Samozřejmě v době před rokem 2006 ČR využívala předvstupní pomoci z EU.

ČR se snaží z těchto fondů obdržet finance na různé projekty, které by měly přispět ke zmenšení rozdílů nejen mezi jednotlivými regiony ČR, ale i ostatními členskými státy. Co se týče zařazení ČR do cílů, jež byly vymezeny v Agendě 2000, celá Česká republika spadala do Cíle 1, kromě Prahy, která převyšuje hranici 75% průměru HDP v EU.³⁹

Aby EU mohla sbírat, připravovat a provádět regionální statistiky, zajišťovat sociálně-ekonomickou analýzu a dopady regionální politiky

³⁷ Tamtéž, s. 24.

³⁸ Tamtéž, s. 24; problematika zaměstnanosti v rámci EU viz také: VESELÝ, Tomáš: *Lisabonský proces ve vazbě na Českou republiku*. Mezinárodní politika, roč. XXVII, 2003, č. 12, s. 25-26; HEBÁKOVÁ, Lenka: *Evropská strategie zaměstnanosti. Cesta k jejímu posílení v Evropě?* Mezinárodní politika, roč. XXX, 2006, č. 7, s. 33-35.

³⁹ *Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU*, s. 68.

v rámci EU a poskytovat pomoc ze strukturálních fondů, vytvořil Evropský statistický úřad (Eurostat) v roce 1988 klasifikaci územních jednotek NUTS (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques), do které spadá i ČR.⁴⁰ Do územní jednotky NUTS I patří celá ČR, která má osm regionů soudržnosti NUTS II, které dále zahrnují jeden až tři samosprávné kraje NUTS III, kterých je v ČR 14 (viz. Tabulka 4 a Obrázek 2).⁴¹

Tabulka 4: Rozdělení ČR na regiony NUTS

<i>NUTS I</i>	<i>Osm regionů soudržnosti NUTS II</i>	<i>NUTS III (14 krajů respektive regionů)</i>
Česká republika	Praha	Praha
	Střední Čechy	Středočeský kraj
	Středozápad	Ústecký kraj
		Karlovarský kraj
	Jihozápad	Plzeňský kraj
		Jihočeský kraj
	Severovýchod	Liberecký kraj
		Královéhradecký kraj
		Pardubický kraj
	Jihovýchod	Vysočina
		Jihomoravský
	Střední Morava	Olomoucký kraj
		Zlínský kraj
	Moravskoslezský	Moravskoslezský kraj

Zdroj: *Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU*, s. 67.

⁴⁰ Tamtéž, s. 67.

⁴¹ Tamtéž, s. 34; regionální politika a soudržnost viz dále: *Česká republika v hodnocení Evropské komise 1999*. Praha, Ministerstvo zahraničí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů 1999, s. 44; problematika vytvoření VÚSC v souladu s NUTS viz také: ZUKAL, J.: c. d., s. 20; ČESTNĚJŠÍ, Alexandr: *Evropská unie, regiony a Česká republika*. Mezinárodní politika, roč. XXII, 1998, č. 9, s. 34-35.

Obrázek 2: Rozdělení ČR na regiony NUTS

Zdroj: Regionální politika Evropské Unie. In: BusinessInfo.cz:

<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/regionalni-politika-evropske-unie/1001573/44179/> (4.6.2009).

V období 2004-2006 měla ČR možnost čerpat prostřednictvím třech druhů pomoci. Jednalo se o iniciativu členských států, kdy sami členské státy předložily rozvojové plány a programy; iniciativu Společenství, která zahrnovala Equal, Interreg III, Urban a Leader; a inovační opatření a opatření technické pomoci, ze kterých však do roku 2006 nově přistupující státy pro zjednodušení nečerpaly.⁴² Pro tuto práci bude zásadní první druh finanční pomoci, tedy iniciativa členských států, protože se jedná o programové dokumenty, jež navrhuje komisi ČR.⁴³

Peníze vynaložené z rozpočtu ESF pro ČR na léta 2004-2006 čítaly 456,98 mil. eur (tedy zhruba 14,7 miliard korun).⁴⁴ Ze všech fondů EU pak ČR obdržela finanční pomoc ve výši zhruba 80 miliard korun.⁴⁵

Následující tabulka uvádí přehled čerpání financí z jednotlivých fondů v ČR na strukturální politiku v letech 2004-2006.

⁴² Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU, s. 67-70.

⁴³ O vytvoření dokumentů pro čerpání grantů z EU viz: FUCHS, Miroslav: Sociální politika Evropské unie: stav připravenosti České republiky na vstup do EU. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 6), 2000, č. 3, s. 3.

⁴⁴ Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2004, s. 5.

⁴⁵ Politika soudržnosti pro období 2007–2013: Česká republika se dohodla s Komisí na svém plánu a prioritách, In: Evropská komise: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/070728_cs.htm (7.3.2010).

Tabulka 5: Rozdělení prostředků mezi strukturální fondy, fond soudržnosti a Iniciativy Společenství v České republice v období 2004-2006

	<i>2004—2006</i> <i>mil. eur (běžné</i> <i>ceny)</i>	<i>2004</i> <i>mil. eur (běžné</i> <i>ceny)</i>	<i>2005</i> <i>mil. eur (běžné</i> <i>ceny)</i>	<i>2006</i> <i>mil. eur (běžné</i> <i>ceny)</i>
Fond soudržnosti	945,3	316,9	266,1	362,3
Strukturální fondy	1 584,40	381,5	528,9	674
Cíl 1 (13 krajů)	1 454,30	339	485,5	629,8
Cíl 2 (Praha)	71,3	23,3	23,8	24,2
Cíl 3 (Praha)	58,8	19,2	19,6	20
Iniciativy Společenství	100,8	28,6	32,1	40,1
Interreg	68,7	21	21,4	26,3
Equal	32,1	7,6	10,7	13,8
Strukturální operace celkem	2 630,50	727	827,1	1 076,30

Zdroj: *Programy 2004 — 2006*, In: *Fondy Evropské unie*: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006> (7.3.2010).

Pro čerpání těchto peněz musela ČR vypracovat tzv. *programové dokumenty*, které analyzují současné podmínky v zemi a určují nejdůležitější témata, na něž by měl stát získat granty z ESF. Realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti na regionální úrovni se provádí prostřednictvím tzv. *programování*, které spočívá v rozdělování finančních prostředků EU na základě víceletých rozvojových plánů. Tyto programy pak mají další subprogramy, priority/prioritní osy a opatření/oblasti podpory. Tvorba takovýchto programových dokumentů je první fází přípravy na strukturální politiku.

Existuje několik druhů programových dokumentů. V rámci vícestupňového systému to v letech 2004-2006 byl *Národní rozvojový plán*,

který zahrnuje *Rámec podpory společenství*, a ten pak jednotlivé OP, či programové dokumenty v rámci zjednodušeného systému jako Jednotný programový dokument.⁴⁶

Plán rozvoje připravoval členský stát a byl založen na prioritách státu a regionů v něm, musel však být v souladu s legislativou EU. Tento plán byl základem pro jednání s EK o finanční pomoci. Jelikož tento plán zahrnoval celý stát, mluví se o tzv. Národním rozvojovém plánu.⁴⁷

Rámec podpory Společenství⁴⁸ byl dokument, který po dohodě s členským státem schválila EK, a sice na základě předložení národního rozvojového plánu. Tento dokument měl za úkol koordinovat veškerou pomoc z EU. Rámec podpory společenství poté realizoval své cíle prostřednictvím OP. Tyto OP byly rovněž schvalovány EK a obsahovaly priority, které zahrnovaly jednotlivá opatření. Řídícím orgánem (ŘO) Rámce podpory Společenství bylo Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR).

OP v minulém období i dnes můžeme sledovat ve dvou formách – regionální (ROP) a sektorový (SOP). Regionální program má řešit problémy jednotlivých regionů, a proto bývají realizovány v jednotlivých regionech samostatně. Naproti tomu se vláda může rozhodnout, že chce řešit určité problémy na základě jednoho cíle a tématu a vytvoří tak sektorový program, jež je stejný pro více regionů, které mají podobné dilema k řešení.⁴⁹

Jednotný programový dokument (JPD) byl zjednodušený systém, který spojoval informace, jež by za normálních okolností zahrnovaly Rámec podpory společenství a operační programy. Jelikož se JPD užíval pouze v rámci regionu Praha je pro nás nadále tento programový dokument nepodstatný. Tyto programové dokumenty navíc již byly vyčerpány a nyní na období 2007-2013 využívá Praha dva dotační programy - Operační

⁴⁶ *Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU*, s. 73.

⁴⁷ Tamtéž, s. 74.

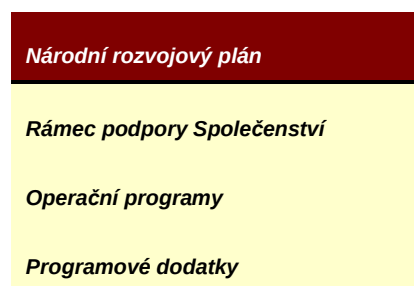
⁴⁸ Rámec podpory Společenství viz: *Rámec podpory Společenství*, In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=7197bbd8-c237-4a11-972d-ee925dd1d10b> (4.6.2009); o přijímání Rámce podpory Společenství viz také: *Historie projednávání Rámce podpory Společenství*. In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Ramec-podpory-Spolecenstvi-2004-2006/Akce/Historie-projednani-Ramec-podpory-Spolecenstvi> (28.8.2009).

⁴⁹ více o operačních programech, jejich struktuře a funkci viz také: *Rámec podpory společenství. Operační programy*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 1998, edice „Strukturální fondy“, svazek 2/1998, s. 54-97.

program Praha – Konkurenceschopnost (OP PK) a Operační program Praha – Adaptabilita (OP PA).⁵⁰

Následující tabulka popisuje hierarchii dokumentů pomocí nichž ČR čerpala finance na strukturální pomoc v letech 2004-2006.

Tabulka 6: Schéma programových dokumentů 2000-2006

Zdroj: *Hospodářská a sociální soudržnost*. In: Euroskop:

<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/> (7.3.2010).

Programový dokument, vyvinutý v souladu s Národním rozvojovým plánem, na léta 2004-2006 – Rámec podpory společenství – EK oficiálně schválila v prosinci 2003, k formálnímu přijetí dokumentu však došlo až po vstupu ČR do EU.⁵¹ Tento dokument obsahoval jednotlivé OP jako Průmysl a podnikání (OP PP), Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ), Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP RVMZ), Infrastruktura (OP I), tedy čtyři sektorové operační programy, a jeden Společný regionální operační program (SROP).⁵²

Hlavní institucí řídící a kontrolující všechny aktivity OP v ČR bylo pro OP PP Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), pro OP RLZ bylo kontrolní institucí MPSV, pro OP I to bylo Ministerstvo dopravy a spojů (MDS) a pro OP RVMZ Ministerstvo zemědělství (MZE) a částečně Ministerstvo

⁵⁰ Čerpání z fondů EU v Praze v období 2007-2013. In: Magistrát hlavního města Prahy: http://magistrat.praha-mesto.cz/67977_Cerpani-z-fondu-EU-v-Praze-v-obdobi-2007-2013 (6.6.2009).

⁵¹ Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU, s. 40.

⁵² MAREK, D. a kol.: c. d., s. 36; viz dále: HUČKA, M.: c. d., s. 104., *Základní principy přípravy projektů v rámci strukturálních fondů EU dokumentované na případových studiích*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004, s. 8. Objem prostředků pro financování Rámce podpory Společenství v ČR – regiony Cíle 1 – tedy čtyři regionální a jeden sektorový operační program viz: ŠUMPÍKOVÁ, Markéta – OCHRANA, František – PAVEL, Jan a kol.: *Veřejné výdajové programy a jejich efektivnost*. Praha, Eurolex Bohemia 2005, s. 6.

životního prostředí (MŽP), SROP pak řídilo MMR a JPD magistrát města Prahy (viz Tabulka 7).⁵³ Důležitou roli hrály i krajské úřady, které mají na starosti průběh jednotlivých procesů v rámci některých opatření a mají přidělené kompetence na základě rozhodnutí jednotlivých ministerstev.

Tabulka 7: Řídící/Kontrolní orgány jednotlivých operačních programů 2004-2006

OPERAČNÍ PROGRAM	ŘÍDÍCÍ ORGÁN
JPD Praha	Magistrát města Prahy
SROP: - Programy regionů v rámci SROPu:	Ministerstvo pro místní rozvoj
Střední Čechy	Středočeský krajský úřad
Severozápad	Regionální rada regionu Severozápad
Jihozápad	Regionální rada regionu Jihozápad
Severovýchod	Regionální rada regionu Severovýchod
Jihovýchod	Regionální rada regionu Jihovýchod
Střední Morava	Regionální rada regionu Střední Morava
Region Ostrava	Krajský úřad Ostrava
SEKTOROVÉ OPERAČNÍ PROGRAMY	
Průmysl a podnikání	Min. průmyslu a obchodu
Rozvoj lidských zdrojů	Min. práce a soc. věcí
Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství	Min. dopravy a spojů
Infrastruktura	Min. zemědělství + Min. živ. prostředí

Zdroj: MAREK, D. a kol.: c. d., s. 49.

Finanční částka, jež byla vymezena pro regionální rozvoj ČR nejen na léta 2004-2006 ale i posléze, by měla pomoci dále rozvíjet zaostalejší, ale i vyspělejší regiony ČR. Záleží jen, zda budou regiony umět čerpat tyto peníze, a zda jim v tom vláda či kraje pomohou. To bude pravděpodobně jedno z důležitých kritérií pro určení míry rozvoje českých regionů po vstupu do EU. Bez řádné osvěty lze peníze čerpat jen stěží.

Vzhledem k tomu, že se tato práce soustředí především na strukturální politiku v oblasti vzdělávání, bude v dalších kapitolách

⁵³ MAREK, D. a kol.: c. d., s. 49.

nastíněna role OP RLZ, jakožto prostředku čerpání financí na vzdělávání na léta 2004-2006 a poté OP VK, jakožto současného programu čerpání financí na vzdělávání.

Všechny OP podléhají finanční kontrole a monitorování. V ČR provádí finanční kontrolu Ministerstvo financí (MF) na základě zákona o finanční kontrole ve veřejné správě, věcnou kontrolu projektu pak realizuje zodpovědný ŘO.⁵⁴ Cílem této kontroly je v podstatě zjištění oprávněnosti žádosti o platbu (ŽoP) jak ze strany formální, tak z hlediska plnění cílů daného projektu. ESF mohl dle nařízení EK 1260/99 v letech 2004-2006 pokrýt náklady na projekty až ze 75 % a národní podíl na projektu tvořil 25%.⁵⁵ Na financování se však může podílet i soukromý sektor v rozmezí 1-5%.⁵⁶ Nyní již ESF financuje do výše 85%, národní podíl čítá 15%. Hlavní zásadou při implementaci projektů a jejich financování je rovněž oddělení řídicích, implementačních, platebních, a kontrolních funkcí.⁵⁷

Tak jako je nutné kontrolovat tok financí, dochází rovněž ke kontrole všech procesů, jež souvisejí s činností OP. Na realizaci OP RLZ tedy dohlížel Monitorovací výbor.⁵⁸ MPSV provádělo kontrolu projektů v rámci OP RLZ, krom jiného, především prostřednictvím jednotného informačního systému, tzv. Monitorovacího systému strukturálních fondů (MSSF) – fondu, jež založilo MMR.⁵⁹ Tento fond shromažďoval všechny dostupné statistiky, informace a finanční údaje o projektech v OP RLZ. Celý systém projektů je pod velmi přísnou kontrolou jak ze strany EU, tak ze strany ČR.⁶⁰

⁵⁴ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 27; viz. dále *Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu*. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2004, s. 5.

⁵⁵ *Ex-ante hodnocení Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů*. Praha, Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání 2003, s. 7.

⁵⁶ Tamtéž, s. 7.

⁵⁷ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů*. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2003, s. 176; více o pravidlech pro způsobilost výdajů na činnosti spolufinancované strukturálními fondy viz: *Nařízení Komise (ES) č. 1145/2003 ze dne 27. června 2003*. In: Úřední věstník ES L160:

[http://209.85.129.132/search?q=cache:xh6BE_6dinwJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1145-2003.doc+Nařízení+Komise+\(ES\)+č.+1145/2003&cd=9&hl=cs&ct=clnk&gl=cz](http://209.85.129.132/search?q=cache:xh6BE_6dinwJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1145-2003.doc+Nařízení+Komise+(ES)+č.+1145/2003&cd=9&hl=cs&ct=clnk&gl=cz) (25.8.2009).

⁵⁸ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 27.

⁵⁹ Tamtéž, s. 27. viz. dále: MAREK, D. a kol.: c. d., s. 90-94.

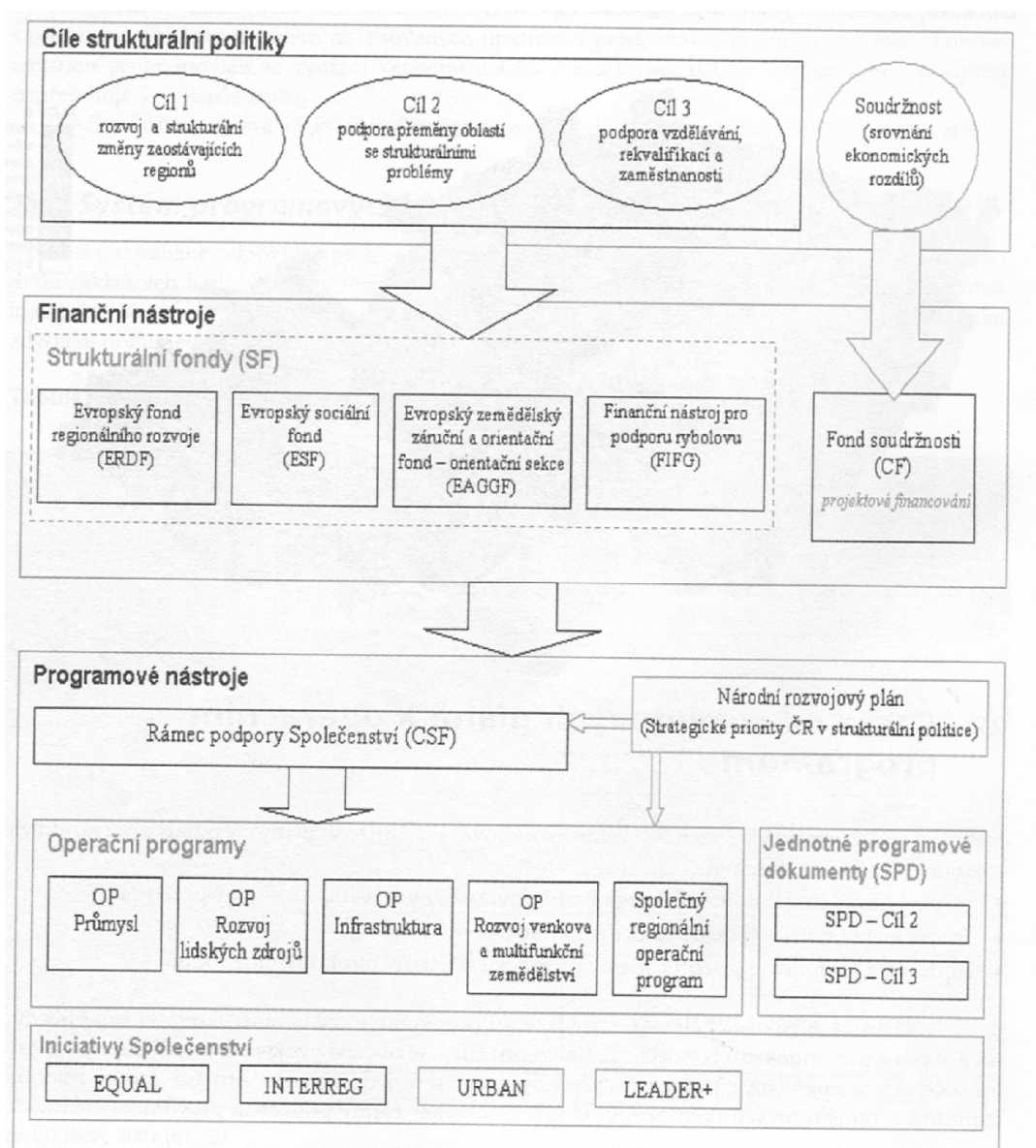
⁶⁰ Více o metodě monitorování strukturálních fondů viz: *Metodika monitoringu strukturálních fondů (Cíle 1) na úrovni RPS*. In: *Fondy Evropské unie*, <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d5e1a452-8313-4df4-a0a5-992914b881b3/Metodika-monitoringu-strukturalnich-fondy-na-urovni> (26. 9. 2009) a *Strategie hodnocení Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů na období 2004-2006. Příloha Dodatku k Operačnímu programu*

Rovněž v rámci OP VK dochází ke kontrole průběhu jeho implementace, jež zajišťuje Monitorovací výbor spolu s ŘO, kterým je MŠMT. Předsedou Monitorovacího výboru OP VK je zástupce ŘO, dále jsou členy zástupci MMR a partnerských ministerstev, krajů, sociálních partnerů, nestátních neziskových organizací a dalších partnerů. Úkolem Monitorovacího výboru je především zajistit účinnost a dostatečnou kvalitu poskytované pomoci při efektivním využití veřejných prostředků. K jeho úkolům a pravomocem můžeme zařadit schvalování kritérií pro výběr projektů, hodnocení pokroku v dosahování konkrétních cílů OP, schvalování výroční a závěrečné zprávy OP před jejich zasláním EK, navrhování změn či přezkoumání OP.⁶¹ Samozřejmostí jsou pak interní audity, které mají za úkol dohlížet na správnou implementaci samotných projektů jednotlivých ministerstev.

Následující obrázek velmi přehledně popisuje systém realizace strukturální politiky v ČR v letech 2000-2006.

rozvoj lidských zdrojů, In: BusinessInfo.cz: http://209.85.129.132/search?q=cache:INW_P1y-9GIJ:www.businessinfo.cz/files/file3841.pdf+Strategie+hodnocení+Operačního+programu+Rozvoj+lidských+zdrojů+na+období+2004-2006&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz (25.10.2009).
⁶¹ *Řízení a monitoring*: In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/3e93cd2c-e77d-41ec-a7b6-96eaebeb5d8e/Rizeni-a-monitoring> (23.7.2009).

Obrázek 3: Schéma systému realizace strukturální politiky EU v ČR 2004-2006

Zdroj: MAREK, D. a kol.: c. d., s. 36.

1.5 Aplikace strukturální politiky EU v ČR 2007-2013

Pro léta 2007-2013 došlo k jistým změnám v této oblasti. Tak jako EU vymezila nové cíle pro léta 2007-2013, tak se také změnilы strategické dokumenty, pomocí kterých ČR čerpá finance v tomto období.

Jak jsem již zmínila, novými cíly strukturální politiky EU se pro léta 2007-2013 staly *Konvergence*, tedy podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech (tato podpora je vyčleněna pro regiony s HDP nižším než 75% průměru EU). V ČR do tohoto

cíle můžeme zařadit všechny regiony soudržnosti s výjimkou Prahy. Dále *Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost*, což znamená rozvoj regionálních programů pro regiony a orgány regionální správy, které mají podporovat ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech (pro regiony, kde je HDP vyšší než 75% průměru EU). Do tohoto cíle můžeme zařadit regiony, které nečerpají z prvního cíle. Již z názvu vyplývá, že se jedná o zvyšování konkurenceschopnosti a zaměstnanosti ve vyspělejších regionech, v ČR jím je pouze Praha. A konečně *Evropská územní spolupráce*, neboli podpora harmonického a vyváženého rozvoje na území EU (vychází z Iniciativy Interreg).⁶²

I pro toto období musela EU i členské státy vypracovat dokumenty pro aplikaci strukturální politiky. Z dokumentu EU *Strategické obecné zásady společenství* vyplývají cíle a priority, které chce EU v rámci strukturální politiky řešit. Pro nové cíle ČR musela opět vytvořit *Národní rozvojový plán*, jako to bylo v předchozím období. Zde opět vymezila své hlavní rozvojové problémy. Pod tento plán však již nespadal Rámec podpory Společenství, nýbrž nový dokument *Národní strategický referenční rámec*⁶³, z něhož vycházejí operační programy. Národní strategický referenční rámec opět znamenal jakýsi soulad mezi prioritami EU a národními potřebami. Zahrnuje strategické cíle, způsob řízení a koordinace strukturální politiky, systém finančních toků atd. Takovéto dokumenty musela přijmout každá země EU, aby mohla finance z EU čerpat. Všechny tyto dokumenty obsahují nové cíle a priority rozvoje regionů pro léta 2007-2013. Opět pak vznikly jednotlivé OP, které obsahují prioritní osy a další oblasti podpory v rámci těchto os.⁶⁴

Tabulka 8 názorně ukazuje hierarchii dokumentů pro implementaci strukturálních fondů na léta 2007-2013.

⁶² *Regionální politika EU*. In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU> (15.7.2009).

⁶³ Obecně o dokumentu viz: *Národní strategický referenční rámec*. In: Fondy Evropské unie, <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a> (15.3.2010); SMAIL, R. – BROOS, L. – KUIJPERS, E.: c.d., s. 47-65.

⁶⁴ *Regionální politika EU*. In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU> (15.7.2009).

Tabulka 8: Schéma programových dokumentů 2007-2013

Strategické obecné zásady společenství

rámcový strategický dokument pro politiku soudržnosti na úrovni EU

Národní strategický referenční rámec

rozvojová strategie zpracovaná na úrovni členského státu, základ pro tematické (sektorové) a regionální programy

Operační programy

dokumenty pro činnost fondů; v podobě tematických (sektorových) nebo regionálních OP

Zdroj: *Hospodářská a sociální soudržnost*. In: Euroskop:

<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/> (7.3.2010).

V letech 2007-2013 bude ČR čerpat na strukturální politiku finanční prostředky ve výši 26,3 miliard eur v souladu s Lisabonskou strategií pro růst a zaměstnanost.⁶⁵ Dne 27.7.2007 se dohodla ČR s komisařkou pro regionální politiku Danutou Hübnerovou a komisařem pro zaměstnanost a sociální věci Vladimírem Špidlou na podobě výše požadovaných dokumentů.⁶⁶ Programy spolufinancované z ESF umožňují získat z EU až 3,8 miliard eur, spolu s nezbytným spolufinancováním ze státního rozpočtu jde celkem o 4,4 miliard eur, což činí zhruba 124,2 miliard Kč.⁶⁷ Můžeme si všimnout, že oproti minulému období je částka vynaložená na regionální politiku výrazně vyšší. Je to však dáno tím, že v loňském programovém období jsme teprve vstoupili do EU a čerpali tak pouze dva roky z minulého období (pomineme předvstupní pomoc). Nové období je již celé sedmileté, a to je jeden z důvodů proč je částka výrazně vyšší.

⁶⁵ *Politika soudržnosti pro období 2007–2013: Česká republika se dohodla s Komisí na svém plánu a prioritách*, In: Evropská komise:

http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/070728_cs.htm (7.3.2010).

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ *Operační programy 2007 – 2013*, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/07-13> (7.3.2010).

Pro léta 2007-2013 si ČR rovněž zvolila oblasti, na které se při aplikaci strukturální pomoci chce zaměřit. Jsou to především podpora konkurenceschopnosti s důrazem na posílení podnikatelského sektoru prostřednictvím zlepšení jeho produktivity a urychlení udržitelného hospodářského růstu. Prioritou je také zvýšení relativně nízké míry výdajů na výzkum a vývoj (1,42 % HDP v roce 2005) v zájmu boje proti „odlivu mozků“. Dále podpora cestovního ruchu v regionech, který tak může napomoci vytváření nových pracovních míst. Třetí oblastí je rozvoj otevřené, flexibilní a soudržné společnosti s cílem podporovat rozvoj rozmanité, sociálně uvědomělé a soudržné společnosti otevřené novým příležitostem. ČR se bude snažit o vytvoření moderního vzdělávacího systému, který by se měl stát hnací silou účinného a flexibilního trhu práce. České orgány mají v úmyslu snížit administrativní zátěž pro podnikatele alespoň o 20 %. Čtvrtou oblastí zájmu strukturální politiky je zlepšení životního prostředí, kdy vnitrostátní orgány zamýšlí usilovat o zlepšení kvality životního prostředí a přístupu k dopravním sítím, o zvýšení podílu železniční dopravy a o rozvoj kombinované dopravy. Poslední oblastí zájmu je vyvážený rozvoj regionů se zaměřením na podporu hospodářského růstu a zaměstnanosti s ohledem na místní potenciál a rozdílné místní podmínky (přírodní, hospodářské, sociální i kulturní). Ve venkovských oblastech mají vnitrostátní orgány v úmyslu podporovat nové hospodářské aktivity.⁶⁸

Uvidíme jak se bude ČR dařit tyto ambiciózní cíle plnit. Rok 2013 se blíží a jistě bude zajímavé sledovat, do jaké míry se očekávání a cíle naplnily.

Na léta 2007-2013 si ČR připravila rekordních 26 OP, pomocí kterých bude implementovat strukturální pomoc z EU. Oproti minulému období, kdy jich bylo pět (vynecháme-li JPD pro Prahu a Iniciativy Společenství), se tak ČR řadí na první pozici v počtu OP přijatých členskými státy EU.

V rámci cíle Konvergence ČR přijala sedm regionálních ROP pro regiony soudržnosti (NUTS II) s celkovou částkou 4,66 miliard eur (ROP NUTS II Severozápad, ROP NUTS II Moravskoslezsko, ROP NUTS II

⁶⁸ *Politika soudržnosti pro období 2007–2013: Česká republika se dohodla s Komisí na svém plánu a prioritách*, In: Evropská komise: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/070728_cs.htm (7.3.2010).

Jihovýchod, ROP NUTS II Severovýchod, ROP NUTS II Střední Morava, ROP NUTS II Jihozápad, ROP NUTS II Střední Čechy) a osm tematických OP s celkovou částkou 21,23 miliard eur (OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program, OP Technická pomoc).⁶⁹

Pro cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost ČR přijala dva OP s cílenou částkou 0,42 miliardy eur (OP PK, OP PA).⁷⁰

Konečně na třetí cíl Evropská územní spolupráce bylo ČR vymezeno 0,39 miliard eur (OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko, OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko, OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko, OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko, OP Mezuregionální spolupráce (všechny státy EU, Norsko a Švýcarsko), OP Nadnárodní spolupráce (ČR, Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a z nečlenských zemí část Ukrajiny), Síťový operační program ESPON 2013 (všechny členské státy, Norsko, Švýcarsko, Lichtenštejnsko, Island, kandidátské státy EU), Síťový operační program INTERACT II (všechny členské státy).⁷¹

Otázkou však je, zda takové množství OP neznamena známé spojení „kvantita na úkor kvality“. Administrovat tolik OP je velmi nákladné a spojené s velkou byrokracií.

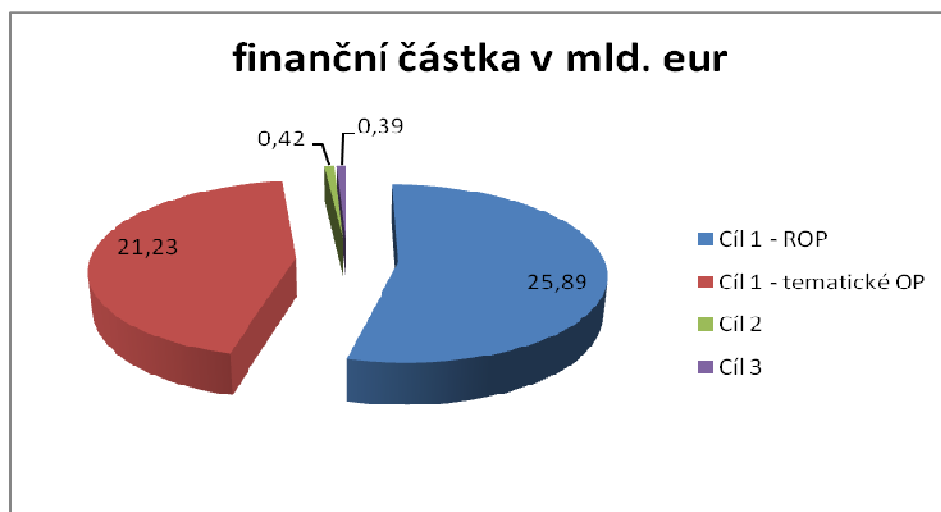
V Grafu 3 názorně vidíme na jaké cíle je vynaloženo nejvíce finančních prostředků.

⁶⁹ *Operační programy 2007 – 2013*, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/07-13> (7.3.2010).

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

Graf 3: Rozdělení finančních prostředků na jednotlivé cíle v ČR 2007-2013

I v tomto období je samozřejmostí, že každý OP musí mít svůj ŘO. V následující tabulce můžeme vidět jaké byly zvoleny ŘO u jednotlivých OP.

Tabulka 9: Řídící/Kontrolní orgány jednotlivých operačních programů 2007-2013

Operační program	Řídící orgán
Cíl Konvergence: podpora růstu a tvorby pracovních míst v nejméně rozvinutých členských zemích a oblastech	
OP Životní prostředí	Ministerstvo životního prostředí
OP Doprava	Ministerstvo dopravy ČR
OP Podnikání a inovace	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OP Výzkum a vývoj pro inovace	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Integrovaný operační program	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj
ROP NUTS II Jihovýchod	Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod
ROP NUTS II Jihozápad	Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad
ROP NUTS II Moravskoslezsko	Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko
ROP NUTS II Severovýchod	Regionální rada regionu

	soudržnosti Severovýchod
ROP NUTS II Severozápad	Regionální rada regionu soudržnosti Severozápad
ROP NUTS II Střední Čechy	Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy
ROP NUTS II Střední Morava	Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava
Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost: pro regiony a orgány regionální správy podporující ekonomické změny v průmyslových, městských a venkovských oblastech	
OP Praha Konkurenceschopnost	Hlavní město Praha
OP Praha Adaptabilita	Hlavní město Praha
Cíl Evropská územní spolupráce	
OP Mezuregionální spolupráce	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Nadnárodní spolupráce	Národní koordinátor: Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko	Národní koordinátor: Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko	Národní koordinátor: Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko	Národní koordinátor: Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko	Národní koordinátor: Ministerstvo pro místní rozvoj

Zdroj: *Přehled operačních programů pro období 2007-2013*. In: Portál Plzeňského kraje: <http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=32501> (23.6.2009).

2 Operační program Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ)

OP RLZ umožňoval ČR čerpat finance z ESF na rozvoj lidských zdrojů, a tím na vzdělávání, které je pro rozvoj státu velmi důležité.⁷² Peníze měly být vynaloženy především na vyšší vzdělání a další vzdělávání nejen ve škole, ale i na pracovním trhu. Tento programový dokument byl schválen českou vládou 22. ledna 2003 a v březnu téhož roku byl představen EK.⁷³ Na základě doporučení EK byl dokument upraven a vylepšen a na začátku roku 2004 schválen EK s konstatováním, že na něj bude vyčleněno 318,82 milionů eur.⁷⁴ OP RLZ byl zaměřen na regiony Cíle 1, jak bylo stanoveno v Rámci podpory Společenství.⁷⁵ Co se týče hierarchické struktury cílů OP RLZ, tak ta vycházela z jednoho globálního cíle, jehož hlavní zásady byly „*vyšoká a stabilní zaměstnanost založená na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integrace sociálně vyloučených pracovních skupin obyvatelstva a konkurenceschopnost podniků, při respektování principu udržitelného rozvoje*“.⁷⁶ Tento globální cíl zahrnoval další jednotlivé cíle, které byly rozvinuty podrobněji v prioritách, jež obsahovaly opatření, která jednotlivé priority dále konkretizují.

K hlavním cílům OP RLZ patřila aktivní politika zaměstnanosti, sociální začlenění a rovné příležitosti, rozvoj celoživotního vzdělávání a přizpůsobivosti, rozvoj podnikání se zaměřením na pružný pracovní trh, úsilí snížit počet lidí, jimž hrozí vyloučení ze společnosti, rozvoj kvalifikovaných pracovníků, soutěživost firem, rozšíření nabídky pracovních příležitostí rozvíjejících se odvětví a posílení aspektů týkajících se ochrany životního prostředí.⁷⁷ Všechny tyto cíle byly dále popsány v pěti prioritách, které OP

⁷² Důležitost podpory rozvoje lidských zdrojů začleněno i do jednání Evropské rady v roce 2000: *Zasedání Evropské rady, konané ve dnech 23. a 24. března 2000 v Lisabonu*. Příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 5., s. 7-10; *Zasedání Evropské rady, konané ve dnech 19. a 20. června 2000 v Santa Maria da Feira*. Příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 7., s. 5.

⁷³ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 4.

⁷⁴ Tamtéž, s. 6.

⁷⁵ SOUČEK, Eduard a kol.: *6/04 Hodnocení indikátorů/ukazatelů a vhodnosti jejich nastavení. Závěrečná zpráva*. Praha, Institut Jana Pernera 2005, s. 188.

⁷⁶ Tamtéž, s. 188.

⁷⁷ Tamtéž, s. 188.

RLZ zahrnoval a sice v souladu s požadavky EU v oblasti rozvoje lidských zdrojů, vzdělávání, zaměstnanosti atd.

ŘO tohoto operačního programu bylo MPSV, MŠMT zastávalo roli zprostředkujícího subjektu, který obdržel balík peněz od MPSV, respektive z ESF, které měl k dispozici pro své konkrétní opatření (3. 1 a 3. 2). MŠMT tyto peníze přerozdělilo dále na jednotlivé projekty, které vzdělávací instituce předkládaly, podle určených kvalitativních indikátorů.

První prioritou byla *Aktivní politika zaměstnanosti*. Tato priorita reagovala na aktuální potřeby pracovního trhu. Měla za cíl napomáhat lidem najít co nejdříve práci poté, co ji ztratili. Měla také předcházet nezaměstnanosti a v případné ztráty zaměstnání připravit občany, aby situaci lépe zvládali. Tato politika však byla relativně málo efektivní a flexibilní. Zaměřovala se totiž především na jedince bez práce. Lidé, kteří byli nezaměstnaností pouze ohroženi či měli zájem o změnu místa získali pouze informace, nebyla jim však poskytnuta konkrétní pomoc.

Na tuto prioritu bylo vyčleněno z rozpočtu OP RLZ 32,2% financí.⁷⁸ Nebude zde však dále rozváděna, jelikož se větší mírou netýká tématu této práce, tedy peněz poskytnutých na projekty zaměřené na vzdělávání.

Druhá priorita OP RLZ se nazývala *Sociální integrace a rovné příležitosti*. Ta měla za úkol poskytnout pomoc občanům, kteří by mohli být vyloučeni ze společenského života vzhledem k dlouhé nezaměstnanosti, studentům kteří nemohou najít práci, lidem starším 50-ti let, postiženým lidem, lidem bez nebo s velmi nízkou kvalifikací a lidem (především ženám) s malými dětmi. To vše zahrnovalo prevenci, snižování nezaměstnanosti, podporu individuálních schopností, znalostí, motivace k dalšímu vzdělávání, i když se to může zdát těžce dosažitelné. Aktivita v této prioritě byly zaměřené především na propagaci vzdělávání a poskytovala všechny k tomu potřebné informace. Dalším důležitým aspektem této priority byl důraz na rovné příležitosti pro muže a ženy, kdy se vycházelo ze skutečnosti, že je nezaměstnanost žen vyšší než u mužů. To znamená, že se snažila pomáhat ženám s malými dětmi a dalším skupinám obyvatelstva, aby nedocházelo k jejich diskriminaci. Je možné konstatovat, že situace se

⁷⁸ Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu, s. 11.

nadále zlepšuje. Důležitou součástí této priority byla také flexibilita pracovního trhu, dostupnost a různorodost pracovních možností, a rozvoj sociálních služeb, které zahrnují dětskou péči či soustavnou péči členů rodiny, kteří ji nezbytně potřebují.⁷⁹

Na tuto prioritu bylo z celkového rozpočtu OP RLZ vymezeno 13,4%.⁸⁰ Ani ta však není stěžejní pro téma této práce. Vzdělání je zde spíše nadstandardní záležitostí, a proto se již práce touto prioritou nebude podrobněji zabývat.

Třetí priorita je pro tuto práci nejzásadnější. Nese název *Rozvoj Celoživotního učení*. Priorita 3 byla rovněž nejdůležitější ze všech pěti priorit, protože kladla důraz na vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů, které jsou pro budoucnost společnosti i jednotlivců jedním z nejdůležitějších prvků. Bylo na ni vynaloženo nejvíce peněz z celkového rozpočtu OP RLZ – 33,8%.⁸¹ Priorita byla součástí horizontálních cílů, které pomáhají splnit všechny další cíle tohoto OP.⁸²

Třetí priorita měla tři hlavní úkoly. Prvním úkolem bylo připravit půdu pro celoživotní vzdělávání. V této oblasti se snažila nabídnout řadu pracovních možností, o modernizaci základního, středního i vysokoškolského vzdělávání tím, že se soustředila na diferenciaci a specializaci, která by měla být uplatňována individuálně. Druhým úkolem bylo vytvoření určitého spojení mezi vzděláváním a prací, aby se tak předcházelo možnému společenskému vyloučení v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti. To by mělo lidem, především absolventům, pomoci připravit se na pracovní prostředí již v době studia. Tím se předpokládá lepší začlenění absolventů do pracovního procesu. Posledním úkolem bylo zajištění podpory rozvoje vyššího a dalšího vzdělávání.⁸³ K plnění těchto úkolů pak měla přispět realizace projektů v rámci jednotlivých opatření.

⁷⁹ Česká republika 2004-2006 *Rámec podpory Společenství*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004, s. 130-131; viz dále: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu*, s.20-32.

⁸⁰ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 13.

⁸¹ Tamtéž, s. 16.

⁸² Tamtéž, s. 16; viz dále: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu*, s. 33-47.

⁸³ Česká republika 2004-2006 *Rámec podpory Společenství*, s. 131.

Čtvrtou prioritou byla *Adaptabilita a podnikání*. „Stávající situace v ČR je ovlivněna nedokončenou privatizací, pomalou restrukturalizací, nízkým růstem produktivity práce a řídkým uplatňováním inovativních procesů, což vede ke snižování konkurenceschopnosti podniků.“⁸⁴ Aby došlo ke zlepšení této situace, vznikla priorita čtyři, která měla napomáhat zvýšení flexibility a adaptability pracovníků, což jsou nezbytné předpoklady pro úspěšnou ekonomiku. Na rozdíl od priority jedna a dvě se tato priorita nezaměřovala pouze na sociálně nejslabší skupiny, které se objevují na pracovním trhu, ale soustřeďovala se také na povzbuzení soutěživosti mezi podniky a organizacemi v těch oblastech ekonomiky, které vykazovaly růstový potenciál.⁸⁵

Finanční obnos, který putoval na tuto prioritu, čítá 15,8%.⁸⁶ Dále bude priorita rozvedena jen co se týče opatření 4. 2, které se jediné více dotýká oblasti vzdělávání.

Poslední, pátou, prioritou OP RLZ byla *Technická pomoc*. „Tato priorita poskytuje technickou pomoc Řídícímu orgánu a zprostředkujícím subjektům při řízení a správě programu včetně aktivit spojených s výběrem a hodnocením projektů, poradenských služeb pro žadatele, monitorování pokroku a podporu koordinace při realizaci programu.“⁸⁷ Na tuto prioritu byly vymezeny finanční prostředky ve výši 4,8% z rozpočtu OP RLZ.⁸⁸

Na následujícím obrázku je přehledně vidět schéma OP RLZ, jaké obsahovaly priority a opatření. Dále uvádím tabulku rozpočtu rozděleného na jednotlivé priority.

⁸⁴ Tamtéž, s. 132.

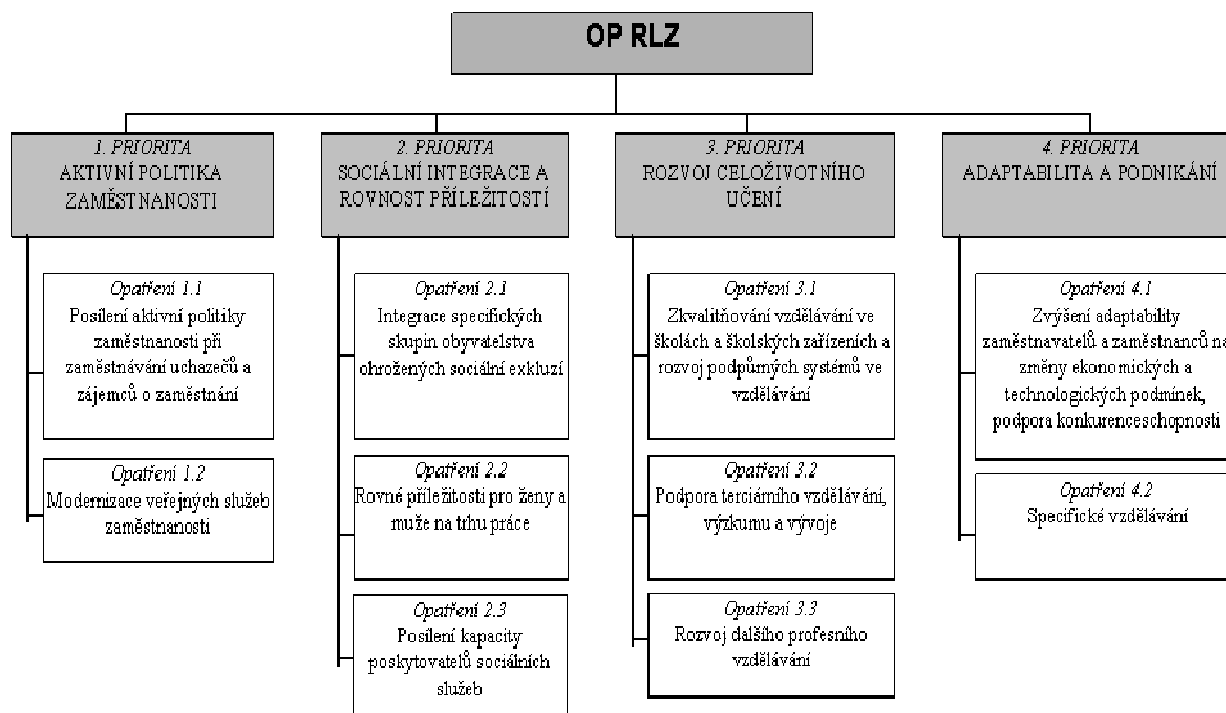
⁸⁵ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 19-20; viz dále: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu*. Praha, s. 48-56.

⁸⁶ Tamtéž, s. 20.

⁸⁷ *Česká republika 2004-2006 Rámec podpory Společenství*, s. 132.

⁸⁸ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 22; viz dále: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu*, s. 57-59.

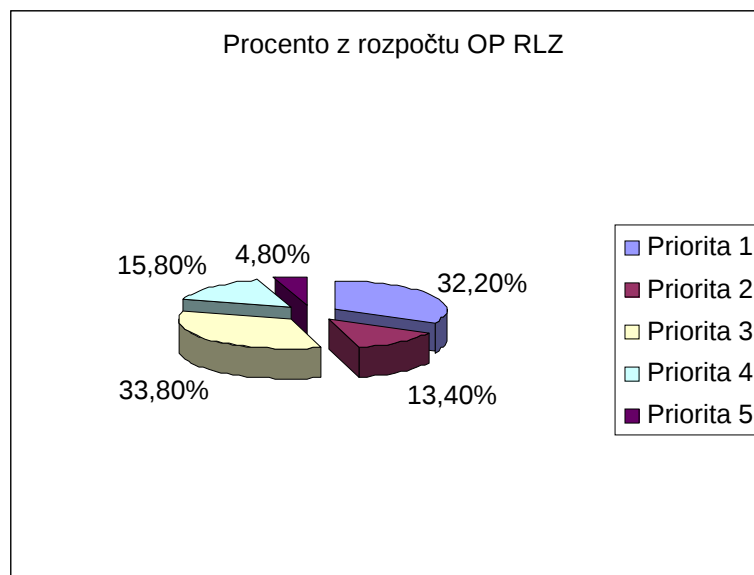
Obrázek 4: Schéma OP RLZ

Zdroj: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 2003:

http://aplikace.msmt.cz/HTM/BAHO040202OPRLZ_CZfinal.htm#_Toc61340583 (9.3.2010).

Graf 4: Rozdělení rozpočtu OP RLZ na jednotlivé priority 2004-2006

Zdroj: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 10-23.

Tento OP byl pro léta 2007-2013 pozměněn. Jeho název nyní zní Operační program lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) a jeho prioritní osy se rovněž odlišují od předchozího období, aby byly v souladu s novými cíly Národního strategického referenčního rámce.⁸⁹ Novými prioritními osami se tak staly Adaptabilita, Aktivní politika trhu práce, Sociální integrace a rovné příležitosti, Veřejná správa a veřejné služby, Mezinárodní spolupráce a Technická pomoc.⁹⁰ Novým OP zaměřeným mnohem podrobněji na všechny stupně vzdělávání se tak stal program s novým názvem – OP VK. Ten je zásadní pro tuto práci z hlediska strukturální politiky na léta 2007-2013 a bude dále podrobně popsán ve třetí kapitole.

2.1 Problematika vzdělávání v OP RLZ: Priorita 3

Jak již bylo zmíněno výše, Priorita 3 (a do jisté míry také Priorita 4) je zásadní pro oblast vzdělávání v celém OP RLZ, a tudíž také pro financování veškerých regionálních projektů zaměřených na rozvoj vzdělávání. Jelikož je priorita stěžejní pro naši analýzu z hlediska strukturální politiky na léta 2000-2006, je nutné si ji podrobněji představit.

Existovala tři opatření, která spadala pod třetí prioritu. První Opatření 3. 1 neslo název *„Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání“* a z celého rozpočtu, který byl vymezen na OP RLZ, čerpala 17,2% na své potřeby.⁹¹ Toto opatření zahrnovalo tři typy projektů, jež mohly být schváleny – byly to národní, systémové a grantové projekty, o které žádali individuální osoby.⁹² Opatření 3. 1 se zaměřovalo především na základní, střední a vyšší odborné školství. Mělo za cíl motivovat všechny školy, které se účastnily programů, aby zvolily inovace ve svých studijních plánech, programech a osnovách a dalších aspektech vzdělávání, šířit dobrou zkušenost a donutit školy ke spolupráci.⁹³

⁸⁹ *Operační program lidské zdroje a zaměstnanost*. In: Fondy Evropské unie, <http://www.strukturalni-fondy.cz/oplzz> (16.7.2009).

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 17.

⁹² AUGUSTIN, Radek, bytem Olomouc (r.augustin@kr-olomoucky.cz), projektový manažer OP RLZ Olomouckého kraje, osobní rozhovor – záznam učiněn 12. listopadu 2006 (45 min.) a 7. února 2007 (35 min.).

⁹³ *Průvodce fondy Evropské unie*, s. 74.

Opatření mělo vést k prosazování celoživotního učení a posílit tak možnosti pracovního uplatnění. Aktivita byla zaměřena jak na pomoc jednotlivcům, tak na vytvoření podpůrných systémů ve vzdělávání, které jsou nezbytné, chceme-li dospět k modernizaci vzdělávacích programů a obecně celého systému vzdělávání.

Vzhledem k tomu, že Opatření 3. 1 bylo administrováno MŠMT jako zprostředkujícím subjektem, kdy se tato práce zaměřuje na aplikaci OP právě především z pohledu MŠMT, a bylo na něj vynaloženo nejvíce finančních prostředků, podívejme se pro ilustraci na toto opatření blíže.

Byly přijaty čtyři programy podpory – A, B, C a D – aby bylo možné dosáhnout globálního cíle v této oblasti, tedy zkvalitnění vzdělávání na základních (ZŠ) a středních školách (SŠ), vysokých odborných školách (VOŠ) a v dalších školských zařízeních. Tím mělo být dosaženo lepšího uplatnění na trhu práce. Jednalo se o následující programy podpory: Program podpory A – Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, Program podpory B – Rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a ostatních pracovníků ve školství, Program podpory C – Rozvoj vzdělávání a dalšího vzdělávání na SŠ a VOŠ, a konečně Program podpory D – Modernizace školních vzdělávacích programů orientovaných na rozvoj klíčových kompetencí.⁹⁴

Program podpory A se soustředil na možnosti integrace znevýhodněných žáků a studentů do systémů vzdělávání, zkvalitňování vzdělávání v zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a v neposlední řadě rovněž na organizování činností zaměřených na vzdělávací a výchovné potřeby – různé kulturní, společenské a vzdělávací akce.

Program podpory B se naopak věnoval zaměstnancům škol, tedy měl za úkol připravovat projekty dalšího vzdělávání ředitelů, učitelů a dalších pedagogických pracovníků, poradenských a dalších odborných pracovníků ve školství.

⁹⁴ *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

Program podpory C pak věnoval svou pozornost SŠ a VOŠ. Zaměřoval se na přípravu programů, jež měly za cíl zkvalitňování vzdělávacích příležitostí s důrazem na odbornou praxi. Pozornost byla dále věnována programům pro zájemce o další vzdělávání na těchto školách.

Program podpory D soustředil svou činnost na modernizaci a inovaci školních vzdělávacích programů, včetně diferenciaci a individualizaci vzdělávání.

Všechny tyto programy podpory měly dále rozvinuté své cíle, pomocí nichž se mělo v programovém období dosáhnout zlepšení v daných oblastech. Částky, které byly na programy podpory vymezeny, byly rozděleny na základě analýzy potřeb cílových skupin v jednotlivých oblastech a v souladu s cílem vytvořit podmínky pro zlepšení uplatnitelnosti na trhu práce.

Stručně se tedy podívejme na výsledky, jichž bylo v Opatření 3. 1 dosaženo. Co se týče výzev uskutečněných během let 2004-2006, byly vyhlášeny celkem tři výzvy.⁹⁵

V následující tabulce a grafu je možné sledovat počet přijatých projektů v každém programu podpory a kolik bylo na dané projekty vynaloženo finančních prostředků.

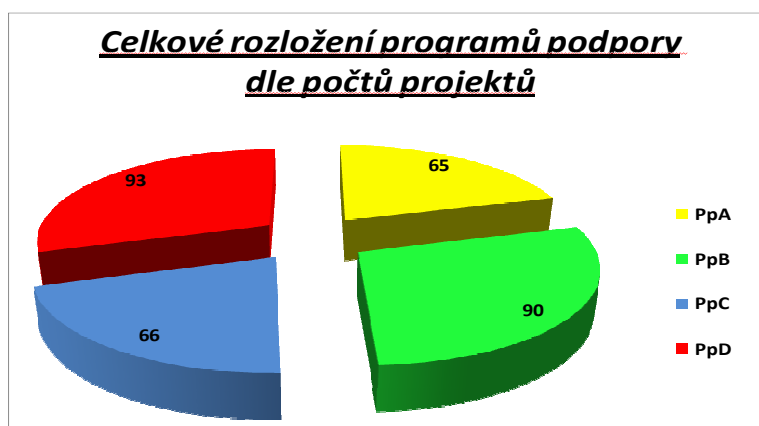
⁹⁵ Tamtéž.

Tabulka 10: Počet vybraných a realizovaných projektů v jednotlivých oblastech podpory a výše finanční podpory schválená na realizaci těchto projektů

Program podpory	Název programu podpory	Počet vybraných projektů	Počet realizovaných projektů	Počet výzev	Odsouhlasené finanční prostředky (v Kč)
PpA	Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	66	65	3	170 894 472,-
PpB	Rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a dalších pracovníků ve školství	93	90	2	366 286 554,-
PpC	Rozvoj vzdělávání a dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách	66	66	2	234 466 244,-
PpD	Modernizace školních vzdělávacích programů orientovaných na rozvoj klíčových kompetencí	93	93	3	266 245 461,-
Celkem		318	315		1 037 892 731,-

Zdroj: *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

Graf 5: Počet projektů přijatých v programech podpory

Zdroj: *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

Podíváme-li se na strukturu příjemců (viz Tabulka 11), můžeme konstatovat, že z 50% to byly školy a školská zařízení zřizovaná MŠMT, kraji a obcemi, dále pak soukromé školy a školská zařízení zřizovaná

církvemi, občanská a zájmová sdružení, kraje a ostatní nestátní neziskové organizace.⁹⁶

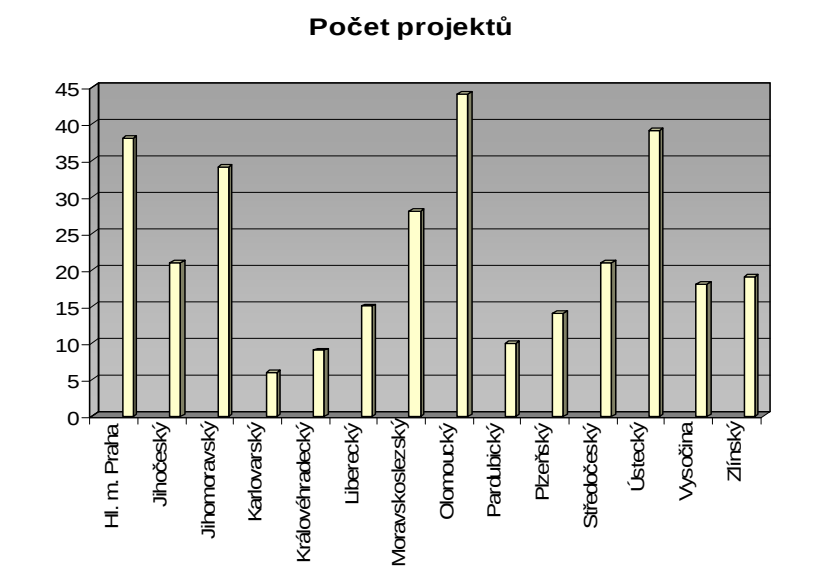
Tabulka 11: Struktura příjemců

	1. výzva	2. výzva	3. výzva	Celkem
příspěvkové organizace	45	88	41	174
ostatní právní formy	46	64	32	142

Zdroj: *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

Veškeré projekty byly realizovány na celém území ČR. Pro ilustraci ve kterých krajích se přijímalo kolik projektů uvádím následující grafy, pomocí nichž je názorně vidět jak byl který kraj úspěšný s žádostmi o finanční podporu a kolik získal finančních prostředků.

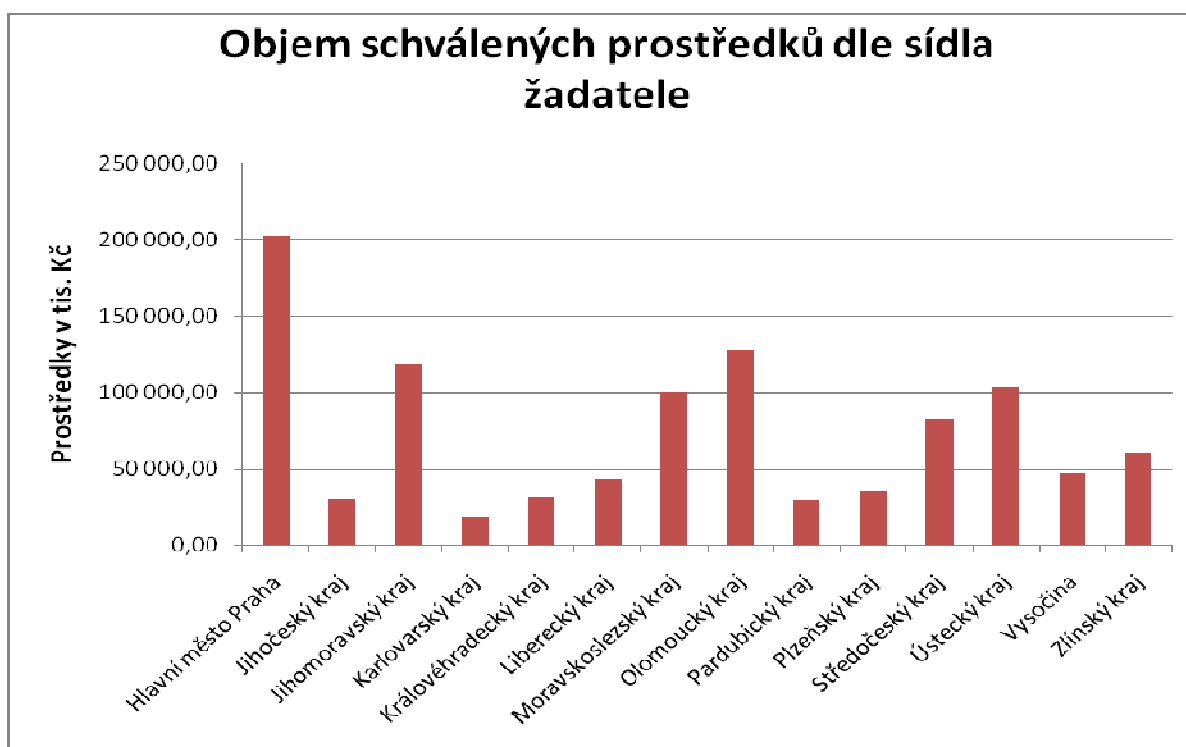
Graf 6: Počet přijatých projektů v jednotlivých krajích

Zdroj: *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

⁹⁶ Tamtéž.

Graf 7: Finanční prostředky dle sídla žadatele

Zdroj: *Prezentace grantových projektů Opatření 3.1*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010).

Přínos projektů je MŠMT považován za velmi významný především z důvodů zlepšení podmínek pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vytvoření podmínek pro přístup zdravotně znevýhodněných osob, zvýšení úrovně vzdělavatelů zejména v oblasti počítačových a jazykových dovedností, projektového řízení a manažerských dovedností. Velmi pozitivně MŠMT také hodnotí propojení vzdělávacích aktivit s praxí a umožnění praktického ověření získaných poznatků u potenciálních zaměstnavatelů. Důležitým faktorem je rovněž fakt, že všichni zainteresovaní získali patřičné zkušenosti, ať už to byli žadatelé, příjemci, či administrativní pracovníci MŠMT, potažmo MPSV. Tyto zkušenosti jsou velmi cenné pro nastávající programové období. Velkým přínosem je rovněž rozvoj partnerství mezi školami ať už v ČR či celé EU, zlepšení prezentačních schopností zainteresovaných skupin a především pak lepší uplatnění na pracovním trhu.⁹⁷

⁹⁷ Tamtéž.

Opatření 3. 2 – „*Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje*“ čítala 5,7% z celkového rozpočtu OP RLZ.⁹⁸ Úkolem tohoto opatření bylo podporovat další vzdělávání na univerzitách. To zahrnovalo zlepšování systému vzdělávání a podmínek studia. Globálním cílem Opatření 3. 2 bylo zvýšení uplatnitelnosti absolventů všech typů studijních programů a programů celoživotního vzdělávání na trhu práce a zvýšení odborné úrovně pracovníků institucí pro výzkum a vývoj.⁹⁹

Celé opatření se zaměřovalo nejen na samotné učitele, ale také na podporu rozvoje různých inovativních prvků ve vzdělávacích programech, a především také na studenty, kdy jim napomáhalo připravit vhodné podmínky pro studium na univerzitě a naučit je, jak se uplatnit na pracovním trhu po absolvování univerzity. Kromě výše zmíněného se Opatření 3. 2 soustředilo také na zdokonalení institucí, které byly zapojeny do procesu výzkumu a vývoje, a nutilo tak tyto instituce a univerzity ke vzájemné spolupráci a koordinaci jejich jednotlivých kroků. Za tímto účelem podporovalo MPSV různé projekty, které se touto oblastí zabývaly a přijímalo na ně finance z ESF.¹⁰⁰

V rámci Opatření 3. 2 proběhly v programovém období 2004-2006 dvě výzvy, bohužel na webových stránkách MŠMT nebylo možné dohledat výsledky a provést tak jejich analýzu.

Třetím opatřením, které Priorita 3 obsahovala, byl „*Rozvoj dalšího profesního vzdělávání*“, na kterou bylo z rozpočtu OP RLZ vyčleněno 10,9%. Oproti předcházejícím dvěma opatřením, kde bylo zprostředkujícím subjektem MŠMT, zde byla zprostředkujícím subjektem Správa služeb zaměstnanosti MPSV.¹⁰¹

⁹⁸ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 18.

⁹⁹ *Opatření 3.2 - Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje*, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/04-06/oprlz/opatreni-3-2-podpora-terciarniho-vzdelavani-vyzkumu-a-vyvoje> (13.3.2010).

¹⁰⁰ Více o Opatření 3. 1 a 3. 2 pod správou Ministerstva práce a sociálních věcí a ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy viz: *Realizace Opatření 3. 1 a 3. 2 OP RLZ*. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, http://www.msmt.cz/Files/HTM/BHRealizace3_1a3_2OPRLZ1.htm (24.11.2009).

¹⁰¹ *Opatření 3.3 - Rozvoj dalšího profesního vzdělávání*, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/04-06/oprlz/opatreni-3-3-rozvoj-dalsiho-profesniho-vzdelavani> (13.3.2010).

Opatření soustředilo své zdroje na podporu rozvoje dalšího vzdělávání a vzdělávání v práci. Jeho globálním cílem byla implementace fungujícího systému dalšího profesního vzdělávání odpovídající potřebám znalostní společnosti.¹⁰² Usnadňovalo přístup k potřebným informacím, orientaci v nabídce pracovních míst, měla za úkol zvyšovat kvalitu služeb, jež se specializují na vzdělávání a podněcovalo zaměstnavatele i zaměstnance k dalšímu vzdělávání, i když již nastoupili do pracovního procesu.¹⁰³ Opatření 3. 3 se zaměřovalo na orgány veřejné správy, kraje a magistráty, vzdělávací a poradní instituce, odborná sdružení, zaměstnanecké odbory a další společenské partnery a na nevládní neziskové organizace, které poskytují další odborné vzdělávání.¹⁰⁴ Opatření 3. 3 tedy napomáhalo vzniku nových a rozvoji stávajících vzdělávacích jednotek, které se zabývají různým typem vzdělávání, školením a dalším vzděláváním učitelů, poradců, manažerů, a podobně. Důležitým aspektem bylo, že peníze, které byly vymezeny na toto Opatření, již nebyly spravovány MŠMT jako u předchozích dvou opatřeních, nýbrž jednotlivými kraji, což mělo znamenat efektivnější rozdělování peněz. Kraj má o svém momentálním stavu nejlepší přehled a nejlépe určí, který projekt je pro něj nejpotřebnější. Můžeme tedy sledovat aplikaci principu subsidiarity, což bylo nespornou výhodou.

Vzhledem k tomu, že v rámci Opatření 3. 3 si výzvy vyhlašovaly sami kraje (tím pádem je jich velké množství), nebudu zde uvádět výsledky ani podrobněji analyzovat programové období 2004-2006. Rozsah diplomové práce tomu není uzpůsoben.

Jako zprostředkující orgán pro Opatření 3.1 a 3.2 MŠMT spravovalo 24,5% finančních prostředků z celkového rozpočtu na OP RLZ, tj. 97,4 mil. eur alokovaných pro období 2004 - 2006. Pro Opatření 3.1 to bylo zhruba 2 264 milionů Kč a pro Opatření 3.2 zhruba 755 milionů Kč. U Opatření 3. 3 byly zprostředkujícím subjektem kraje, jak již bylo výše zmíněno. Ty rovněž

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 18.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 18.

obdržely finanční prostředky od MPSV pro administraci jednotlivých projektů.¹⁰⁵

Pro část Opatření 3.1 byl konečným příjemcem (tzn. tím, kdo připraví projekt) a zároveň i konečným uživatelem (tzn. tím, kdo projekt zrealizuje) MŠMT a Národní institut pro další vzdělávání (NIDV). Zde byla věnována pozornost hlavně modernizaci školních vzdělávacích programů orientovaných na rozvoj klíčových kompetencí a rozvoj dalšího vzdělávání učitelů a pracovníků ve školství. Pro zajištění těchto cílů byly vytvořeny tzv. národní projekty založené na přímém přidělení prostředků OP RLZ na realizaci nebo k doplnění národních politik a programů. Tyto projekty byly realizovány ve spolupráci se školami, kraji, obcemi, nestátními neziskovými organizacemi, případně dalšími subjekty.¹⁰⁶

Pro další část Opatření 3.1 byl konečným příjemcem Odbor pro zajištění administrace z ESF v regionálním školství MŠMT. Tento odbor připravil grantové schéma, v rámci kterého byly konečnými uživateli školy, kraje, města a obce, nestátní neziskové organizace atd. V této oblasti byly předkládány projekty zaměřené např. na zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo na rozvoj dalšího vzdělávání na středních a vyšších odborných školách.¹⁰⁷

MŠMT realizovalo v rámci OP RLZ také projekty, které měly za cíl rozvoj národních politik a programů, modernizaci, rozšíření kapacity a kvality nabídky veřejných služeb, a to především skrze rozvoj a zdokonalení integrovaného, diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání, propojování počátečního a dalšího vzdělávání a zřízení a podpora Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT). Tyto tzv. systémové projekty byly založené na přímém přidělení prostředků OP RLZ.¹⁰⁸

Podíváme-li se na Opatření 3.2, které se zaměřovalo na terciární vzdělávání, výzkum a vývoj, zde bylo v pozici konečného příjemce Oddělení pomoci z ESF při odboru vysokých škol MŠMT. I v tomto opatření MŠMT

¹⁰⁵ *Realizace opatření 3.1 a 3.2 OP RLZ*, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/realizace-opatreni-3-1-a-3-2-op-rlz> (9.3.2010).

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Tamtéž.

vytvořilo grantové schéma, v rámci kterého mohly předkládat své projekty vysoké školy (VŠ), výzkumné a vývojové instituce a instituce z praxe (podniky, odborná pracoviště).¹⁰⁹

Všechna opatření jsou zajímavá pro vzdělávací instituce ve všech krajích a vůbec pro všechny subjekty, které zde hrají svou roli. Je však zřejmé, že pouze s penězi z ESF není možné vzdělávání v ČR rozvíjet a zdokonalovat zde životní úroveň. Je nutné pracovat současně samostatně nejen v krajích, ale také všem těmto možnostem uzpůsobit legislativu. Vzdělávací systém se nemůže zlepšit jen na základě peněz vynaložených na projekty, které zlepší jen částečně určitou oblast. Je nutné reformovat celý školský systém, zaměřit se na všechny úrovně a napomáhat individuálnímu rozvoji studentů, ale i učitelů, nikoliv mezi nimi „násilně“ zmenšovat rozdíly. Stejně tak je nutné reformovat pracovní a sociální systém, aby lidé sami měli snahu pracovat a práci si hledali, aby pracovat chtěli a vyplácelo se jim to. Pokud nezačneme tyto systémy reformovat, samotné peníze z ESF nebudou natolik účinné, jak bychom si představovali. Jisté zlepšení lze sledovat co se týče zavedení školské reformy, která zajišťuje větší individualitu, volnost a modernizaci osnov. Tento pokrok ale zastiňují jiné kroky uskutečněné našimi vládami. Bylo by tedy vhodné školství a sociální systém reformovat tak, aby bylo možné za podpory EU tyto oblasti dále rozvíjet, přibližovat se evropskému vzdělávacímu systému, nikoliv se vracet zpět. První krok je na české straně. Odborné vzdělávání a příprava tak zatím ještě neplní svá očekávání v oblasti kvalifikovanější a flexibilnější pracovní síly. „*Nedostatek komplexní koncepce a nezbytné legislativy, institucionálních a finančních podmínek brzdí další rozvoj dalšího vzdělávání.*“¹¹⁰ Třetí priorita měla za úkol situaci zlepšit za společného postupu MMR a MPSV, výsledky však stále nejsou zcela uspokojivé.¹¹¹

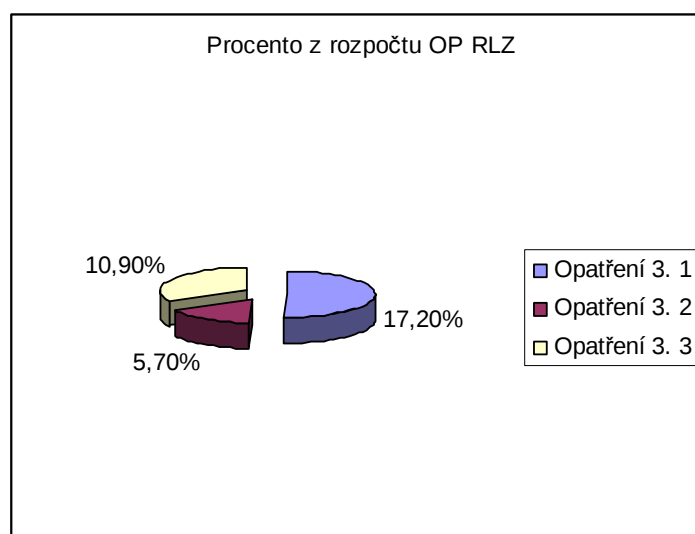
Graf 8 ukazuje rozdělení rozpočtu na jednotlivá opatření třetí priority v letech 2004-2006.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Česká republika 2004-2006 Rámec podpory Společenství, s. 132.

¹¹¹ Více o Prioritě 3 viz: *Priorita 3. Rozvoj celoživotního učení OP RLZ*. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/Files/HTM/BAHOPriorita3RozvojcelozivotnihouceniiOPRLZ.htm> (24.11.2009).

Graf 8: Rozdělení rozpočtu OP RLZ na jednotlivá opatření Priority 3 2004-2006

Zdroj: *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s.16-19.

2.2 Problematika vzdělávání v OP RLZ: Priorita 4

Priorita 4 se rovněž částečně dotýkala vzdělávání. Lehce si tedy nastiňme co chtěla řešit. Priorita 4 měla dvě opatření – 4. 1 a 4. 2. Opatření, které se zabývalo vzděláváním, se nazývalo *Specifické vzdělávání* a z rozpočtu OP RLZ na něj bylo vyčleněno 6,6%.¹¹² Toto opatření se vázalo především na malé a střední firmy, orgány veřejné správy, veřejné instituce, které zahrnují školy a nevládní neziskové organizace.¹¹³ Opatření podporovalo rozvoj specifických vzdělávacích programů pro manažery, přípravu a implementaci programů, které se zaměřují na vzdělávání v oblasti životního prostředí.¹¹⁴ Zdůrazňovalo tedy rozvoj odborného vzdělávání a dovedností pracovníků. Probíhal vývoj nových strategií jako například inovace v průmyslovém odvětví, rozvoj informativních technologií, začlenění aspektů týkajících se životního prostředí do podnikatelské politiky, regionální marketing či řízení turismu.¹¹⁵ Toto opatření bylo zacíleno především na zaměstnance, dělníky a potenciální podnikatele. Peníze plynoucí na projekty v této oblasti spravovala tři ministerstva – MPO, MMR

¹¹² *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 22.

¹¹³ *Průvodce fondy Evropské unie*, s. 78.

¹¹⁴ *Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu*, s. 22.

¹¹⁵ *Česká republika 2004-2006 Rámec podpory Společenství*, s. 132.

a MŽP, které na projekty vyčleňovaly peníze přijaté z ESF. Dále se tomuto opatření již nebudu věnovat z výše zmíněných důvodů.

3 Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)

Jak jsem již uvedla, v letech 2007-2013 došlo ke změnám v oblasti strukturální politiky v ČR. To s sebou zákonitě přineslo změny v oblasti vytvoření a implementace OP. Na OP RLZ částečně navázal nový OP VK. Ten bude pro tuto práci stejně zásadní jako OP RLZ, ne-li více, vzhledem k tomu, že je aktuálně implementovaným OP. Na konci práce se můžeme podívat na rozdíly mezi oběma OP, zda došlo ke zlepšení procesů spojených s realizací OP a na další zajímavosti jež se objevují v souvislosti s návazností těchto dvou OP.

OP VK se začal vytvářet okolo roku 2005 na principech partnerství, při respektování vyšších programových dokumentů ČR, především pak již zmiňovaného Národního strategického referenčního rámce, na základě národních a evropských strategických dokumentů a ve vazbě na ostatní OP. OP VK byl českou vládou schválen v listopadu 2006, komisí 12. října 2007, kdy byla rovněž zahájena podpora projektů v tomto OP.¹¹⁶

OP VK je víceletým tematickým operačním programem, který se soustředí především na oblast rozvoje lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení, utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulace spolupráce participujících subjektů.¹¹⁷

OP VK je financován především z prostředků Cíle Konvergence, ale existují projekty, které mohou být financovány rovněž z prostředků Cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zde se jedná především o projekty, které vytvářejí systémový rámec celoživotního učení. Proto i Praha může v rámci tohoto OP čerpat finance.

¹¹⁶ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“, viz také: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹¹⁷ *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK)*, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/07-13/opvk> (13.3.2010).

Globálním cílem OP VK je „rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji“.¹¹⁸

Tento globální cíl je rozpracován do dalších specifických cílů, pomocí nichž by se měl postupně globální cíl naplnit. Jedná se o „Rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání“, kdy je kladen důraz na rozvoj kompetencí absolventů tak, aby byli lépe uplatnitelní na trhu práce a motivováni k dalšímu vzdělávání. Druhým cílem je „Inovace v oblasti terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností“, pomocí níž má OP napomáhat absolventům k větší flexibilitě a tvůrčímu přístupu ve znalostní ekonomice, má zlepšit podmínky pro výzkum a vývoj a měla by rovněž přispět k zefektivnění nástrojů pro podporu inovačního procesu samotného. Třetím specifickým cílem je „Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů“, jež je základním faktorem konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v ČR. Mělo by se podporovat vzdělávání jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Posledním, čtvrtým, cílem je „Vytvoření moderního, kvalitního a efektivního systému celoživotního učení“, a sice pomocí rozvoje všech stupňů vzdělávání včetně jejich systematického propojení.¹¹⁹

Výhody OP VK jsou spatřovány v tom, že zahrnují všechny oblasti vzdělávání. Nevýhodou pak ovšem může být, že finanční prostředky jsou rozmělněny na více témat, na každé připadne pouze symbolická částka a někdo by mohl namítnout, že se tak v podstatě neřeší žádný problém pořádně – strukturálně, investicí větší finanční částky.

OP VK je rovněž provázán s některými dalšími OP, čímž je vytvářen tzv. synergický efekt. Ukažme si, jak se jednotlivé OP navzájem ovlivňují.

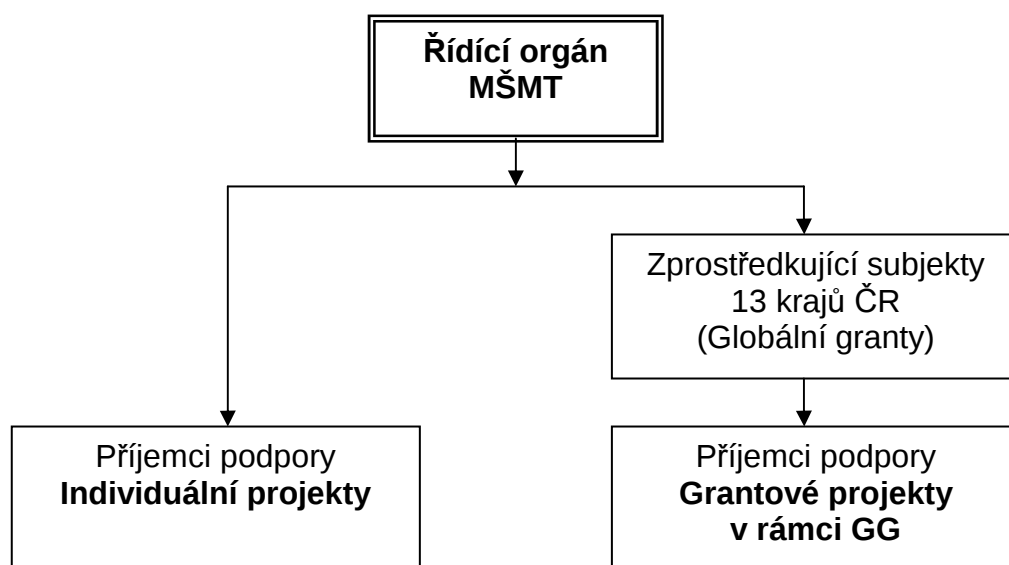
¹¹⁸ Cíle OP VK, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/cile-op-vk> (13.3.2010).

¹¹⁹ Globální a specifické cíle OP VK viz: Cíle OP VK, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/cile-op-vk> (13.3.2010) a OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

OP Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpl) doplňuje OP VK o prostředky z ERDF na podporu investic tak, aby mohly být oba typy projektů kombinovány. Víme, že výzkum a vývoj je spolu se vzděláváním zásadním stavebním kamenem pro rozvoj znalostní společnosti. Je proto důležitá taková spolupráce. OP Podnikání a inovace vytváří prostor pro efektivnější vzdělávání pracovníků ve firmách. OP LZZ spolu s OP VK vytváří synergii, kdy je kvalita vzdělávacího systému a absolventů tohoto systému sladována s potřebami a požadavky trhu práce. Podpora OP LZZ je zaměřena na zvyšování zaměstnanosti a získávání a prohlubování způsobilosti pro výkon daného povolání. OP Životní prostředí doplňuje OP VK opět o prostředky z ERDF a sice na podporu rozvoje infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu. Konečně OP PA podporuje OP VK svými aktivitami v oblasti vzdělávání v Praze.¹²⁰

ŘO pro OP VK je tentokrát MŠMT. Zprostředkujícími subjekty jsou jednotlivé kraje. Následující schéma názorně ukazuje roli jednotlivých subjektů v implementační struktuře OP.

Obrázek 5: Schéma implementační struktury OP VK

Zdroj: *Příručka pro žadatele OP VK*, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-paltna-od-2-2-2009> (17.3.2010), s. 16.

¹²⁰ Synergický efekt operačních programů: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

Celková suma, která byla na OP VK vyhrazena z ESF na léta 2007-2013 čítá téměř 1,83 miliard eur (45,7 miliard korun při kurzu 25 CZK/EUR), tedy přibližně 7% z veškerých prostředků určených z fondů EU pro ČR.¹²¹ Příspěvek státu (15%) pak činí zhruba 2,15 miliard eur (53,8 miliard korun při kurzu 25 CZK/EUR).¹²²

Oproti minulému programovému období rovněž došlo ke změně názvů v rámci OP. Nově se u OP VK setkáváme nikoliv s prioritou, ale s prioritní osou. Prioritní osy mají dále nikoliv opatření nýbrž oblasti podpory. OP VK obsahuje následující prioritní osy a oblasti podpory.

První prioritní osou je „*Počáteční vzdělávání*“. V rámci této prioritní osy je kladen důraz na zavádění vhodných a efektivních vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností včetně tvorby modulových výukových programů s důrazem na mezipředmětové vazby, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí. Dále je podporováno rozšíření výuky v cizích jazycích na středních školách, propracování a rozšíření nabídky asistenčních služeb pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, vytvoření systému dalšího vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení a podpora tohoto vzdělávání s důrazem na odborné kompetence i kompetence vedoucí ke zvyšování manažerských schopností nutných pro další rozvoj škol a školských zařízení apod. Na Prioritní osu 1 je vyčleněno 612,1 milionů eur, tj. 34 % alokace OP VK¹²³

Druhou prioritní osou je „*Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj*“. Zde je podporována především inovace studijních programů na VOŠ a VŠ a sice v souladu s požadavky znalostní ekonomiky a potřebami trhu práce. Dále je kladen důraz na zapojení odborníků z praxe i ze zahraničí při vytváření a realizaci těchto programů. Důležité je rovněž další vzdělávání učitelů, řídicích pracovníků a administrativních pracovníků na VOŠ, další specifické odborné vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje a v neposlední řadě další

¹²¹ *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bccccc738-7fb0-4742-9b90-b75ce4b28b2e/OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost> (13.3.2010).

¹²² HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹²³ *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bccccc738-7fb0-4742-9b90-b75ce4b28b2e/OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost> (13.3.2010).

vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje v oblasti jeho řízení. V rámci této Prioritní osy je podporována mobilita pracovníků mezi výzkumnými institucemi a soukromým a veřejným sektorem, spolupráce mezi institucemi terciárního vzdělávání, výzkumnými a vývojovými pracovišti a podnikatelským a veřejným sektorem. Prioritní osa 2 má vymezeno pro své potřeby 626,5 milionů eur, tj. 35 % alokace OP VK.¹²⁴

Třetí prioritní osou je „*Další vzdělávání*“. V této sekci dochází k podpoře především vzdělávání v oblasti obecných a odborných kompetencí a vytváření vzdělávacích modulů zaměřených na podporu obecných kompetencí – jazykové dovednosti a dovednosti informačních a komunikačních technologií (ICT), podpora podnikatelských dovedností, znalostí a dovedností v environmentální oblasti. Rozvíjet by se měly vzdělávací programy pro vzdělávání dospělých ve školách a dalších vzdělávacích institucích, vzdělávání pedagogů, lektorů, řídicích a organizačních pracovníků škol a dalších vzdělávacích a poradenských středisek v oblasti specializačního vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj. Třetí prioritní osa spotřebuje z finančních prostředků OP VK 289,9 milionů eur, tj. 16 % alokace OP VK.¹²⁵

Čtvrtá prioritní osa nese název „*Systémový rámec celoživotního učení*“. Zde jsou financovány aktivity, které v oblasti počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání přispívají k vytváření systému celoživotního učení. Projekty jsou realizovány na území celé ČR, tedy i v Praze, jak již bylo dříve zmíněno. Na tuto prioritní osu je vyčleněno 227,1 milionů eur, tj. 12 % alokace OP VK.¹²⁶

Poslední, pátou, prioritní osou je „*Technická pomoc*“. Technická pomoc má za cíl financování aktivit spojených s řízením programu, např. platy pracovníků zapojených do řízení OP VK, administrace a hodnocení projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, publicita programu, podpora schopnosti potenciálních příjemců čerpat finanční prostředky. Zajišťuje tedy technický chod odborů, které

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

implementují OP VK. Na Technickou pomoc je vymezeno 72,4 milionů eur, tj. 4 % alokace OP VK.¹²⁷

Na Obrázku 5 můžeme velmi názorně sledovat jak prioritní osy vychází ze specifických cílů OP VK.

Obrázek 6: Schéma OP VK v návaznosti na specifické cíle

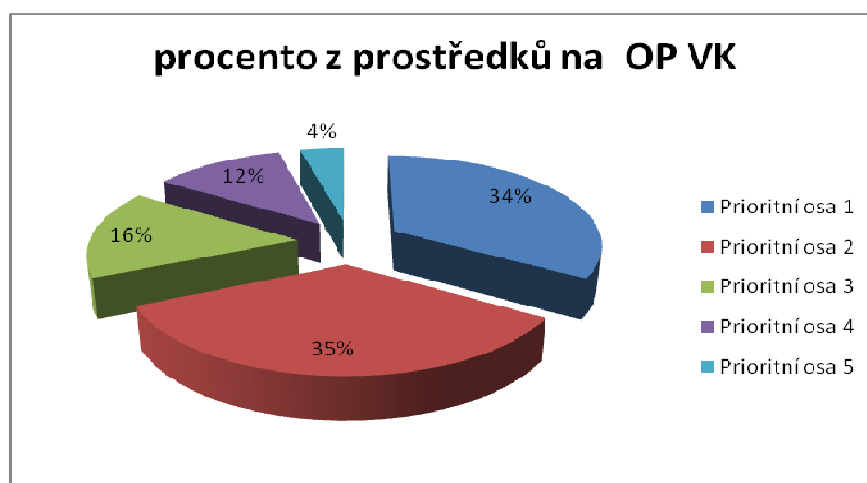

Zdroj: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹²⁷ Tamtéž.

Následující graf znázorňuje alokaci finančních prostředků na jednotlivé prioritní osy OP VK v letech 2007-2013. Z něj vidíme, že nejvíce prostředků je věnováno na první a druhou prioritní osu – tedy počáteční a terciární vzdělávání a výzkum a vývoj.

Graf 9: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé prioritní osy 2007-2013

Podíváme-li se na typy projektů, které v rámci OP VK existují, můžeme je rozdělit na dva typy. Jsou to individuální projekty (IP), které se dále dělí na individuální projekty národní (IPn) a individuální projekty ostatní (IPo). Druhým typem jsou globální granty (GG). První typ projektů najdeme v prioritních osách 1 až 4, globální granty jsou realizovány pouze v rámci prioritních os 1 a 3. Individuální projekty obou typů jsou vyhlašovány MŠMT. U IPn je MŠMT rovněž realizátorem projektů a sice na celonárodní úrovni. Co se týče IPo, tam MŠMT výzvy vyhlašuje, realizátory projektů jsou však ostatní subjekty. U globálních grantů jsou představovány záměry krajů – co je třeba v tom kterém kraji realizovat, co je třeba podporovat, v jakých oblastech daný kraj pokulhává. Každý kraj si tyto oblasti určí sám. Jakmile je takový grant na určitý záměr schválen, může kraj vyhlašovat výzvy v daných prioritních osách a přijímat projekty. V této oblasti jsou kraje zprostředkujícími subjekty. Projekty zde mají regionální charakter, mohou být realizovány pouze v daném kraji a rovněž finanční prostředky na tyto projekty jsou nižší. Výhodou však je, jak již bylo zmíněno také v rámci OP RLZ (Opatření 3. 3), že kraj jako zprostředkující subjekt je žadateli blíže než je to v případě centrálního ministerstva. Kraj tak nejlépe dokáže zhodnotit

potřeby na svém území. Na druhou stranu by někdo mohl namítnout, že IP mají širší – celostátní dopad a mohou tak vyřešit stejný problém na více místech, naopak GG mají dopad pouze v daném regionu, ve kterém je projekt předložen.¹²⁸

3.1 Prioritní osa 1 – Počáteční vzdělávání

Prioritní osa 1 se zaměřuje na zkvalitňování a rozvoj počátečního vzdělávání. Výzvy k ředkládání projektů připravuje a vyhlašuje Odbor řízení OP VK MŠMT. Administrativní podporu, příjem projektů, jejich zpracování a předání hodnotitelům, kontrolu již probíhajících projektů prostřednictvím systému monitorovacích zpráv (MZ) a ŽoP, semináře pro žadatele i příjemce zajišťuje Odbor CERA MŠMT (Czech Education and Research Agency). Ten Organizuje také výběrové a hodnotící komise, provádí individuální konzultace, kontroly na místě, archivaci, spravuje informační systémy a stará se o publicitu.¹²⁹

Část projektů spadá pod GG, část pod IP. Podíl mezi těmito dvěma typy projektů je zhruba polovina v rámci GG a polovina v rámci IP. Můžeme zde najít čtyři oblasti podpory. Příjemci podpory jsou přímo řízené organizace ústředních orgánů státní správy, kraje, města a obce, školy a školská zařízení, VŠ, nestátní neziskové organizace, odborové organizace a organizace zaměstnavatelů, profesní a odborová sdružení a organizace působící v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže.

První oblastí podpory je „*Zvyšování kvality ve vzdělávání*“. Tato oblast podpory má za cíl zlepšit počáteční vzdělávání. Celý tento systém by se měl zaměřit na kurikulární reformu a zajistit větší mezipředmětovou vazbu namísto požadavků na studium nadměrného množství látky. Všechny činnosti jsou podporovány metodicky, informačně i osvětově. Důraz je kladen na dynamický rozvoj žáka způsobem, který by zajistil jeho zájem o další vzdělávání, případně uplatnitelnost na pracovním trhu. Žák by měl disponovat vlastní tvořivostí, schopností rozhodovat se, řešit problémy a

¹²⁸ Typy projektů a jejich administrace čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹²⁹ Informace o odboru CERA čerpány z: *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – čerpání prostředků v roce 2009*. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, č. 8, s. 4.

umět si hledat práci. Opět zde tedy vidíme velkou provázanost vzdělávání, rozvoje lidských zdrojů a zařazení jedince na trh práce. Velkou váhu má rovněž požadavek na zlepšení systému počátečního vzdělávání samotného. K tomu by mělo dojít prostřednictvím rozvoje informačního a evaluačního prostředí, díky nimž budou mít školy a další zařízení k dispozici zpětnou vazbu. Důležitý je příklad dobré praxe, spolupráce mezi školami a možnost učit se od sebe navzájem správné postupy.¹³⁰

Na tuto oblast podpory bylo vyhrazeno cca 38% z rozpočtu na první prioritní osu, z EU je to částka 233 347 650 eur, státní příspěvek 15% pak činí 41 178 997 eur.¹³¹

Podíváme-li se na aktuální stav této oblasti podpory co se týče jejího působení v rámci projektů I Po, můžeme konstatovat, že k 15.10.2009 byly vyhlášeny 2 výzvy – jedna v roce 2008 a jedna v roce 2009. Celková alokace finančních prostředků na výzvy činila 1,1 miliardy korun. V rámci první výzvy bylo schváleno 40 projektů. V druhé výzvě bylo předloženo 251 projektů. V době školení v lednu 2010, na kterém byly poskytnuty tyto informace, bylo zaměstnancům implementační struktury OP VK sděleno, že projekty druhé výzvy budou předloženy výběrové komisi ke schválení. V době psaní této práce jsem bohužel výsledky na webu MŠMT ještě stále nenašla a proto neuvádím počet schválených projektů.¹³²

Aktivita, na které se projekty zaměřovaly v první výzvě, byly především rozvoj znalostí, schopností a dovedností žáků ve vzdělávání pro udržitelný rozvoj s důrazem na environmentální oblast včetně realizace praktických (environmentálních) programů, dále podpora škol v oblasti evaluace, nabídka evaluačních nástrojů a ověřování klíčových kompetencí

¹³⁰ Více o cílech, podporovaných aktivitách, příjemcích, cílových skupinách, monitorovacích indikátorech oblasti podpory 1. 2, finančních prostředcích atd. viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹³¹ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹³² Informace o výzvách, alokaci finančních prostředků atd. v rámci IP čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

žáků za účelem zvyšování kvality vzdělávání, přítomné byly rovněž projekty zaměřené na e-learning.¹³³

Stručně se podívejme na oblast GG. Pro podrobnější zachycení fungování GG bohužel není dostatek prostoru. Zachytit GG ve všech krajích by bylo na jednu samostatnou práci. V rámci GG bylo kraji vyhlášeno celkem 27 výzev k 15.10.2009 a alokováno zhruba 3,14 miliardy korun. Projektů bylo předloženo již 2779, v realizaci jich je 379. Podporované aktivity jsou především zavádění vyučovacích metod, organizačních forem a výukových činností včetně tvorby modulových výukových programů s důrazem na mezipředmětové vazby, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí, dále vytváření podmínek pro implementaci školních a vzdělávacích programů ve školách a školských zařízeních, podpora aktivit metodických týmů, podpora pracovníků škol a školských zařízení zapojených do inovace systému, a v neposlední řadě také zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky a učitele a to i mimo výuku.¹³⁴

Druhá oblast podpory se nazývá „*Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*“. Cílem této oblasti podpory je zlepšit rovné příležitosti pro všechny skupiny žáků. Prioritou je, aby byly rovné příležitosti zajištěny ve všech oblastech vzdělávání, tedy i u dětí s potřebou speciální výchovy, se zdravotním či jiným postižením, u cizinců či etnických menšin, především Romů. Měl by tak být podporován individuální přístup k žákům, čemuž by měla rovněž odpovídat tvorba studijních plánů. Projekty v této oblasti by měly mít za cíl vytvořit motivující prostředí pro všechny účastníky systému. Pro uskutečnění těchto cílů by proto nezbytným prostředkem měl být rozvoj systému poradenství a asistenčních služeb. Důraz je samozřejmě kladen na odbornou přípravu pedagogů, kteří by měli tyto skupiny dětí co nejlépe zvládat a motivovat ke vzdělávání.¹³⁵

¹³³ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹³⁴ Informace o výzvách, alokaci finančních prostředků atd. v rámci GG čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹³⁵ Podrobné informace o Oblasti podpory 1. 2 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo

V rámci první prioritní osy je na tuto oblast podpory vymezeno 18% finančních prostředků, kdy alokace z EU činí 108 497 793 eur, příspěvek ČR čítá 19 146 669.¹³⁶

K 15.10.2009 byly vyhlášeny dvě výzvy s celkovou alokací 1 miliarda korun a týkaly se IP.¹³⁷ Po skončení první výzvy bylo schváleno 33 projektů, v druhé výzvě bylo předloženo 137 projektů, z nichž v prosinci 2009 bylo schváleno k financování 67.¹³⁸

Mezi aktivity, které v projektech převládaly, můžeme zařadit především rozvoj poradenství ve formě nabídky asistenčních služeb a speciálních pedagogických a psychologických služeb pro žáky s určitými problémy a začleňování těchto žáků do společnosti, dále zvyšování kompetence pedagogických pracovníků pro odstraňování bariér bránících rovnému přístupu ke vzdělávání.¹³⁹

Tato oblast podpory se bohužel zdá být pro žadatele ne příliš atraktivní, je zde nejméně předkládaných projektů. Problémy rovných příležitostí mezi žáky jsou citlivým tématem, které je řešeno spíše sporadicky. Jistě bychom se měli zamyslet nad tím, jakým způsobem tento fakt změnit. Sociální exkluze těchto dětí může být velkým a nepříjemným problémem a jistě by se měla řešit.

Opět se jen stručně dotkneme GG. K 15.10.2009 bylo vyhlášeno kraji celkově 27 výzev s celkovou alokací téměř 1,26 miliard korun. Předloženo bylo 631 projektů, v realizaci je projektů 92. Podporovanými aktivitami v projektech bylo uplatňování a zlepšování organizačních forem výuky a vyučovacích metod podporující rovný přístup ke vzdělávání, zvyšování kompetence pedagogických pracovníků pro odstraňování bariér a podpora

školství, mládeže a tělovýchovy:

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf
(14.3.2010).

¹³⁶ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:
http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹³⁷ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹³⁸ *Výsledky 2. výzvy oblast podpory 1.2*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:
<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vysledky-2-vyzvy-oblast-podpory-1-2> (14.3.2010).

¹³⁹ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

neformálního vzdělávání a kompetencí v něm získaných, dále také zdokonalování systému vzdělávání pracovníků celého systému.¹⁴⁰

Oblast podpory 1. 3 nese název „*Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení*“ a jejím cílem je zlepšení kompetencí jak pedagogických pracovníků škol a školských zařízení tak i nepedagogických zaměstnanců těchto institucí. Aby bylo možné dosáhnout stanovených cílů při implementaci kurikulární reformy, je nutné, aby i pedagogové a další pracovníci škol a školských zařízení měli potřebné schopnosti. Rozvoj lidských zdrojů je zde velmi důležitý, aby mohli být vzdělávání naležitým způsobem také žáci. Velmi důležité je, aby pedagogové disponovali nejen odbornými znalostmi, ale také správnými pedagogickými metodami a byli schopni své poznatky předat srozumitelným a zajímavým způsobem svým žákům. Cílem tedy je vytvořit motivující prostředí pro pedagogy, kteří budou nakloněni k dalšímu sebevzdělávání. Zde bude důraz kladen na upevnění znalostí z oblasti řízení a managementu, projektového, finančního a personálního řízení a rovněž na získávání jazykových a ICT dovedností.¹⁴¹

Na tuto oblast podpory bylo vymezeno zhruba stejně jako na druhou oblast podpory, tedy 18% finančních prostředků, kdy alokace z EU činí 110 857 295 eur, ČR spolufinancuje ve výši 19 563 053 eur.¹⁴²

I zde byly k 15.10.2009 vyhlášeny dvě výzvy pro předkládání IP s celkovou alokací 550 milionů korun.¹⁴³ V první výzvě bylo schváleno k financování 21 projektů, v druhé jich bylo 112 předloženo a v prosinci 2009 28 schváleno.¹⁴⁴

¹⁴⁰ Informace o GG v rámci oblasti podpory 1. 2 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁴¹ Podrobné informace o Oblasti podpory 1. 3 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁴² *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁴³ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁴⁴ *Výsledky 2. výzvy oblast podpory 1.3*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vysledky-2-vyzvy-oblast-podpory-1-3> (14.3.2010).

V těchto projektech byly nejčastěji zahrnuty aktivity jako další vzdělávání pedagogických pracovníků škol a školských zařízení s důrazem na jazykové vzdělávání, reformu osnov, dovednosti ICT a environmentální vzdělávání, dále realizace odborné praxe, zahraniční stáže a osvojení si moderních pedagogických metod.¹⁴⁵

V oblasti podpory 1. 3 – GG bylo k 15.10.2009 vyhlášeno 27 výzev s celkovou alokací zhruba 1,6 miliardy korun. Předloženo bylo 886 projektů, schváleno jich bylo pouze 103. Aktivity v těchto projektech jsou analogické k těm v rámci IP.¹⁴⁶

Čtvrtou oblastí podpory je „*Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách*“, jejímž cílem je obecné zvýšení kvality vzdělávání na ZŠ. Zde bude pozornost soustředěna na nejslabší stránky počátečního vzdělávání, které jsou stanoveny ČR a na které se zaměřuje samotná strategie OP VK. Priority, na které bude soustředěna tato oblast podpory, jsou podpora rozvoje znalostí, schopností a dovedností v oblasti cizích jazyků, matematiky, přírodních věd, ICT, čtenářské a informační gramotnosti, finanční gramotnosti a podpora inkluzivního vzdělávání. Pozornost bude soustředěna jak na žáky a jejich rozvoj, tak na odborný růst pedagogů, kteří by měli umět své poznatky předat a dál je u žáků vhodným způsobem rozvíjet¹⁴⁷

Finanční alokace na Oblast podpory 1. 4 z EU činí 159 375 000 eur tedy 26% z financí určených na první prioritní osu. ČR poskytne 28 125 000 eur.

Čtvrtá oblast podpory vznikla v nedávné době a byla nově začleněna do první prioritní osy. V době psaní této práce ještě nebyla vyhlášena žádná výzva pro předkládání projektů.

¹⁴⁵ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁴⁶ Informace o GG v rámci oblasti podpory 1. 3 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

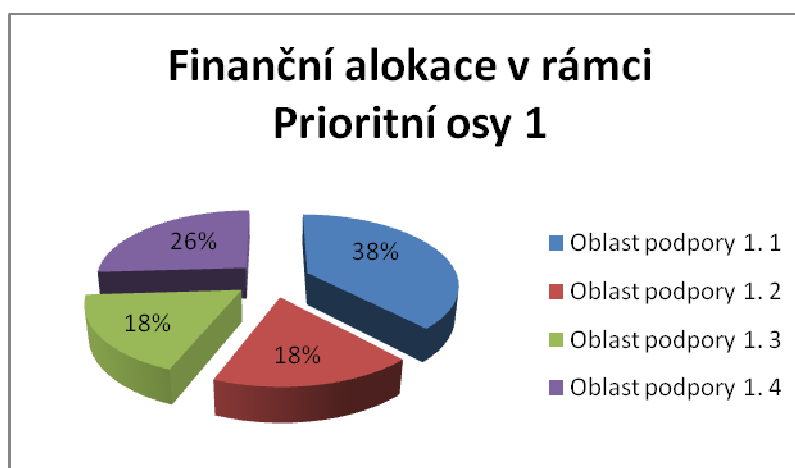
¹⁴⁷ Více informací viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

Následující graf ukazuje výši alokace na jednotlivé oblasti podpory.

Graf 10: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory v první prioritní ose 2007-2013

3.2 Prioritní osa 2 – Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Druhá prioritní osa se zaměřuje na zkvalitnění a modernizaci terciárního vzdělávání a zatraktivnění vyššího odborného vzdělávání. Zde výzvy vyhlašuje Odbor řízení OP VK MŠMT a administrativní podporu opět zajišťuje Odbor CERA MŠMT. GG a tedy roli krajů jako zprostředkujících subjektů v této ose nenajdeme. I zde je finanční pomoc aplikována pomocí čtyř oblastí podpory. Příjemci podpory jsou všechny typy VŠ, VOŠ, instituce vědy a výzkumu, vývojová a inovační centra, přímo řízené organizace ústředních orgánů státní správy, kraje, města a obce, školy a školská zařízení, zdravotnická zařízení a nestátní neziskové organizace.

Oblast podpory 2. 1 se jmenuje „*Vyšší odborné vzdělávání*“. Jejím cílem je zkvalitnit vzdělávání na VOŠ a rozšířit jejich kapacity. Projekty by měly napomáhat modernizovat a zatraktivnit vyšší odborné školství, které zatím neplní plnohodnotnou funkci v systému terciárního vzdělávání. Hlavní pozornost by měla být věnována inovaci stávajících vzdělávacích programů, které povedou k lepšímu uplatnění absolventů VOŠ na trhu práce a ti tak budou reagovat na dynamické změny trhu práce a měnící se požadavky zaměstnavatelů. Vyšší odborné školství by se tak mohlo stát alternativou k bakalářským studijním programům a mohlo by dojít k větší diverzifikaci

terciárního vzdělávání. Inovace systému je tedy zásadní. Důležitou součástí by se měly stát povinné praxe studentů při studiu.¹⁴⁸

Alokace finančních prostředků z EU činí 75 735 153 eur, což je 12% z rozpočtu na druhou prioritní osu. ČR přispívá ve výši 13 365 027 eur.¹⁴⁹

V rámci této oblasti podpory byla k 15.10.2009 vyhlášena pouze jedna výzva s celkovou alokací 100 milionů korun. Schváleno bylo 16 projektů s hlavní aktivitou inovace vzdělávacích programů VOŠ. Momentálně se nové výzvy neplánují, protože je v řešení právě status VOŠ. Polemizuje se o tom, zda se tyto školy zařadí mezi VŠ nebo budou nadále v separované kategorii.¹⁵⁰

Druhá oblast podpory se nazývá „Vysokoškolské vzdělávání“. Globálním cílem je zde zkvalitnění vzdělávání na VŠ a prohloubení diverzifikace VŠ. Význam je přikládán požadavkům na znalostní ekonomiku. VŠ by měly nabízet studijní programy s kvalitními výukovými plány i pedagogy a zajistit tak lepší uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Především pak bakalářské studijní programy by se měly zaměřovat na poskytnutí takových znalostí a praxe, aby se absolventi lépe uplatňovali. Magisterské a doktorské programy by se pak měly více zaměřovat na vzdělávání jedinců pro výzkum a vývoj. I zde je stanoven požadavek na povinnou praxi během studia, aby byli absolventi lépe připraveni umístit se na pracovním trhu.¹⁵¹

¹⁴⁸ Podrobněji o Oblasti podpory 2. 1 viz: : *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁴⁹ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁵⁰ Informace o výzvách v Oblasti podpory 2. 1 čerpány z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁵¹ Více informací: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

Na zkvalitnění vysokoškolského vzdělávání je určeno 220 320 446 eur, což činí 35% rozpočtu na druhou prioritní osu. ČR financuje Oblast podpory 2. 2 ve výši 38 880 079 eur.¹⁵²

K 15.10.2009 byly vyhlášeny dvě výzvy s celkovou částkou asi 2,9 miliard korun. Po ukončení první výzvy bylo schváleno 127 projektů, v druhé výzvě bylo přijato 486 projektů k hodnocení.¹⁵³ V době školení v lednu 2010, kde byly tyto informace poskytnuty, probíhal proces administrace. Na webových stránkách MŠMT v době psaní této práce zatím nebyly zveřejněny výsledky výzvy.

Předložené projekty se zaměřují především na inovaci studijních programů a na další vzdělávání odborných zaměstnanců na vysokých školách.¹⁵⁴

Oblastí podpory 2. 3 jsou „*Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji*“. Zde je cílem zkvalitnění personálního zabezpečení výzkumu a vývoje a rovněž zlepšení odborné přípravy a podmínek pracovníků. Důraz je kladen na zatraktivnění výzkumného oboru, zlepšení podmínek pracovníků v této oblasti a motivace. Důležitý je rozvoj lidských zdrojů. Podmínky by měly být nastaveny tak, aby jedinci tento obor neopouštěli, měli vhodné podmínky a prostor pro rozvoj. Měly by být také vytvořeny podmínky pro působení zahraničních odborníků a mělo by docházet ke spolupráci mezi členskými státy EU v oblasti výzkumu a vývoje. Realizovat by se měly kurzy dalšího vzdělávání v oboru a stáže v zahraničí¹⁵⁵

Oblast podpory 2. 3 zahrnuje 33% podíl rozpočtu na druhou prioritní osu, tedy 206 550 418 eur z EU, z rozpočtu ČR pak 36 450 074 eur.¹⁵⁶

¹⁵² *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁵³ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Více informací viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁵⁶ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

Zatím byla vyhlášena pouze jedna výzva, předpokládá se, že na jaře tohoto roku bude vyhlášena výzva druhá. V rámci první výzvy bylo alokováno 1,1 miliardy korun a v realizaci je 94 projektů zaměřujících se především na další specifické odborné vzdělávání pracovníků výzkumu a vývoje a také na podporu vytváření kvalitních týmů v oblasti výzkumu a vývoje a jejich dalšího rozvoje.¹⁵⁷

Zde dochází k návaznosti na OP VaVpl, který je rovněž řízen MŠMT. Můžeme tak v této oblasti vidět spolupráci, která se doplňuje, nikoliv dupluje.

Poslední oblastí podpory je „*Partnerství a sítě*“. Cílem této oblasti podpory je posílit vztahy mezi institucemi terciárního vzdělávání, výzkumnými institucemi a subjekty soukromého sektoru a veřejné správy. Zaměřuje se tedy na nutnou spolupráci mezi nejrůznějšími subjekty, aby bylo možné velmi pružně reagovat na požadavky trhu práce. „*Hlavní důraz je kladen na realizaci společných projektů, utváření partnerství a spolupráci v sítích mezi vzdělávacími a výzkumnými a vývojovými institucemi a veřejným a soukromým sektorem*“.¹⁵⁸ Důležitá je rovněž publicita a obecná propagace vzájemné spolupráce, která je pro všechny zúčastněné výhodná. Nezbytné je zajistit aplikaci získaných poznatků v podnikatelské sféře. Mělo by dojít k zapojení odborníků z praxe ve školách.¹⁵⁹

Finance poskytnuté z EU na Oblast podpory 2. 4 čítají 123 930 251 eur, což je asi 20% z rozpočtu na celou prioritní osu. ČR přispívá ve výši 21 870 044.¹⁶⁰

K 15.10.2009 byla vyhlášena jedna výzva s alokací 625 milionů korun a MŠMT schválilo 40 projektů. Projekty se zaměřovaly na spolupráci mezi institucemi terciárního vzdělávání a aplikační sférou. Tematicky převažovaly

¹⁵⁷ Informace o výzvách v oblasti podpory 2. 3 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁵⁸ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

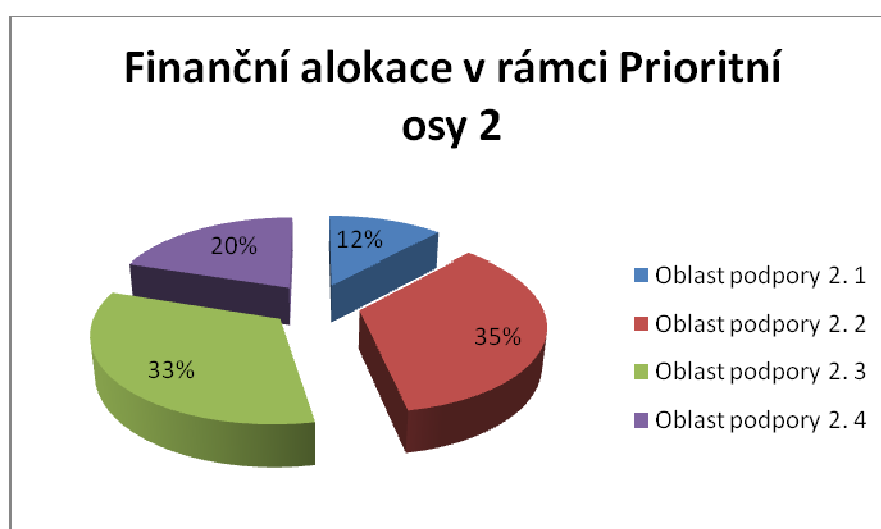
¹⁵⁹ Podrobněji o zaměření oblasti podpory 2. 4 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁶⁰ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

projekty se zaměřením na zdravotnictví, přírodovědnou a technickou oblast. Druhá výzva byla vyhlášena MŠMT těsně před Vánocemi a je zaměřena na metodiku úplných nákladů na vysokých školách, což je velmi komplikovaná problematika. Výsledky v době psaní této práce ještě nebyly známy.¹⁶¹

Graf 11 znázorňuje rozdělení rozpočtu druhé prioritní osy na jednotlivé oblasti podpory.

Graf 11: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory ve druhé prioritní ose 2007-2013

3.3 Prioritní osa 3 – Další vzdělávání

Třetí prioritní osa má za cíl posílit rozvoj lidských zdrojů, zvýšit konkurenceschopnost a udržitelný rozvoj v ČR skrze další vzdělávání. Z 90% je tato prioritní osa realizována kraji jako GG, zbytek projektů je implementováno jako IPn. Dle slov ředitelky Odboru řízení OP VK je tato prioritní osa hůře nastavena v tom, že pakliže veškerou aktivitu přebírají kraje, nelze podpořit projekt, který by bylo vhodné realizovat na celonárodní úrovni. Uvedme si jednoduchý příklad. Bude-li chtít určitá organizace vytvořit projekt se zaměřením na vzdělávání hasičů pro zvládání krizových situací, je jasné, že financovat tento projekt třináctkrát v každém kraji není

¹⁶¹ Informace o výzvách v rámci oblasti podpory 2. 4 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

správným řešením. Takový projekt by měl být jeden, aplikovatelný na celém území ČR. Z tohoto důvodu se zdá být implementace strukturální pomoci přes GG poněkud nešťastná. Aktuálně tedy MŠMT nejvíce řeší co kdo bude realizovat.

Příjemci podpory jsou zde vzdělávací instituce, školy a školská zařízení, VŠ, nestátní neziskové organizace a ústřední orgány státní správy.

Podívejme se nyní na oblasti podpory v rámci třetí prioritní osy. První z nich je „*Individuální další vzdělávání*“. Cílem této oblasti podpory je zlepšit a více zpřístupnit možnosti vzdělávání všem občanům ČR a motivovat je tak k celoživotnímu učení. Podporou zájmu o další vzdělávání tak dojde k růstu počtu jedinců, kteří se budou moci lépe uplatnit na trhu práce. Soustředit se má tato oblast podpory především na zdokonalování jazykových znalostí jedinců, ICT schopností a podnikatelských dovedností.¹⁶²

Alokace finančních prostředků z EU činí 144 947 662 eur, ze státního rozpočtu 25 578 999 eur a je to 50% z celkového rozpočtu na třetí prioritní osu.¹⁶³

Podíváme-li se na oblast stavu vyhlášených výzev, tak v rámci Oblasti podpory 3. 1 zatím ještě nebyla v době psaní této práce vyhlášena výzva. Momentálně probíhá stále fáze příprav, letos by však k vyhlášení výzvy mělo dojít. Jedná se o IPn – PIVO (Podpora individuálního vzdělávání občanů), kdy občanům se zájmem o další vzdělávání bude poskytnuta nevratná finanční podpora na absolvování různých vzdělávacích kurzů (ICT, podnikatelské činnosti, jazykové dovednosti atd.). Projekt se týká pouze občanů mimo hlavní město Praha.¹⁶⁴

Stručně se opět podívejme na oblast GG, tedy oblast podpory 3. 2 s názvem „*Podpora nabídky dalšího vzdělávání*“. Cílem je prohloubení

¹⁶² Více informací viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁶³ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

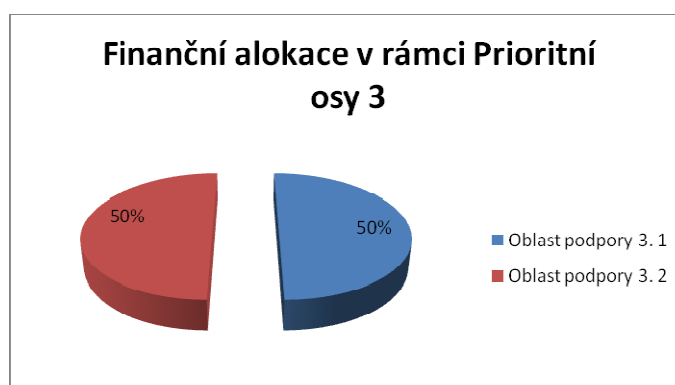
¹⁶⁴ Informace o stavu výzev čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

nabídky dalšího vzdělávání, která je momentálně spíše krátkodobě zaměřená. Nabídka dalšího vzdělávání by se měla zaměřit na dlouhodobější cíle a strategicky řešit problémy uplatnění jedinců na trhu práce.¹⁶⁵

Finanční příspěvek z EU na tuto oblast podpory je 144 947 662 eur, ze státního rozpočtu je to potom 25 578 999 eur, což činí dalších 50% z rozpočtu na třetí prioritní osu.¹⁶⁶

K 15.10. 2009 bylo kraji vyhlášeno 10 výzev s celkovou alokací zhruba 872 milionů korun. Předloženo bylo 244 projektů zaměřujících se na podporu vzdělávací nabídky v oblasti dalšího vzdělávání a na vzdělávání pedagogů, lektorů a dalších zainteresovaných skupin.¹⁶⁷

Graf 12: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory ve třetí prioritní ose 2007-2013

3.4 Prioritní osa 4 – Systémový rámec celoživotního učení

Prioritní osa 4 je uplatňována jak v rámci Cíle 1 – Konvergence, tak v rámci Cíle 2 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Zde

¹⁶⁵ Podrobněji o zaměření oblasti podpory 3. 2 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁶⁶ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁶⁷ Informace o výzvěch GG v rámci Oblasti podpory 3. 2 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

dochází k implementaci pouze IPn, tedy přípravu i realizaci projektů zajišťuje MŠMT. V rámci této prioritní osy se podporují tzv. národní systémové aktivity, jejichž výstupy budou tvořit komplexní části vzdělávacího systému v ČR. Příjemci finanční podpory jsou zde ústřední orgány státní správy.

Dle aktuálního *Prováděcího dokumentu OP VK*, kde je uvedena jedna oblast podpory – 4. 1 Systémový rámec celoživotního učení, má být kladen důraz na realizaci národních systémových aktivit, které se dotýkají všech již výše zmíněných priorit, a to na celém území ČR včetně hlavního města Prahy. Naopak příručka *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost* uvádí tři oblasti podpory, kde se tyto aktivity budou realizovat. Jedná se o oblast podpory 4. 1 – Systémový rámec počátečního vzdělávání, 4. 2 – Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji a 4. 3 – Systémový rámec dalšího vzdělávání. Důvodem je, že MŠMT řešilo, zda by nebylo efektivnější, kdyby došlo ke spojení jednotlivých oblastí podpory do jedné. To se i stalo a k 5.2.2010 byl vydán revidovaný *Prováděcí dokument OP VK*, který již uvádí pouze jednu, výše zmíněnou, oblast podpory se stejným názvem jako má tato prioritní osa. Informace potřebné pro tuto práci jsou čerpány z nejnovějšího *Prováděcího dokumentu*.

Na čtvrtou prioritní osu je vyčleněno z EU zhruba 227,1 milinů eur, z ČR pak zhruba 40 milionů eur (pro Cíl 1 je to částka 210 862 611 eur z EU a 37 211 049 z ČR, pro Cíl 2 16 220 201 eur, z ČR pak 2 862 388 eur).

Co se týče výzev vyhlášených ve výše zmíněných třech oblastech podpory, byla k 15.10.2009 vyhlášena jedna výzva s celkovou alokací 3,1 miliardy korun. Schváleno bylo 24 projektů. Nově již budou výzvy vyhlašovány pouze v rámci jedné oblasti podpory.¹⁶⁸

3.5 Prioritní osa 5 – Technická pomoc

Pátá prioritní osa má za cíl úspěšnou implementaci OP VK, tedy podporovat implementační strukturu a zvyšovat absorpční kapacitu

¹⁶⁸ Informace o výzvách v Oblastech podpory 4. 1, 4. 2 a 4. 3 čerpáno z: : HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

zainteresovaných subjektů. Příjemci podpory zde jsou jednotlivé kraje a MŠMT. Technická pomoc se dále dělí na tři oblasti podpory.

První oblastí podpory je „*Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu*“. Tato oblast podpory má za úkol zajistit řízení, kontrolu, monitorování a hodnocení programu včetně dostatečné administrativní kapacity subjektů implementační struktury. Projekty by měly napomáhat usnadnit přípravu metodických dokumentů, poskytovat podporu implementačnímu orgánům, zajistit řádnou kontrolu všech implementačních procesů a efektivní monitoring a hodnocení programu.¹⁶⁹

Alokace finančních prostředků na tuto oblast podpory činí 65 226 448 eur z EU v rámci Cíle 1 a 583 927 eur z EU v rámci Cíle 2. Z ČR jsou to příspěvky ve výši 11 510 550 eur pro Cíl 1 a 686 973 eur pro Cíl 2. Tyto prostředky čítají 90% rozpočtu páté prioritní osy.¹⁷⁰

Druhou oblastí podpory je „*Informovanost a publicita programu*“. Cílem této oblasti podpory je zajistit informovanost žadatelů, příjemců všech cílových skupin programu, jednoduše všech (i potenciálně) zainteresovaných stran. K zajištění správné osvěty, publicity programu a široké informační kampaně byl vytvořen Komunikační plán OP VK.

Na oblast podpory 5. 2 bylo z EU vymezeno pro Cíl 1 3 623 692 eur, pro Cíl 2 32 441 eur, ze státního rozpočtu je to pro Cíl 1 639 475 eur a pro Cíl 2 5 725 eur. To vše dohromady znamená 5% výdaje z rozpočtu na pátou prioritní osu.¹⁷¹

Poslední oblastí podpory je „*Zvýšení absorpční kapacity subjektů implementujících program*“. Cílem je, jak již vyplývá z názvu, zvýšit absorpční kapacitu subjektů tak, aby byly schopny co nejvíce a nejlépe čerpat finanční prostředky. Měla by tak být podporována schopnost všech

¹⁶⁹ Podrobnější informace o Oblasti podpory 5. 1 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁷⁰ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁷¹ Tamtéž.

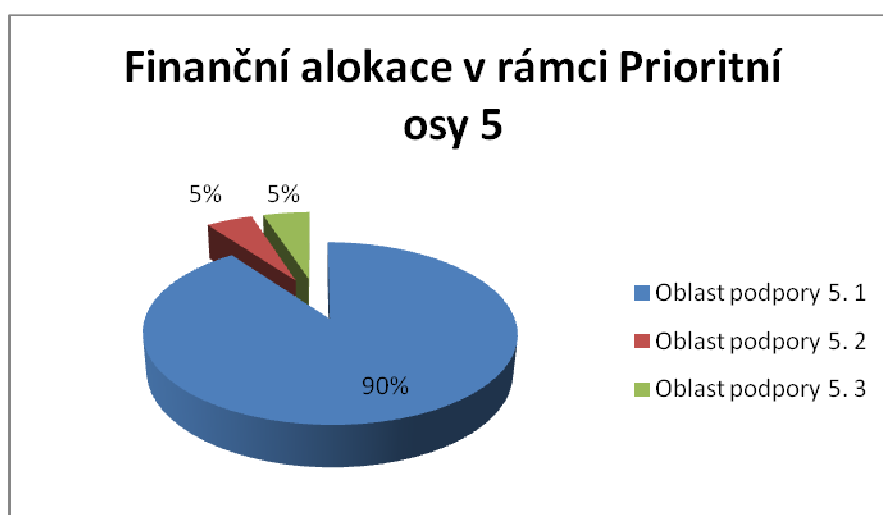
potenciálních žadatelů a příjemců připravit, realizovat a řídit projekty OP VK.¹⁷²

Výše finančních prostředků z EU pro Cíl 1 v této oblasti podpory je 3 623 691eur, pro Cíl 2 32 440 eur, z rozpočtu ČR pro Cíl 1 je to částka 639 475 eur a pro Cíl 2 5 725 eur, tedy 5% z rozpočtu na Oblast podpory 5. 3.¹⁷³

Podíváme-li se na stav realizace projektů v páté prioritní ose, můžeme konstatovat, že v Oblasti podpory 5. 1 bylo schváleno 22 projektů, v Oblasti podpory 5. 2 i 5. 3 jich bylo 14, tedy celkem 50 projektů.¹⁷⁴

Následující graf opět zobrazuje finanční příspěvky na jednotlivé oblasti podpory.

Graf 13: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory v páté prioritní ose 2007-2013

Z výše uvedeno jasně vyplývá provázanost vzdělání s trhem práce, což je kritériem pro čerpání finančních prostředků z ESF. Do budoucna

¹⁷² Podrobnější informace o Oblasti podpory 5. 3 viz: *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010) a *OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010).

¹⁷³ *Prováděcí dokument OP VK*, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010).

¹⁷⁴ Stav realizace Prioritní osy 5 čerpáno z: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

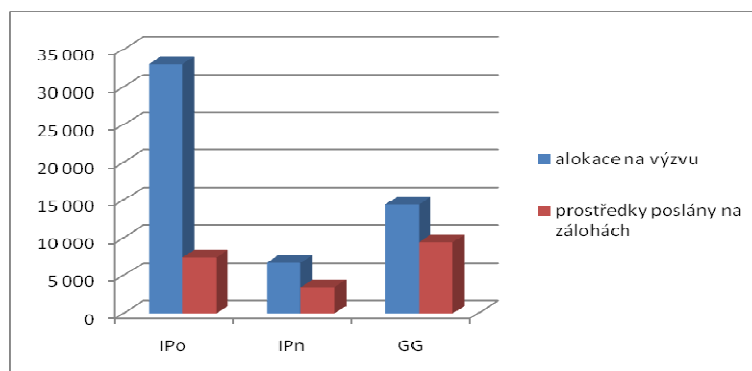
bude velmi zajímavé sledovat, zda-li projekty opravdu znamenají změnu trvalejšího charakteru a uplatnění jedinců na pracovním trhu se opravdu zlepšuje. To je však běh na dlouhou trať, protože výsledky projektů, které nemají jeden jasný výstup jako například několikakilometrový kus dálnice, se mohou dostavit až za několik let. V rámci OP VK bylo předloženo již přes 7000 projektů, což je vysoké číslo. Dáno je to také tím, že projekty s tematikou vzdělávání nepohlíží tolik peněz jako například jeden velký projekt typu výstavba dálnice, rekonstrukce hřiště apod. Jedná se tedy především o menší projekty s nižšími částkami. Můžeme ale konstatovat, že povědomí o možnostech čerpání grantů z EU se zlepšilo a zájem o ně je velmi vysoký.

3.6 Čerpání způsobilých výdajů

Budeme-li analyzovat čerpání způsobilých výdajů v OP VK, zjistíme, že k prosinci 2009 byly na Prioritní osy 1 až 4 byly od počátku programového období vynaloženy prostředky ve výši téměř 2,7 miliard korun, z toho 1,99 miliard na GG a zhruba 0,71 miliard na IP.¹⁷⁵

Otázkou je, zda je to málo nebo hodně. Podívejme se proto na následující graf, který nám ukazuje alokaci prostředků na vyhlášené výzvy a celkovou alokaci na jednotlivé typy projektů.

Graf 14: Alokace a výzvy OP VK (v milionech eur)

Zdroj: HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B., „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“.

¹⁷⁵ HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, B.: „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“. Čerpáno z účetních sestav MŠMT k 30.9.2009.

Dle grafu se zdá, že čerpáno je velmi málo prostředků, především pak co se týče IPO. I EU se zajímá pouze o prostředky, které se opravdu utratily, tedy o ty, které již prošly celým procesem až po certifikaci MF. Proces však trvá velmi dlouho neboť MŠMT poskytuje zálohové platby (většina institucí žádající o finanční příspěvek z EU nemůže žádat o úvěr v bance), do celého procesu jsou zapojeny kraje, MŠMT poté musí vše znovu překontrolovat a schválit a než dojde k certifikaci plateb MF, uplyne dlouhá doba. Problémem je rovněž nedostatečná funkčnost systému Monit 7+. Jelikož EU zajímá až poslední fáze, kdy dojde k certifikaci plateb, může se zdát, že peněz je čerpáno málo. Tok peněz je však velmi výrazný. Bohužel je tím ohrožen OP, protože pokud EU uvidí, že peníze nejsou dostatečně čerpány, rozhodne se v budoucnu investovat spíše na projekty, které peníze vyčerpají během krátké doby, tedy na jiné než „soft“ tematické projekty.

4 Projekt, projektové řízení, projektový cyklus

Abychom mohli lépe pochopit problematiku dvou výše uvedených OP, a to jakým způsobem jsou vlastně realizovány, je vhodné si vysvětlit pojmy, které jsou s implementací OP úzce spojeny. Ukážeme si jakým způsobem probíhá čerpání finančních prostředků z EU. Zásadní je tedy vysvětlení pojmů jako „projekt“, „projektové řízení“ a „projektový cyklus“ obecně, jelikož peníze na strukturální pomoc se čerpají právě pomocí realizace projektů. Dále bude v této kapitole rozvedeno jakým způsobem dochází k realizaci projektů v rámci OP VK, jelikož je to aktuálně realizovaný OP. Princip projektového cyklu se však od OP RLZ neliší.

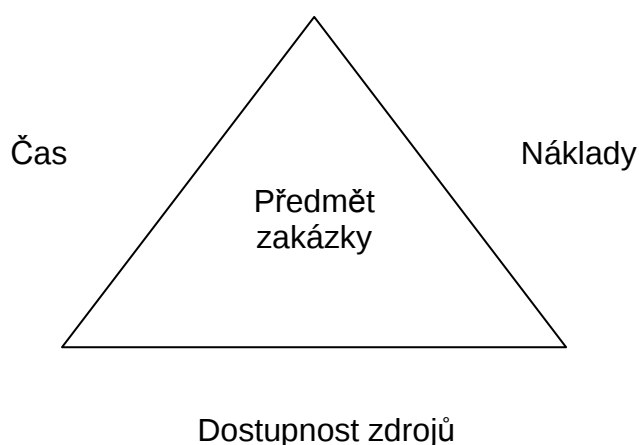
Co si představíme pod pojmem projekt? Napadne nás jistě mnoho definic, především v dnešní době je tento výraz, ale především pak jeho význam, velmi aktuální. Alena Svozilová ve své knize *Projektový management* uvádí definici projektu, mimo jiné, dle předního světového teoretika projektového managementu Herolda Kerznera a uznávaného institutu profesionálních manažerů Project Management Institute (PMI). H. Kerzner představuje projekt jako jakýsi souhrn různorodých aktivit s jasným cílem, kterého má být realizací projektu dosaženo, je vymezen časově a jsou v něm stanoveny zdroje, pomocí kterých je cíle dosaženo. Na to navazuje rovněž ve své definici projektového řízení. PMI považuje projekt za dočasné úsilí, které realizátor vynakládá s cílem vytvořit jistý výstup, ať už ve formě hmatatelné či nikoliv.

Hovoříme-li o projektu, nelze vynechat pojem projektového řízení, protože bez něj se správný projekt, který chce být úspěšný, neobejde. H. Kerzner uvádí: „*Projektový management je souhrn aktivit spočívající v plánování, řízení a kontrole zdrojů společnosti s relativně krátkodobým cílem, který byl stanoven pro realizaci specifických cílů a záměrů.*“¹⁷⁶ Dále představuje tři základní charakteristiky, které vytváří prostor pro vznik přidané hodnoty projektu – čas, dostupnost zdrojů a náklady na projekt. Aby byl projekt úspěšný, musí být tyto tři aspekty v rovnováze (viz Obrázek 7). Pro úspěšnou implementaci projektu je tak nezbytné především plánování.

¹⁷⁶ SVOZILOVÁ, Alena: *Projektový management*. Praha, Grada Publishing 2003, str. 25.

Než se tedy zaměříme na samotný projektový cyklus, který proces plánování samozřejmě zahrnuje, uveďme si pro srovnání ještě definici PMI: „Projektový management je aplikace znalostí, schopností, nástrojů a technologií na aktivity projektu tak, aby tyto splnily požadavky projektu.“¹⁷⁷ Definice se sice liší, podstata však zůstává stejná. Projekt a jeho řízení je jisté vynaložené úsilí krátkodobého charakteru, kde je nutné aplikovat znalosti lidských zdrojů a s jistým finančním rámcem aplikovat všechny vstupy tak, aby bylo dosaženo požadovaných výstupů stanovených v projektu. Tuto teorii pak můžeme implementovat také v rámci předkládání projektů OP RLZ a OP VK.

Obrázek 7: Rovnováha mezi třemi aspekty projektu

Zdroj: SVOZILOVÁ, Alena: *Projektový management*. Praha, Grada Publishing 2003, s. 23

Projektový cyklus¹⁷⁸ můžeme rozdělit do čtyř fází. První fází je „Identifikace a příprava“. Zde je nutné si určit naše příležitosti, které tvoří východisko životního cyklu projektu. Ať se již jedná o podnikatelský záměr či nevýdělečný projekt, je nutné neustále sledovat a vyhodnocovat okolí a jaké jsou v něm pro nás příležitosti. K tomu nejlépe poslouží např. analýza SWOT, tedy určení silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí. Po zhodnocení těchto příležitostí a vůbec celého okolí, dotýkajícího se našeho

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 23.

¹⁷⁸ Projektový cyklus a veškeré informace o problematice projektů obecně čerpáno dále z: PAVLÁK, M.: c.d., s. 57-125; NĚMEC, Vladimír: *Projektový management*. Praha, Grada Publishing 2002 (1. vydání); HALÁMEK, Petr: *Projektový cyklus v EU*. Brno, Masarykova univerzita 2004, s. 41-72; SMAIL, R. – BROOS, L. – KUIJPERS, E.: c.d., s. 213-256.

záměru, nastupuje příprava projektu. Na základě zjištěných příležitostí vypracujeme strategii a priority našeho projektu. Tyto priority pak rozdělíme na aktivity, které chceme realizovat. Je nutné vytvořit právní, finanční a organizační základnu projektu, zpracovat projektovou dokumentaci (k tomu nejlépe poslouží vytvoření studie proveditelnosti, kde zahrneme veškeré náležitosti projektu a můžeme pak velmi dobře využít v samotné projektové žádosti), rovněž nesmíme zapomenout na potřebné technologie, budeme-li je potřebovat, připravit se musí nabídková řízení, která zahrnují vyhodnocení nabídek a výběr dodavatelů, získat a zaškolit personál.

Druhou fází je „*Posouzení*“, tedy předložení projektu hodnotící komisi (HK). Třetí fází je „*Realizace*“, kdy po schválení projektu HK dojde k samotné realizaci projektu. Následuje čtvrtá fáze „*Monitorování a hodnocení*“. Každý projekt musí být pečlivě sledován a hodnocen, abychom zjistili, zda je projekt jednak dobře spravován, respektive realizován, zda opravdu plní cíle jak věcné, tak co se týče finančního plnění. Monitorování projektu se provádí ex-ante – tedy před jeho zahájením, během realizace projektu a po jeho ukončení (ex-post). Hodnocení má význam především z hlediska posouzení případné změny či restrukturalizace projektu v dalším období.

V oblasti projektového managementu nesmíme samozřejmě zapomínat na lidské zdroje, které hrají velmi významnou roli. Bez správného vedení a efektivního zapojení celého personálu podílejícího se na tvorbě a celém procesu projektového cyklu nelze projekt úspěšně realizovat. Než přejdeme k projektovému cyklu OP VK, stručně se tedy zmíním i o roli lidských zdrojů.

Správné složení projektového týmu je prvním krokem k úspěchu. Řízením projektu by měla být pověřena skupina lidí, která je schopná zahrnout všechny oblasti projektu, a která dokáže správně a efektivně komunikovat. Co se týče složení týmu, tak ten může sestávat jak z pracovníků organizace žadatele, tak také z přizvaných odborníků či z partnerské organizace. Do projektového týmu mohou být členové jak zvoleni tak jmenováni. Projektový tým nese zodpovědnost za koordinaci projektových aktivit, za organizační a provozní stránku projektu a má za cíl dosažení plánovaných monitorovacích indikátorů. Členové týmu zajišťují

efektivní komunikaci na všech úrovních realizace projektu, tedy směrem k poskytovateli dotace, směrem k vedení organizace příjemce, směrem k partnerům projektu a směrem k jednotlivým pracovníkům projektu.

Zaměříme-li se na personální sestavení projektového týmu, tak je zpravidla určen hlavní manažer projektu a dále členové projektového týmu. Hlavní manažer projektu má velmi zodpovědnou funkci, zajišťuje správnou realizaci projektu, je nadřazen členům týmu a koordinuje veškeré aktivity spojené s projektem po věcné stránce. Dále záleží na příjemci jaký projektový tým si sestaví. *Příručka pro žadatele OP VK* nabízí další funkce jako „manažer/administrátor projektu“, který je zodpovědný za administrativní správnost projektu, dále „finanční manažer“ či „ekonom/účetní projektu“, jejichž funkce spočívá ve finanční kontrole projektu a má za cíl zajistit správnost a oprávněnost plateb, dále „asistent projektu“, který zajišťuje další potřebné administrativní záležitosti. V praxi je, jak jsem již naznačila, samozřejmě možné zvolit si jiné funkce. Zmíněné oblasti projektu – věcná stránka, administrativa a finance – je však nutné zabezpečit. V případě rozsáhlého projektu je vhodné zabezpečit také funkci ICT, pro publicitu a případné další oblasti působení projektu.

4.1 Projektový cyklus v rámci OP

V této části se si vysvětlíme jak probíhá projektový cyklus v rámci OP se zaměřením na aktuální program OP VK. Jak jsme si již řekli dříve v rámci OP VK existují tři typy projektů, které se realizují – GG, IPn a IPo. Ve srovnání s OP RLZ došlo ke změně názvů, podstata typů projektů však zůstává stejná. V rámci OP RLZ to tedy byly grantové projekty, národní projekty a systémové projekty (věcně odpovídá pořadí GG, IPn a IPo).¹⁷⁹

Definici základních myšlenek, které chceme v projektu prosadit můžeme provést pomocí přehledné tabulky, díky které si můžeme určit priority, čeho má být dosaženo a jaký bude mít projekt přínos pro oblast vzdělávání v ČR. Tato tabulka se nazývá „Projektový záměr“ a můžeme ji

¹⁷⁹ Veškeré informace o tvorbě projektu v rámci OP VK – příprava, předložení, hodnocení, realizace, monitorování atd. viz: *Příručka pro žadatele OP VK*, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-platna-od-2-2-2009> (17.3.2010), od s. 17. dále.

najít v Příručce pro žadatele OP VK verze 5, která je dostupná na webových stránkách MŠMT (viz Tabulka 12).

Tabulka 12: Návrh projektového záměru

PROJEKTOVÝ ZÁMĚR				
Název projektu:				
Žadatel:				
Popis projektu:				
Definice problému, výchozí stav				
Cíle projektu:				
Výstupy projektu:				
Partner projektu				
Role partnera v projektu				
PLÁN AKTIVIT (úkoly vedoucí k dosažení cíle projektu):				
<i>Úkol</i>	<i>Popis</i>	<i>Odpovědnost</i>	<i>Termín</i>	<i>Předpokládané náklady</i>
1				
2				
3				
4				
5				
6				
FINANCOVÁNÍ PROJEKTU (označte jednu z možností):				
	Projekt jsme schopni financovat z vlastních zdrojů až do výše		%	
	Realizace projektu je plně závislá na externích zdrojích			

Zdroj: Příručka pro žadatele OP VK, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-paltna-od-2-2-2009> (17.3.2010), s. 18.

Jakmile definujeme projektový záměr, je nezbytné zkontrolovat, zda záměr koresponduje s prioritami OP VK a žadatel spadá mezi oprávněné žadatele v rámci podporované oblasti. Oprávněnost žadatele můžeme provést v několika rovinách (stejně podmínky pro toto ověření platí i v případě, že je do realizace projektu zapojen partner, případně několik partnerů). Dalším krokem je ověření vhodnosti a oprávněnosti aktivit

navrhovaných v projektu a jejich soulad s cíli a popsány činnostmi ve prospěch cílových skupin příslušné oblasti podpory či výzvy. Důraz je kladen rovněž na oprávněnost plánovaných výdajů. Z prostředků OP VK lze hradit pouze tzv. způsobilé výdaje, proto je nutné porovnat plánované výdaje žadatele s tím, co je možné z prostředků OP VK skutečně hradit. Je velmi důležité věnovat rozpočtu velkou pozornost a řádně promyslet veškeré náklady, které s sebou daný projekt nese. Rozpis veškerých výdajů v rámci realizace projektu je nezbytné velmi podrobně specifikovat v jednotlivých kapitolách rozpočtu viz *Příručka pro žadatele OP VK*, s. 44-53.

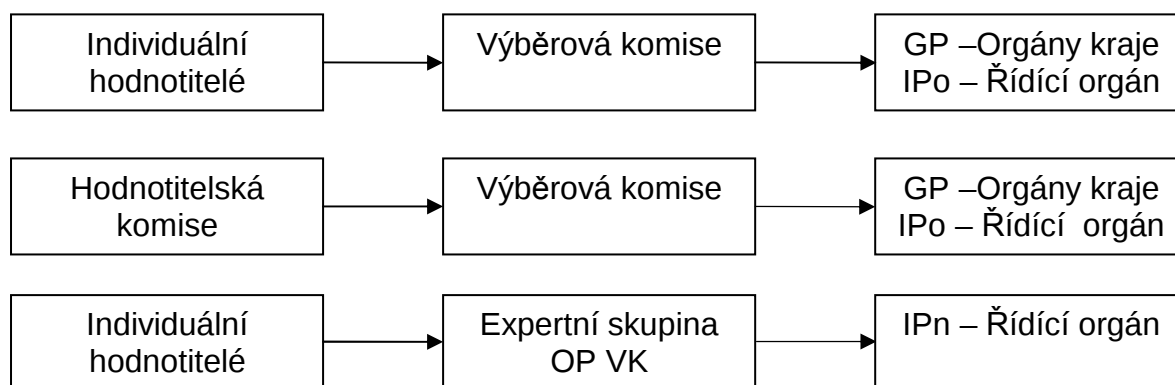
Pakliže máme připravený projekt a zkontrolovány všechny náležitosti v Příručce žadatele, musíme samozřejmě počkat na vyhlášení výzvy k předkládání projektů. Ta je vyhlášována jak MŠMT, tak jednotlivými kraji. Je proto vhodné sledovat plán výzev a včas si nejen rozmyslet v rámci jaké prioritní osy/oblasti podpory chceme projekt předložit ale také projekt řádně připravit.

Projekt je v rámci OP VK zpracován ve formě webové žádosti (projektové žádosti), v aplikaci Benefit7+ včetně povinných a nepovinných příloh. Projekt musí splňovat všechny formální náležitosti. V neposlední řadě musí být projekt v souladu s podmínkami OP, tzn. přispívat k naplnění cíle, aktivity by měly být navázány na uplatnitelnost jedinců na trhu práce a musí být plněny příslušné monitorovací indikátory dané prioritní osy/oblasti podpory.

Po vyplnění projektové žádosti v Benefit7+ a ukončení výzvy jsou projekty překládány hodnotitelům a začíná proces hodnocení na základě stanovených kritérií. Proces hodnocení má čtyři fáze. Nejprve se hodnotí formální náležitosti, tedy zda daný projekt splňuje veškeré kritéria co se týče obecných požadavků na správnost formálních náležitostí. Jedná se tedy o správné vyplnění formulářů, dodání všech požadovaných příloh atd. Následuje hodnocení přijatelnosti. Zde se určuje, zda byl projekt předložen ve správné výzvě a splňuje požadavky vyhlášené výzvy. Třetí fází je věcné hodnocení projektu. Touto fází mohou projít pouze ty projekty, které splnily formální kritéria a prošly hodnocením přijatelnosti. To je prováděno na základě určených kritérií s danou bodovou váhou (viz např. Příloha 2

Kritéria hodnocení projektů OP VK nebo Příloha 1 Hodnotící tabulka grantového projektu OP RLZ). V této fázi se hodnotí projekt po věcné stránce – jaký je jeho přínos, zaměření na cílové skupiny, finanční přiměřenost projektu, horizontální témata a další specifická kritéria. Věcné hodnocení provádí nezávisle na sobě dva hodnotitelé (v případě projektů, jejichž příjemcem je MŠMT pak hodnocení provádí tři hodnotitelé) nebo minimálně 3 členové HK, kteří společně vyberou projekt na základě většinového názoru HK. Aby mohl projekt postoupit do poslední fáze hodnocení a být doporučen k financování, musí získat minimálně 65 bodů, přičemž hodnocení hodnotiteli se nesmí lišit o více než 20 bodů. V takovém případě dochází k hodnocení projektu třetím nezávislým hodnotitelem. Třetí a následně i čtvrtá fáze hodnocení je nejdůležitější a nejspornější. Zajistit objektivitu hodnocení je takřka nemožné, přestože jsou hodnotitelé neustále proškolení, pečlivě vybíráni a systém hodnocení se zdá být kvalitně nastaven. Přesto, lidský faktor není neomylný ani stoprocentně objektivní. Poslední fází hodnocení je pak setkání výběrové komise/expertní skupiny OP VK. V případě GG a IPo se jedná o výběrovou komisi, v případě IPn pak o expertní skupinu OP VK. Tyto komise finálně vybírají projekty, které získali více než 65 bodů, k financování z ESF. Schéma a časová náročnost procesu hodnocení je přehledně vidět na následujícím obrázku a tabulce.

Obrázek 8: Schéma hodnocení projektů OP VK – 3. a 4. fáze

Zdroj: *Příručka pro žadatele OP VK*, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-paltna-od-2-2-2009> (17.3.2010), s. 79.

Tabulka 13: Předpokládaný průběh procesu schvalování žádostí

Akce	Časová náročnost
Vyhlášení výzvy	
Ukončení výzvy (uzávěrka příjmu žádostí)	minimálně 6 týdnů po vyhlášení výzvy
Registrace žádosti	do 3 pracovních dnů od převzetí žádosti
Hodnocení formální a přijatelnosti žádosti	nejpozději do 10 pracovních dnů od registrace žádosti
Vyzvání žadatelů k doplnění údajů	do 5 pracovních dnů v návaznosti na výsledky formálního hodnocení
Doplnění zjištěných nedostatků žadatelem	nejpozději do 10 pracovních dnů od doručení výzvy na doplnění žádosti
Vyrozumění žadatele o vyřazení žádosti v případě, že nedodá požadované doplnění nebo neodstraní nedostatky	nejpozději do 5 dnů od uplynutí stanoveného termínu
Věcné hodnocení	nejpozději do 30 pracovních dnů od ukončení formálního hodnocení
Jednání Výběrové komise/Expertní skupiny OP VK	nejpozději do 20 pracovních dnů od ukončení věcného hodnocení ¹⁸⁰
Schválení žádostí a zveřejnění výsledku výběru	nejpozději do 5 pracovních dnů od jednání Výběrové komise (v případě GP dojde ke schválení na nejbližším zasedání Rady a Zastupitelstva kraje)
Vyrozumění úspěšných a neúspěšných žadatelů	nejpozději do 10 pracovních dnů od data schválení žádostí
Kompletace Smlouvy/Rozhodnutí/Opatření a podpis Smlouvy/vydání Rozhodnutí/Opatření	nejpozději do 25 pracovních dnů od doručení všech požadovaných dokladů

Zdroj: *Příručka pro žadatele OP VK*, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-platna-od-2-2-2009> (17.3.2010), s. 81.

Vybraný projekt k financování musí být udržitelný minimálně po dobu pěti let. Následně při jeho realizaci dochází k jeho monitorování a hodnocení.

¹⁸⁰ Závisí na typu výzvy.

5 OP VK v návaznosti na OP RLZ a průzkum v této oblasti

V následující kapitole bude cílem využití výše zmíněné teorie v praxi v rámci obou OP a analýza dosavadního stavu realizace OP. V této kapitole se dozvíme jednak o analogii obou OP v oblasti vzdělávání, ale také se podíváme na poznatky z praxe, jak je aktuálně na oba OP nahlíženo. To bude možné díky dotazníku, který jsem pro diplomovou práci vytvořila a rozeslala respondentům – odborníkům v této problematice – k vyplnění. Důležité poznatky pro tuto kapitolu jsem rovněž čerpala z vlastního působení na MŠMT jako asistentka projektových manažerů na odboru technické pomoci (TP OP VK). Díky této pracovní zkušenosti a komunikaci s kolegy mohu rovněž poskytnout určitý náhled z praxe. Přesto považuji dotazník za podklad, který je poskytnut opravdovými odborníky a má tak velkou váhu, práce se tedy může opřít o reálné zkušenosti.

Jakou můžeme sledovat analogii mezi oběma OP? Některé změny jsme si již řekli v průběhu této práce. Jistě se nejedná pouze o změnu názvu programu či podnázvů v rámci OP. Důležitou změnou však je fakt, že OP RLZ byl v gesci MPSV a MŠMT bylo pouze zprostředkujícím subjektem, MŠMT tedy nedisponovalo tak velkými finančními prostředky. MŠMT řídilo pouze malou část OP RLZ, které se věnovalo vzdělávacím aktivitám, jednalo se o Prioritu 3. Naopak v rámci OP VK je MŠMT ŘO a spravuje obrovské finanční prostředky. OP VK je administrativně mnohem náročnější, vznikl také nový odbor CERA, který se od svého vzniku velmi rozrostl a ulehčuje administrativní zátěž Sekce řízení operačních programů EU MŠMT. Programu se věnuje opravdu velké množství odborníků, kteří napomáhají implementaci OP VK. Dalo by se konstatovat, že je to spíše OP LZZ, který navazuje na OP RLZ, protože právě tento program se zabývá rozvoji lidských zdrojů. V oblasti vzdělávání však v prvním programovém období žádný obdobný program zaměřený přímo a pouze na vzdělávání neexistoval. Proto na Prioritu 3, která se touto tematikou zabírala, OP VK jistým způsobem určitě navazuje.

Další významnou změnou je podíl finančních prostředků financovaných z ESF. V rámci OP RLZ hradila EU pouze 75% a 25%

procent bylo hrazeno ze státního rozpočtu. Nyní však došlo k navýšení financování z EU na 85%.

A kam se dostal OP VK od OP RLZ obecně? Dle vrchního ředitele Sekce řízení operačních programů EU – Ing. Jana Vituly – je nutné se zaměřit a propagovat oblast čtenářské gramotnosti, cizích jazyků, ICT, přírodovědné a technické obory a zdravý životní styl. To zmínil na Konferenci k využívání ESF ve vzdělávání, která proběhla v Top hotelu v Praze 30.10.2008. Slabinou OP VK je totiž snaha o velmi široké pokrytí všech vzdělávacích činností, která nemusí nutně vést ke změnám trvalejšího charakteru. Jak jsem již uvedla, oblastí podpory je mnoho a na žádný projekt není vynaložena určitá velká suma, která by znamenala opravdovou, strukturální změnu. Naopak dochází spíše k financování menších a ne tak finančně náročných projektů. Proto se vrchní ředitel snaží nastavovat konkrétní podporované aktivity jako ty na Konferenci k využívání ESF ve vzdělávání.

Silné stránky OP VK jsou zásadní ve své myšlence obecně. Prostřednictvím tohoto OP je podporován vzdělávací systém v ČR pomocí finančních prostředků, které by sama ČR neměla k dispozici. Využívají se zkušenosti ze zkráceného období, kdy byl realizován OP RLZ. Velkou výhodou je, pokud je tým složený i z členů, kteří mají zkušenosti z předchozího programovacího období s řízením projektů a s fondy EU, ať už z OP RLZ či jiných programů. Probíhají různorodá školení, kdy si ČR může vyměňovat zkušenosti s ostatními členy Evropské unie, kde již zkušenost s čerpáním strukturální pomoci mají déle. Pozitivním aspektem je rovněž uplatňování principu subsidiarity, v němž globální granty nespravuje centrální instituce, ale jednotlivé kraje. Poprvé se jedná o celé programovací období pro ČR 2007-2013 a ČR má možnost v tomto období provést změny vzdělávacího systému a pokusit se tak zajistit jeho pokrok k lepšímu stavu.

Je možné pozitivně hodnotit organizační strukturu MŠMT v rámci implementace OP, ve které došlo k velkému zlepšení a především pak k její stabilizaci oproti období OP RLZ. S tím souvisí rovněž změny ve vládě, které dle pracovníků MŠMT výrazně ovlivňují realizaci OP. V době realizace OP RLZ bylo z důvodů častých vládních změn téměř nemožné funkčně plnit

záměr a možnost smysluplně alokovat finanční prostředky z EU. Při vládních změnách dochází k paralelním změnám také na úrovni některých pracovních míst úředníků a dochází tak k narušování dlouhodobých konceptů. Výměna ministrů pak může znamenat konec finančně náročného projektu bez jediného výstupu a jakékoliv návratnosti financí, které tak byly v podstatě vyhozeny do vzduchu pouze proto, že nový ministr má jiný dlouhodobý záměr nebo se mu nelíbí zrovna podporovaná aktivita. Stabilita vlády je pro stabilitu a dlouhodobou koncepci implementace programů obecně velmi důležitá. Víme, že role lidských zdrojů je u projektového managementu a vedení obecně nezastupitelná. Sehraný tým pracovníků, který se zná, je na sebe zvyklý a pracuje s danou problematikou déle, a tím pádem má zkušenosti, je v práci jistě efektivnější než tým, kde se neustále mění vedení. V horším případě pak nastoupí na vedoucí pozici pracovník, který rozumí dané problematice méně než kterýkoliv člen týmu. Pracovní morálka je v takovém týmu velmi nízká. Jaký je názor dalších odborníků na vládní změny se dovíme z dotazníku.

Ačkoliv se organizační struktura stabilizovala, mělo by se MŠMT ještě výrazně zaměřit na zlepšení komunikace mezi jednotlivými odbory implementační struktury. V této oblasti vidím velké mezery, které by neměly být zanedbány. Pokud například dojde k rozcházení se jednotlivých odborů v metodikách, je to pro žadatele či příjemce či kohokoliv, kdo je zainteresován, velmi nepříjemné a znamená to plýtvání času a energie všech zainteresovaných stran. Prvním krokem ke zlepšení situace bylo sloučit jednotlivé odbory, které hrají v implementaci OP VK největší roli, na jedno pracoviště. MŠMT z tohoto důvodu pronajalo kancelářské prostory na dobu určitou u stanice metra Křižíkova v budově Corso IIa v Praze-Karlíně. Nájem prostor je hrazen z projektu Technické zajištění TP OP VK, projektu na kterém spolupracuji momentálně nejintenzivněji s kolegou a který považuji za jeden z nejnáročnějších z projektů TP OP VK. Práce v příjemném prostředí je pro zaměstnance také přínosem nehledě na fakt, že je ulehčena komunikace s možností kdykoliv navštívit potřebnou osobu s dotazem či prosbou a osobně komunikovat daný problém.

Oblast technické pomoci je kolegy z MŠMT vnímána pozitivně a dle jejich slov došlo od dob OP RLZ k výraznému zlepšení. Příjemnou změnou

je propojení systému Benefit7+ a Monit 7+. Z Monitu se načtou informace do Benefitu a žadatel tak může například vidět stav procesu schvalování svého projektu. Navíc má žadatel přístup ke svému projektu kdekoliv, kde je internetové pokrytí. Stejně tak je tomu u Hodnotitelského modulu HO-MO, díky němuž došlo k usnadnění a zrychlení komunikace. Hodnotitelé jsou vybíráni k hodnocení náhodně z databáze hodnotitelů, čímž je zajištěn rovný přístup. Pozitivně je modul HO-MO hodnocen také některými respondenty dotazníků. Bohužel však, ačkoliv je to myšlenka velmi dobrá, problém spočívá v technických závadách systému, který ještě není zcela stoprocentně bezchybný a funkční. To je pak velmi nepříjemné, pokud se blíží konec termínu odevzdání jakéhokoliv dokumentu. Jaký je názor respondentů na oblast technické pomoci obecně se dovíme v podkapitole 5.1.

Zaměstnanci MŠMT, stejně jako každý, kdo pracoval s oběma OP, by se měli jistě poučit z chyb, které vyvstaly v rámci OP RLZ a využít cenné zkušenosti z prvního programového období. Například by se měli poučit z externích i interních auditů či auditů EK. V oblasti průběžných auditů však MŠMT ještě pokulhává. Průběžné audity nejsou způsobilým výdajem a nemohou být hrazeny z ESF. Přitom včasné odhalení problémů je prvním krokem k „vítězství“ a úspěšné realizaci projektů. Povinné jsou audity například u projektů nad 3 000 000 Kč a také projekty se závěrečnou ŽoP.

Negativním aspektem obou OP je rovněž povinná desetiletá archivace, která je vnímána za byrokratický výmysl většinou žadatelů. Obecně je psaní projektů žadateli považováno za příliš složité a byrokratické a to v rámci obou OP. Ačkoliv existuje spousta firem, které se zabývají poradenstvím i psaním již konkrétních projektů, někteří žadatelé si nemohou takový „luxus“ dovolit. Nepříjemné jsou časté změny příruček a pokynů, které sice mohou být k lepšímu, ale pro žadatele i příjemce je pak orientace mnohem složitější, musí být pořád ve střehu směrem k možným změnám. Tyto informace jsem vypožadovala rovněž z dotazníků v rámci komentářů k odpovědím.

Ačkoliv došlo oproti OP RLZ v oblasti OP VK k jistému sjednocení a zefektivnění systému nastavení pravidel implementace OP VK, informovanosti a publicity a komunikace obecně, což je také možné

vysledovat z dotazníků v rámci komentářů k odpovědím, můžeme konstatovat, že i přesto jsou vidět jisté rezervy MŠMT, na které by se mělo zaměřit.

Posledním problematickým aspektem OP VK i OP RLZ je záležitost veřejných zakázek. Zde hraje roli jak politická moc, tak zájmy lobbystických skupin a dalších zájmových hnutí. Ačkoliv jsou nastaveny metodiky, postupy, nařízení, směrnice atd., jsem v tomto ohledu velmi skeptická. O objektivitě výběru dodavatele zakázky se dá velmi často pochybovat. To je ovšem problém státní sféry jako takové a otázkou je, zda má tento problém vůbec někdy v budoucnosti naději na vyřešení.

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

Nyní se podívejme na výsledky dotazníků, které nám rovněž pomohou udělat si obrázek o stavu OP VK v návaznosti na OP RLZ. Dříve než se budeme věnovat jednotlivým výsledkům dotazníku, ráda bych o něm zmínila pár slov, vzhledem k tomu, že je pro tuto část práce důležitým podkladem. Dotazník se skládal ze tří částí – Sekce pro žadatele, Sekce pro příjemce a Sekce pro administraci OP + poradenství a jiné.¹⁸¹ Otázky jsou téměř identické, přesto bylo vhodné kvůli několika otázkám, pro lepší přehlednost a dobrou orientaci dotazník rozdělit. Na začátku března 2010 bylo osloveno 10 zaměstnanců odboru TP OP VK MŠMT, 29 zaměstnanců odboru řízení OP VK MŠMT, 60 zaměstnanců odboru CERA MŠMT, 12 gestorů odboru koordinace MŠMT, 2 zaměstnanci odboru administrace ESF a rozvojových fondů MŠMT, jeden zaměstnanec odboru evropských programů MŠMT. Dále byl dotazník zaslán 170 osobám, které jsou uváděni jako žadatelé, příjemci, pracují v oblasti poradenství či mají jakékoliv napojení na oba OP. V této skupině byli náhodně vybíráni odborníci napříč celou ČR, různé školy, školská zařízení a jiné vzdělávací subjekty, osloveny byly také všechny kraje, respektive jejich projektoví manažeři a jiné osoby, které se věnují oběma OP. Všechny oslovené organizace je možné dohledat na webových stránkách MŠMT v rámci výsledků všech vyhlašovaných výzev. Všichni respondenti byli vybráni na základě skutečnosti, že pracovali s OP RLZ nebo OP VK nebo oběma OP.

¹⁸¹ Dotazník viz. Příloha 3

Bohužel je nutné konstatovat, že návratnost dotazníků byla velice malá. Dotazník měl být vyplněný zaslán zpět do 31.3.2010, doba na vyplnění byla tedy dostatečně dlouhá. Z celkově oslovených 287 respondentů mi bylo vráceno pouze 8 vyplněných dotazníků – Sekce žadatelé, 12 vyplněných dotazníků – Sekce příjemci a 20 vyplněných dotazníků – Sekce administrace OP + poradenství a jiné. Velkým zklamáním je pak neochota vlastních spolupracovníků na MŠMT vyplnit relativně krátký a pro odborníky nenáročný dotazník. V rámci svého výzkumu jsem chtěla oslovit i hodnotitele, k jejichž databázi mám samozřejmě jako zaměstnanec MŠMT přístup. Jejich názory by mohly být rovněž zajímavé a jistě by se často lišily od všech oslovených skupin. Vzhledem k tomu, že jsem vázána mlčenlivostí, nemohla jsem tuto databázi bez svolení vedení využít. Ačkoliv jsem o svolení využít kontakty na hodnotitele včas a několikrát osobně i e-mailem zažádala, do termínu odevzdání diplomové práce mi nepřišla odpověď. Myslím, že to je velká škoda, protože výsledky dotazníků by mohlo využít také MŠMT, které by se mohlo inspirovat zjištěnými daty pro své další činnosti v oblasti OP VK. Naopak bych ráda poděkovala především krajům, které byly v této věci ochotně nápomocné a projektoví manažeři přikládali často cenné komentáře. Stejně tak některé vzdělávací subjekty poskytly hodnotné informace a snažili se touto formou pomoci. Přesto pro mne bylo velkým překvapením, že někteří z respondentů velmi často využívali odpověď „nevím“.

Dle managementu kvality je vypovídající hodnota dotazníku s takovou odezvou opravdu malá. Přesto bych ráda výsledky použila, opřela se o ně alespoň jako o návod pro nastínění problémových oblastí obou OP či nastínění pozitivních aspektů OP a přidala k nim vlastní pohled či pohled dalších odborníků z praxe, který jsem vysledovala za rok a půl leté působení na MŠMT.

Nyní se zaměřím na analýzu dat, která byla možná vysledovat z dotazníku. Nejprve zhodnotím jednotlivé sekce, následně se pokusím analyzovat výsledky jako celek. Podívejme se tedy na Sekci žadatelé. Zde, jak již bylo zmíněno, jsem obdržela nejméně vyplněných dotazníků, přesto však můžeme nastínit jisté tendence.

Pět respondentů pracovalo jak s OP VK, tak s OP RLZ, zbylí tři respondenti pracovali pouze s jedním z OP. Co se týče větší spokojenosti práce s OP VK oproti práci s OP RLZ, pouze dva z pěti respondentů, kteří pracovali s oběma OP, byli více spokojení s prací s OP VK. Dáno je to především tím, že někteří respondenti uvedli, že je práce s OP VK téměř identická s tou, kterou mohli vyzkoušet v rámci OP RLZ. Větší spokojenost s prací s OP VK pak vychází z faktu, že respondenti mají více zkušeností, mohou využívat poznatky z činností v rámci OP RLZ a považují metodické pokyny za více propracované. Naopak výslovná nespokojenost s prací s OP VK pramení spíše než z nastavení programu z pocitu, že práce jednotlivých projektových manažerů na implementačních orgánech, tedy odborech MŠMT, je neefektivní. Jeden z respondentů uvádí: *„Pokud jde MŠMT opravdu o zlepšení, pak by se změny měly soustředit na oblasti, ve kterých jsou změny důležité a ne na drobnosti, které nemají na výsledek a průběh projektu prakticky žádný vliv. Pokud jim jde o snahu vykazovat před svými nadřízenými nějakou činnost, aby nebyli zrušeni, pak ať se soustředí naopak na oblasti, které se nebudou negativně promítat do ztížení práce žadatelů.“*¹⁸² S častými změnami příruček a metodik nemůžeme než souhlasit, tuto problematiku jsem již dříve nastínila. Nezbyvá než konstatovat, že změny v metodikách atd. znamenají snahu zlepšit podmínky pro žadatele a další zainteresované strany. Jistě by se však MŠMT mělo více zamyslet nad tímto problémem a mělo by se snažit metodiky, příručky a jiné pokyny sestavovat tak, aby docházelo k minimálním změnám. Ačkoliv připouštím, že práce na MŠMT často nemá svou logiku a je zde prováděno mnoho nadbytečných úkonů (ostatně kde tomu tak není?), z vlastní zkušenosti mohu říci, že na MŠMT je potřeba splnit také mnoho důležitých úkolů a důvodem ke změnám příruček určitě není „snaha za každou cenu vykazovat jakoukoliv činnost“.

Co se týče nastavení OP RLZ a OP VK, ve většině případů jsou respondenti spokojeni s nastavením obou programů a považují jejich nastavení za průhledné. Nastavení OP se tak zdá být v souladu s požadavky žadatelů.

¹⁸² Vzhledem k respektování požadavku na anonymitu respondentů neuvádím zdroj.

Podíváme-li se na lepší alokaci prostředků na konkrétní cílové skupiny a oblasti oproti OP RLZ, odpovědi nejsou jednoznačné. Převládá sice názor, že tomu tak je ze strany těch, kteří mají zkušenost s oběma OP, vypovídající hodnota je však malá. Dle mého názoru je vymezení cílových skupin a oblastí podpor velmi konkrétní a podrobné, alokace je zacílena efektivně. Důležité však je soustředit se na nejtěživější aspekty českého vzdělávacího systému a financovat nejpotřebnější projekty, jak jsem již uvedla na začátku páté kapitoly. Tím bude možno dosáhnout strukturálních změn.

Jak je nahlíženo na pravidla hodnocení projektových žádostí? Ani zde nejsou výsledky jednoznačné a jedná se spíše o „remízu“, ať již budeme mluvit o OP VK či OP RLZ. Problémově je vnímáno především již mnou ve čtvrté kapitole, první podkapitole, zmiňované hodnocení hodnotiteli, kteří jsou často subjektivní či nezkušení a často může dojít k vyřazení dobrého projektu. Uvedena byla nekompetentnost hodnotitelů a jejich nedostatečné proškolení. Zde by bylo velmi zajímavé sledovat odpovědi hodnotitelů. Bohužel tyto údaje nemáme k dispozici. Dalším problémem je nastavení pravidel hodnocení, které jsou ne vždy vnímána jako plně jasná, respektive, pravidla jasná jsou, avšak údajně jsou dle potřeby obcházena výmluvami. Nutné jsou pak časté konzultace týkajících se např. oprávněnosti, rozporů v získaných informacích od jednotlivých orgánů (MŠMT, různé kraje). Oblast hodnocení je velmi významná a jistě problematická. Lidský faktor není bezchybný a ačkoliv se můžeme jakkoliv snažit zajistit objektivitu hodnocení, není to zcela možné. Nikdo jiný než lidé však projekty hodnotit nemůže. Tak to funguje běžně ve všech oblastech života – občas je lidský faktor nenahraditelný. Jediné, co je možné udělat pro větší spokojenost s hodnotiteli, je jejich neustálé vzdělávání a proškolení. V této oblasti se implementační orgány ještě mohou zlepšovat. Co se týče hodnocení projektových žádostí, objevila se zde ještě jedna problematická oblast a sice zkušenost s výrazným protěžováním škol při hodnocení a schvalování žádostí. Jeden z respondentů se údajně setkal s případem, kdy škola získala finance na projekt OP VK, kterým kryla své provozní náklady. *„Chápu a rozumím snaze přilepšit školám z peněz EU, na druhou stranu to odporuje nastavení a zacílení OP VK, kde by měly být*

*výsledkem zejména projekty s inovativním přínosem.*¹⁸³ To by se opravdu stávat nemělo. Pouze jeden ze všech 40 respondentů měl tuto zkušenost a věříme, že tato věc není na denním pořádku hodnotitelů při hodnocení projektových žádostí. Nicméně možnost, že respondent tuto věc vnímal příliš osobně a neměl k danému tvrzení hodnotné podklady je také reálná. Jedná se o informaci poněkud vytrženou z jistě složitého kontextu. Závěrem bych k této věci dodala asi jen to, že ačkoliv je pro běžné občany téměř nemožné zjistit, zda k tomuto pochybení dochází (o jejich zájmu o tuto informaci sice můžeme polemizovat), mělo by být velkou snahou MŠMT, aby se tak nedělo.

Jaký je pak vliv vládních změn na implementaci OP? Z odpovědí respondentů vyplývá, že stejný počet, který tvrdí, že vládní změny činnosti OP ovlivňují, neví, zda tomu tak je. Jak jsem již zmínila dříve, vládní změny mají své dopady na činnost OP, a proto by mělo být snahou českých politiků zajistit politickou stabilitu země. A to samozřejmě nejen v souvislosti s činnostmi v rámci strukturální politiky EU v ČR.

Pokud se podíváme na výsledky dotazníků v oblasti efektivní pomoci odborů MŠMT při implementaci OP VK, můžeme konstatovat, že v Sekci žadatele je to „remíza“, ačkoliv jednotkově převládá pozitivní názor. Zajímavostí je, že časté odpovědi „nevím“ se ukazovaly v souvislosti s odborem CERA. Otázkou je, zda je to tím, že je to relativně nově vzniklý orgán a zainteresované strany s ním mají zatím málo zkušeností nebo zda žadatelé (a také příjemci/poradci atd., u kterých se odpověď „nevím“ vyskytovala rovněž často) nepřichází s tímto orgánem často do kontaktu a nevidí souvislost odboru s pomocí v rámci implementace OP VK. Druhá varianta se mi však zdá jako méně pravděpodobná, protože veškerou administrativu ohledně výzev a přijímání projektů, dále také, samostatně nebo ve spolupráci s odborem řízení OP VK, pořádání školení, seminářů atd. zajišťuje právě odbor CERA. Co se týče zlepšení efektivity činnosti daných odborů od dob OP RLZ, odvědi jsou rovněž nejednoznačné. Většina respondentů neví, zda došlo ke zlepšení, jednotkově je to jeden ku jednomu, že k zlepšení došlo/nedošlo. Výsledky z dalších sekcí budou,

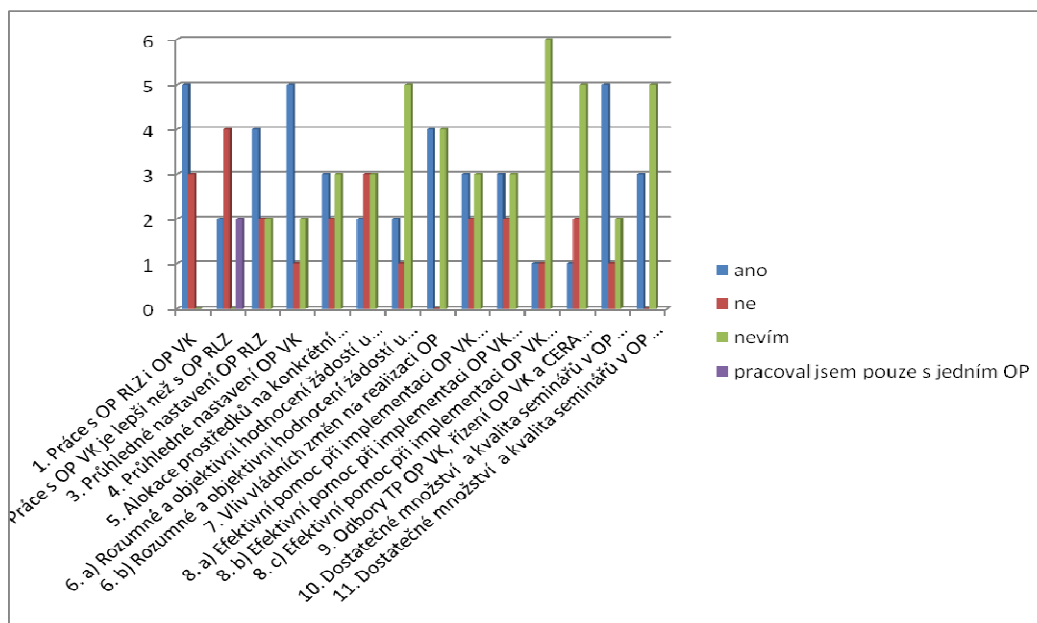
¹⁸³ Vzhledem k respektování požadavku na anonymitu respondentů neuvádím zdroj.

doufejme, průkaznější. Dle kolegů z MŠMT však došlo k zefektivnění činnosti odborů, jednak vzhledem ke zkušenostem s OP RLZ a také právě díky novému odboru CERA, který je velkou pomocí co se týče administrace OP VK. Pozitivním krokem je také jasnější a propracovanější metodika.

Poslední otázkou je problematika seminářů, školení a dalších různých aktivit, které by měly zvyšovat a podporovat jak absorpční kapacitu vzdělávacích subjektů v čerpání, tak také všech zainteresovaných stran způsobem, aby každý svou činnost vykonával efektivně a správně a napomáhal tak dokonalému čerpání grantů z EU. V této oblasti MŠMT dostalo relativně pozitivních ohlasů. Ke zlepšení došlo i ve srovnání s OP RLZ. To je velmi pozitivní informace, protože informovanost, vzdělávání a další aktivity jsou základním stavebním kamenem proto, aby byly OP správně realizovány. MŠMT by v této oblasti nemělo usnout na vavřínech a mělo by dále podporovat všechny zainteresované strany v sebevzdělávání a ve snaze správně pochopit význam OP a efektivně ho tím realizovat.

V následujícím grafu jsou přehledně zachyceny výsledky dotazníků a je možné jednotkově zjistit jednotlivé odpovědi žadatelů.

Graf 15: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce žadatelé

Nyní přejdeme k Sekci příjemci. Zde bylo poskytnuto o něco více odpovědí, přesto je číslo nízké – zasláno bylo zmiňovaných 12 vyplněných dotazníků. Jak jsou vnímány OP příjemci?

Polovina respondentů pracovala s oběma OP, druhá polovina pouze s jedním z OP. Naprostá většina z dotazovaných, která pracovala s oběma OP, uvedla, že se jim s OP VK nepracuje lépe než s OP RLZ. Důvodem byl často opět fakt, že práce s OP VK jim přijde téměř totožná s prací s OP RLZ. Jeden z respondentů pak uvádí: „*Některá formální pravidla v OP VK jsou přísnější než v OP RLZ. Někdy je to ku prospěchu věci (větší řád a průhlednost), někdy to vytváří zbytečný stres, i kdyby chybu šlo opravit.*“¹⁸⁴

Za průhledné a rozumné nastavení OP VK i OP RLZ považovali tři respondenti vždy u obou OP, většina však nevěděla odpověď na tuto otázku. Podívejme se na zmíněné problematické aspekty. Negativně je vnímána dlouhá doba pro kontrolu MZ a velký důraz kladený na publicitu (dle některých respondentů přehnané až nesmyslné požadavky), kdy se opomíjí obsah projektových aktivit. Dalším kritizovaným aspektem pravidel implementace OP VK byl fakt, že je k dispozici mnoho podkladů a některé si údajně mírně odporují. Je nutno velmi důkladně nad nimi přemýšlet, než příjemci „odhadnou“ správný postup. Zde je těžké vyvodit závěry. Někteří tvrdí, že metodika je propracovanější než u OP RLZ, jiní ale dodávají, že problémem jsou časté změny, nebo že si příručky protiřečí atd. Pro vyvození závěrů by bylo třeba získat více jednoznačných odpovědí. Lze uzavřít tím, že oproti OP RLZ materiály propracovanější jsou, lépe se s nimi pracuje avšak obecně, bez návaznosti na OP RLZ, ochuzení spočívá v neschopnosti připravit je tak, aby se již nemusely měnit nebo se měnily minimálně.

Alokaci prostředků na konkrétní cílové skupiny u OP VK, vnímají lépe oproti OP RLZ pouze dva respondenti z šesti, kteří pracovali s oběma OP. Většina neznala odpověď. Neschopnost odpovědět na tuto otázku je relativně zarážející vzhledem k faktu, že příjemci žádají o grant se zaměřením na konkrétní cílové skupiny a oblasti, mají situaci velmi dobře zmapovanou a musí tak vědět, zda je vymezení oproti OP RLZ lepší, konkrétnější.

Realizace projektů v rámci OP VK není vnímána jako jednodušší oproti OP RLZ. Důvody nikdo neuvádí. V podstatě to je i logické. Požadavky

¹⁸⁴ Vzhledem k respektování požadavku na anonymitu respondentů neuvádím zdroj.

jsou spíše přísnější a obecně, vytvořit dobrý projekt, který bude schválen je stejně náročné napříč všemi OP.

Otázka č. 7: „Máte zkušenost s přijímáním většího množství projektů v rámci OP VK než v rámci OP RLZ?“ byla možná nevhodně položená. V podstatě nám nic zásadního nevypovídá. Co se týče příjemců podpory vyloženě záleží na jejich zkušenostech, což nemusí znamenat, že je systém OP VK lépe nastaven. Záleží na době jejich pracovního poměru v této oblasti. Rovněž můžeme konstatovat, že programové období bylo zkrácené, tudíž je jasné, že nemohlo být přijato tolik projektů. Navíc bylo MŠMT jako zprostředkujícímu subjektu, nikoliv jako řídicímu orgánu, vymezeno méně finančních prostředků než je tomu nyní. To stejné pak platí u Sekce administrace – MŠMT jako zprostředkující subjekt v rámci OP RLZ nedisponovalo toliko finančními prostředky a může tedy nyní logicky schvalovat více projektů. Další věc je, že kvantita projektů může být na úkor kvality. Proto tuto otázku berme pouze orientačně, abychom mohli vidět jaké jsou zhruba zkušenosti s přijímáním projektů v rámci OP RLZ a OP VK. Většina respondentů odpověděla, že nemá zkušenost s přijímáním většího množství projektů v rámci OP VK. Je to ale především z důvodu jejich krátké zkušenosti v OP RLZ a proto, že ne všichni pracovali s oběma OP.

Příjemci byli dále dotazováni, zda si myslí, že implementace OP VK povede ke změně trvalého charakteru. Výsledky vychází relativně pozitivně či neutrálně. 50% si myslí, že zlepšení bude trvalé, 50% neví, zda budou změny trvalého charakteru. Dle příjemců podporované aktivity vedou ke zvýšení kompetencí nebo vytvoření podmínek pro jejich zvýšení, dostupnost nových znalostí u posluchačů na školeních popř. studentů v inovované výuce mají rovněž jednoznačně trvalý charakter. Někteří respondenti pak uvedli, že pokud jsou odborníci ve vedení projektů, je pravděpodobné, že projekty budou mít dlouhodobé dopady. Jiní tvrdí, že implementace OP VK znamená zvýšení motivace škol k modernizaci vzdělávacích programů tak, aby zvyšovaly zaměstnatelnost studentů. Jeden z respondentů uvádí: *„I když se trvalá změna rozhodně neobjeví ve 100% případech, podle mého názoru by se měla podpora koncentrovat do větších projektů, které jsou*

*schopny dosáhnout nějaké strukturální změny.*¹⁸⁵ To souvisí s již zmiňovanou problematikou širokého pojetí OP VK. Opravdu důležité jsou strukturální, nikoliv dílčí, změny. Někdy však u těch dílčích musíme začít. Projekt by měl být udržitelný po dobu pěti let, takže jisté trvání změny tu je. Ovšem bylo by vhodné, aby se vzdělávací subjekty snažili svou investici udržet na stálo. Výsledky budou znatelné až za několik let. Nakonec této tematiky uvádím poněkud negativní pohled jednoho z respondentů, který si myslí, že některé projekty sice mohou vést ke změně trvalejšího charakteru, ale spíše považuje implementaci OP VK za redistribuci peněz na školy, které mají zastaralé vybavení a relativně nízké platy pedagogů. Tento fakt nevidí v zásadě jako špatný, ale dodává, že to k dlouhodobým a trvalým změnám těžko povede a není to přímo to, co by měl OP VK řešit. V tom se jistě shodneme. Bohužel problematika nízkých platů je záležitost velmi složitá a je fakt, že kvalitních pedagogů je jako šafránu. Není se čemu divit, platy všech pedagogů – osob, kteří mají vychovávat naši společnost – jsou opravdu směšné. To už je ale záležitost, kterou bychom měli řešit na jiné úrovni, EU nám nemůže pomoci ve všem. Kvalitní projekty vyžadují kvalitní lidské zdroje a je pravdou, že nízké platy zde hrají neopomenutelnou roli – kvalitní lidské zdroje najdeme totiž tam, kde jsou peníze, což nemůžeme říci o českém školství. Přesto věřím, že existují pedagogové, kteří svou činnost vykonávají z přesvědčení, že ovlivňují správným směrem spousty životů a snaží se tak pomáhat, aniž by řešili otázku peněz. Ti pak přináší spolu s kvalitními projekty možnou opravdovou změnu systému. Samotné peníze totiž nepomohou, vždy je nutné zapojit lidi. Již jsem konstatovala, že pouze pomocí peněz z EU se strukturální změny nikdy nedočkáme, nebudeme-li pracovat na celém vzdělávacím systému, který by se měl výrazně reformovat za využití dobré praxe. Čerpat inspiraci můžeme z mnoha zemí.

Další zkoumanou oblastí byl názor odborníků na nastavení pravidel hodnocení projektových žádostí, tedy jejich objektivnost a rozumná pravidla. Zde se již setkáváme více s negativními názory. U OP VK jednotkově vítězí odpověď „ne“, u OP RLZ „ano“, většina příjemců však odpověď na tuto otázku v rámci OP RLZ neznala neboť s tímto OP neměla zkušenosti.

¹⁸⁵ Vzhledem k respektování požadavku na anonymitu respondentů neuvádím zdroj.

Samotná čísla nám nic moc nenapoví, pojďme se tedy podívat spíše na problematické záležitosti u nastavení pravidel OP VK. Obecně se jedná o již zmiňovanou subjektivitu při hodnocení. Jeden z respondentů uvádí, že projekty posuzují lidé, kteří sami nejsou schopni projekt sepsat, protože postřehy z hodnocení dokládají, že činnosti ani nepochopili. Jiný zase popisuje že subjektivní hodnocení lidmi je víceméně rozptýleno jednak využitím odborníků z oboru a jednak parametry samotného systému hodnocení (dva hodnotitelé, maximální rozestup bodového hodnocení, případně třetí hodnotitel).

Vládní změny dle příjemců ovlivňují chod OP nebo popřípadě neví. Nikdo si nemyslí, že by vládní změny neměly dopad na implementaci OP. To pouze potvrzuje, co jsem již uvedla.

I příjemci považují činnosti odborů MŠMT za efektivní a uznávají jejich přínos pro implementaci OP VK. Jednotkově je na tom nejlépe odbor TP OP VK, o něco hůře odbor řízení OP VK, opět se setkáváme s odpovědí „nevím“ u odboru CERA ve velké četnosti. V porovnání s OP RLZ většina respondentů neví, zda došlo od OP RLZ ke zlepšení. Nadále platí co jsem uvedla již v rámci Sekce žadatelé.

Dále byla pozornost směřována na dostatečné množství a kvalitu seminářů atd. Zde je MŠMT stejně jako u žadatelů hodnoceno pozitivně. Co se týče zlepšení v této oblasti oproti OP RLZ, většina respondentů neví, odpovědi „ano“ a „ne“ jsou v poměru 50:50.

Tížívá je otázka MZ. Většina dotazovaných považuje systém MZ za špatně nastavený. Systém MZ je považován za administrativně extrémně náročný, obzvláště pak v porovnání s ostatními zdroji financování školství. Zejména pak u menších projektů představuje tvorba MZ vysoké procento z realizačních aktivit a projekt se v tomto období stává samoučelným (vykazuje se hlavně práce na MZ a jiných dokumentech místo práce na jádře projektu). S tímto tvrzením mi nezbývá než souhlasit. Jako asistentka projektových manažerů vím, jak je časově náročné MZ napsat do finální podoby. Připomínky jsou často až nesmyslné, o tisku stohu papírů ve dvou kopiích nemluvě. Jako klad je hodnoceno, že MZ vedou k systematickému a trvalému zpracovávání projektových dokumentů. Jako zápor, že je opravdu vyžadováno příliš mnoho dokumentů. Jeden z respondentů komentuje:

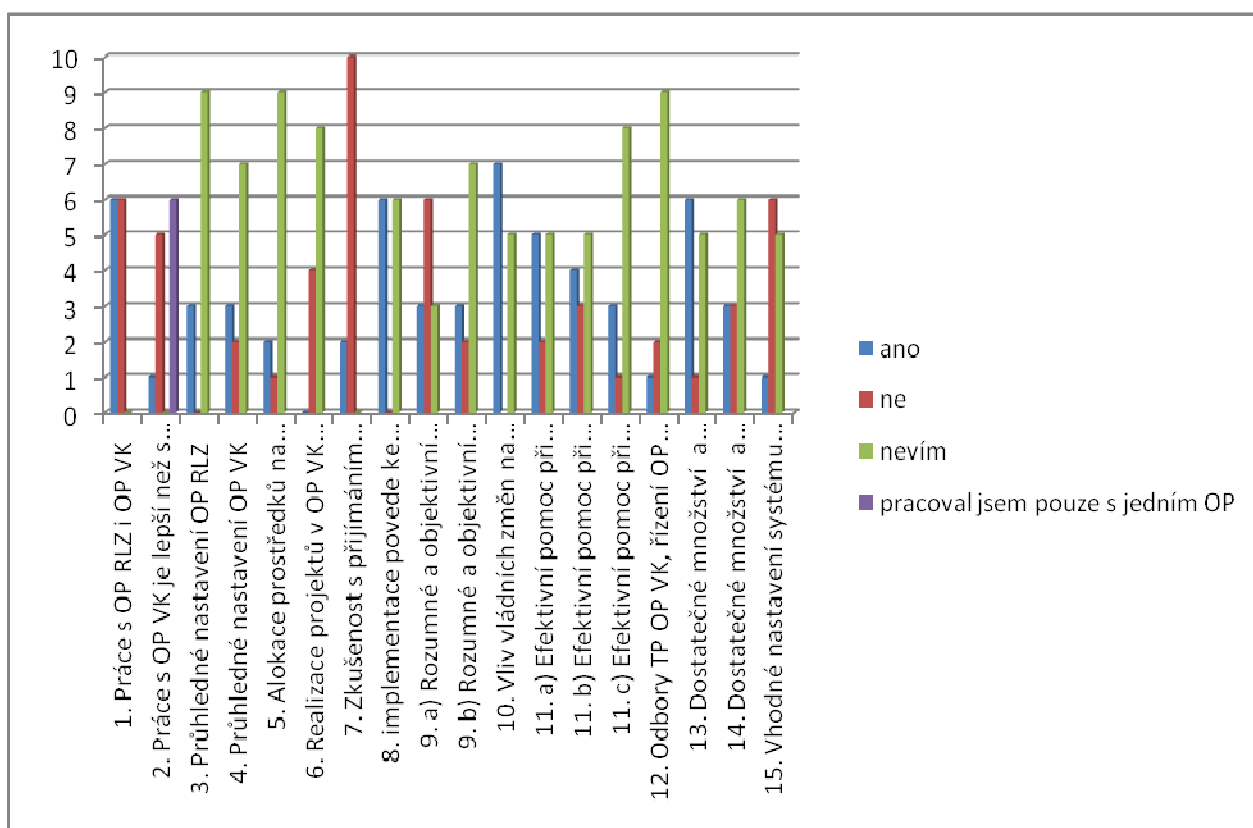
„Proč zasíláme kopie mzdových listů, když jsou v originále uloženy ve firmě. To platí pro celou řadu dalších dokumentů. Tak vzniká několik desítek centimetrů vysoká složka totožných materiálů na krajském úřadu nebo jiném místě a stejný počet v archivu žadatele. Dosud jsem nepochopil smysl.“¹⁸⁶

Negativně je dále vnímáno zavedené šestiměsíční monitorovací období. Na jednu stranu to znamená více času na projekt, méně straveného času v monitorovaném období nad MZ, na druhou stranu se mohou zpožďovat platby, častější kontrola je údajně lepší a dříve se odhalí chyby. Dále někteří respondenti uvádí, že pokyny k MZ jsou zmatené, změny v příručkách a formulářích MZ vedou k nadměrné zátěži žadatelů/příjemců. Velkým problémem je opravdu administrativní náročnost, kdy se projektový manažer 50% času věnuje přípravě MZ místo aby se věnoval věcně svému projektu. To by nemělo být smyslem implementace OP VK a myslím, že systém MZ by se ještě měl nějakým způsobem upravit. Kontrola je samozřejmě nutná, chtělo by se ovšem zaměřit na opravdové, podstatené chyby v MZ, které mohou zpozdit platbu či negativně ovlivnit projekt a být více tolerantní k drobným nesrovnalostem.

V následujícím grafu opět můžeme sledovat odpovědi na jednotlivé otázky dotazníku v Sekci příjemci.

¹⁸⁶ Vzhledem k respektování požadavku na anonymitu respondentů neuvádím zdroj.

Graf 16: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce příjemci

Nezbývá, než se zaměřit na výsledky dotazníků v poslední Sekci – pro administraci OP + poradenství a jiné. V této sekci můžeme sledovat nejzajímavější výsledky, protože máme nejvíce podkladů a můžeme tedy vyvozovat průkaznější závěry. Na druhou stranu, vzhledem k tomu, že se jedná o administraci projektů, tedy o odpovědi především zaměstnanců MŠMT a krajů, budou se odpovědi, či důvody odpovědí poněkud lišit. Odpovědí bylo zasláno 20. Šest respondentů pracovalo s oběma OP, 14 pouze s jedním.

Jaká je spokojenost s prací v rámci OP VK a jaká s OP RLZ? Polovina dotazovaných, která má zkušenost s oběma OP považuje za práci s OP VK za lepší než s OP RLZ. Důvodem je existence více metodických pokynů a propracovanějších příruček. Druhá polovina naopak uvádí, že OP VK je více administrativně náročný. Rozděluje se mnohem více financí a na člověku leží větší odpovědnost za správné rozdělení. V rámci OP VK se neustále mění pravidla, dochází k revizi příruček, což způsobuje mezi příjemci i administrátory problémy. Jsou nastaveny přísnější pravidla pro

příjemce, není zde jasná uznatelnost výdajů, komunikace se zprostředkujícími subjekty je údajně špatná.

Co se týče průhlednosti nastavení OP, můžeme konstatovat, že administrátoři OP pocítují větší průhlednost OP VK, oproti OP RLZ. Jednotkové výsledky sice neukazují na velké rozdíly ve výsledcích, přesto je OP VK považován za lépe nastavený. Důvodem může být právě existence přísných a velmi propracovaných pravidel.

Poprvé se setkáváme s většinovým názorem, že alokace prostředků na konkrétní cílové skupiny je u OP VK zacílena lépe než u OP RLZ. Pravděpodobně větší zkušenost pracovníků implementační struktury s oběma OP po delší dobu má za cíl tento výsledek.

Ani u sekce administrace OP není průkazné, že by byla realizace projektů v rámci OP VK jednodušší než v rámci OP RLZ. Většina respondentů však nezná odpověď na tuto otázku. Sedmou otázku vynecháme z důvodů výše uvedených.

Nyní se budu zabývat důvody názorů na trvalý charakter změn při implementaci OP VK. Pouze tři dotazovaní si myslí, že trvalá změna nenastane. Zbylá skupina se dělí téměř na půl v tom, že jedni mají pocit, že změna bude trvalá, druzí nevědí. Jaké jsou poznatky v této oblasti? Pozitivně naladění respondenti tvrdí, že pokud budou projekty správně zaměřeny na cílovou skupinu a vzdělávání se zaměří např. na ICT dovednosti, jazykové znalosti, trvalý dopad je možný. To jen potvrzuje mou tezi o nutnosti podporovat velké projekty a nesnažit se financovat naprosto všechny oblasti rozmělněním velké částky na mnoho malých projektů a zajistit tím strukturální změny. Rovněž tlak na cílové skupiny změnit své chování v oblasti vzdělávání je velký a pouze pedagog, který si zvýší úroveň svých dovedností a schopností bude úspěšnější na trhu práce. Pokud implementace povede k trvalé změně postojů a způsobu vzdělávání ve školách, je možný následný vliv při zapojení lidí na pracovním trhu. Když budou nové výukové moduly vznikat formálně, jen z důvodu vybavení školy technikou, implementace nepřinese kýžený výsledek. Je otázkou, jak se k tomu postaví česká mentalita a zda je ochotna využít OP VK jako počáteční impuls (počáteční finanční injekci) k sledování dlouhodobých cílů. Jde opravdu spíše o charakter lidí (připravenost společnosti) k využití

finančních prostředků. Někteří z respondentů pak uvádí, že část prostředků se jistě dostane tam, kam by měly a způsobí vítanou změnu. Velká část se ale rozdá na místa, kde lidé ví, jak financí využít a změnu by způsobilo i mnohem méně finančních prostředků. OP VK je nastaven tak, aby existovala možnost změn trvalejšího charakteru. Naopak vysloveně negativní pohled je dán tvrzením že nejsou nastaveny evaluační mechanismy a korekční mechanismy, které by to vůbec mohly řídit. Jelikož nikdo tyto dopady nesleduje a zpětně podle dopadů neřídí implementaci OP VK, nemůže tak tomu plně být. Jedná se tedy spíše o změny krátkodobého charakteru, které mají vliv především na zlepšení kvalifikace již zaměstnaných lidí a ne na zapojení nových. Věrmě však, že tato pomoc bude mít své pozitivní a dlouhodobé výsledky.

Devátou otázkou jsem zjišťovala jak je nahlíženo na systém hodnocení projektových žádostí. Jak u OP RLZ, tak u OP VK převažují pozitivní odpovědi. Což by nebylo ani příliš podezřelé, vzhledem k tomu, že na vytváření metodik a školení hodnotitelů a dalších procesech se podílí právě osoby, které dotazníky vyplňovaly. Jednotkově však výsledky nejsou zase takovým vítězstvím. Podívejme se tedy, jaké se objevují problémy při hodnocení projektů z hlediska administrátorů OP. Vypadá to, že pravidla jsou sice jasně nastavena, ale opět je zdůrazněna subjektivita – od hodnotitelů po výběrovou skupinu. Ačkoliv někteří z dotazovaných zmiňují odbornost a proškolenost hodnotitelů, zkušenosti hodnotitelů se různí – mnohdy se adekvátně nedokáže posoudit zároveň věcná stránka projektu s financemi.

Hodnocení v rámci OP RLZ bylo z hlediska formálního hodnocení považováno za bezproblémové, avšak hodnocení přijatelnosti se zdálo být někdy sporné (překrytí v opatřeních 3. 1 a 3. 3, tím pádem někdy neuznatelné aktivity a cílové skupiny. V Opatření 3. 3 žádaly i školy – další vzdělávání pedagogických pracovníků, přičemž tuto cílovou skupinu řešilo i opatření 3.1. Školy se musely vyřazovat). V rámci věcného hodnocení byli vybíráni hodnotitelé metodou náhodného výběru. Poté se například zjistilo, že zkušenější hodnotitelé hodnotí mnohem „tolerantněji“ než hodnotitelé mladí, ne tak zkušení. Výběr hodnotitelů podle nové metody HO-MO v OP VK je považován respondenty za rozumný a objektivnější.

V rámci OP VK respondenti uvádí, že by bylo vhodné nastavit pravidla na začátku programu a dále je neměnit – stejně jako další příručky a metodiky týkající se OP VK. O tomto problému tedy ví i sami administrativní pracovníci, což je velmi pozitivní krok k tomu, aby ke změnám nedocházelo. Uvědomění si vlastní chyby je zásadní. Navíc, změny přináší zátěž všem, i zaměstnancům implementační struktury. Kritéria formálního hodnocení údajně nejsou nastavena zcela srozumitelně – je zde možnost rozdílné interpretace. Při hodnocení přijatelnosti je považováno za přísné pravidlo přesného dodržení procenta nepřímých nákladů. Dále vyplývá, že systém školení a vedení hodnotitelů není dobře nastaven. Chybí personální odpovědnost za chyby a mnoho volnosti v pravidlech a chybějící systematické vedení hodnotitelů vytváří velký prostor pro příliš subjektivní úsudky. Zavedení grémií zpravodajů je postaveno na charakterově bezvadném typu člověka (zpravodaje), což se jeví jako nerealistické.

Většina dotazovaných ze Sekce administrace OP spatřuje význam změn v důsledku nestability vlád, stejně jako ve dvou předchozích případech.

Jak vidí respondenti roli odborů MŠMT, které pomáhají implementaci OP VK, je dalším tématem této části práce. I zde můžeme videt pozitivní ohlasy a konstatovat, že příslušné odbory vykonávají dle většiny dotazovaných svou funkci efektivně. U odboru CERA je znovu největší míra odpovědí „nevím“. Pozitivní roli daných odborů však pozorují všechny tři dotazované skupiny respondentů. Pokud budeme chtít zjistit, jak je to s vnímáním této pomoci ve srovnání s OP RLZ, zjistíme, že i zde došlo k pokroku, většina dotazovaných však nemá zkušenost s oběma OP, proto uvádí odpověď „nevím“. Odborníci se zkušenostmi s oběma OP vykazují jednoznačně pozitivní odpověď.

Vzhledem k mému působení na odboru TP OP VK, jsem si dovolila do této části dotazníku zahrnout otázku o vnímání odboru TP OP VK a ptala jsem se, zda došlo ke zlepšení činností odboru. Výsledky jsou však nejednoznačné. Dva respondenti uvádí, že došlo ke zlepšení, čtyři, že tomu tak není, zbytek neví. V rámci úzkého kolektivu spolupracovníků TP OP VK (kteří mají zkušenosti s oběma OP) kolem mé osoby jsem však zjistila

většinový názor, že došlo k výraznému zlepšení. Metodiky jsou propracovanější, srozumitelnější, ačkoliv jsou prováděny změny, je to za účelem zlepšení pro žadatele/příjemce a další skupiny a odbor se snaží změny minimalizovat. Je využíváno zkušeností z OP RLZ a tím pádem může být práce efektivnější a rychlejší. Každý ví, v čem spočívá jeho role. Probíhá nesčetné množství školení, seminářů a dalších vzdělávacích kurzů pro všechny zainteresované strany, v čemž spatřuji velké pozitivum. V jednom dotazníku jsem objevila komentář, kde respondent tvrdil, že v době OP RLZ nikdo pořádně nevěděl co má dělat, nikdo nedokázal stanovit přesná pravidla. Dnes však na MŠMT vidím, že denně probíhají školení a semináře na velmi různorodá témata, reagující na aktuální výzvy. Zaměstnanci mohou využívat dobré praxe pomocí vysílání na zahraniční pracovní cesty. Pokrok v této oblasti je dle kolegů, kteří na MŠMT pracují již déle, obrovský.

Paradoxně z odpovědí na otázku o dostatečném množství a kvalitě seminářů vyplývá, že administrátoři nejsou s tímto spokojeni. Jednotkově rozdíl mezi odpovědí „ano“ a „ne“ není velký, negativní odpovědi však převládají. Můžeme to vysvětlit snahou neustále se zlepšovat a připravovat další a další semináře. Ačkoliv jsou totiž pořádány nyní v hojném počtu, musím potvrdit, že problémem jsou prostorové kapacity na MŠMT. Počet a velikost konferenčních sálů jsou nedostatečné. Momentálně se však situace řeší, aby veškeré tyto aktivity mohly probíhat na příjemném a dostatečně velkém místě, v dostatečném množství. Oproti OP RLZ však respondenti ze svých odpovědí potvrzují, že došlo ke zlepšení, případně neví, protože s OP RLZ nepracovali.

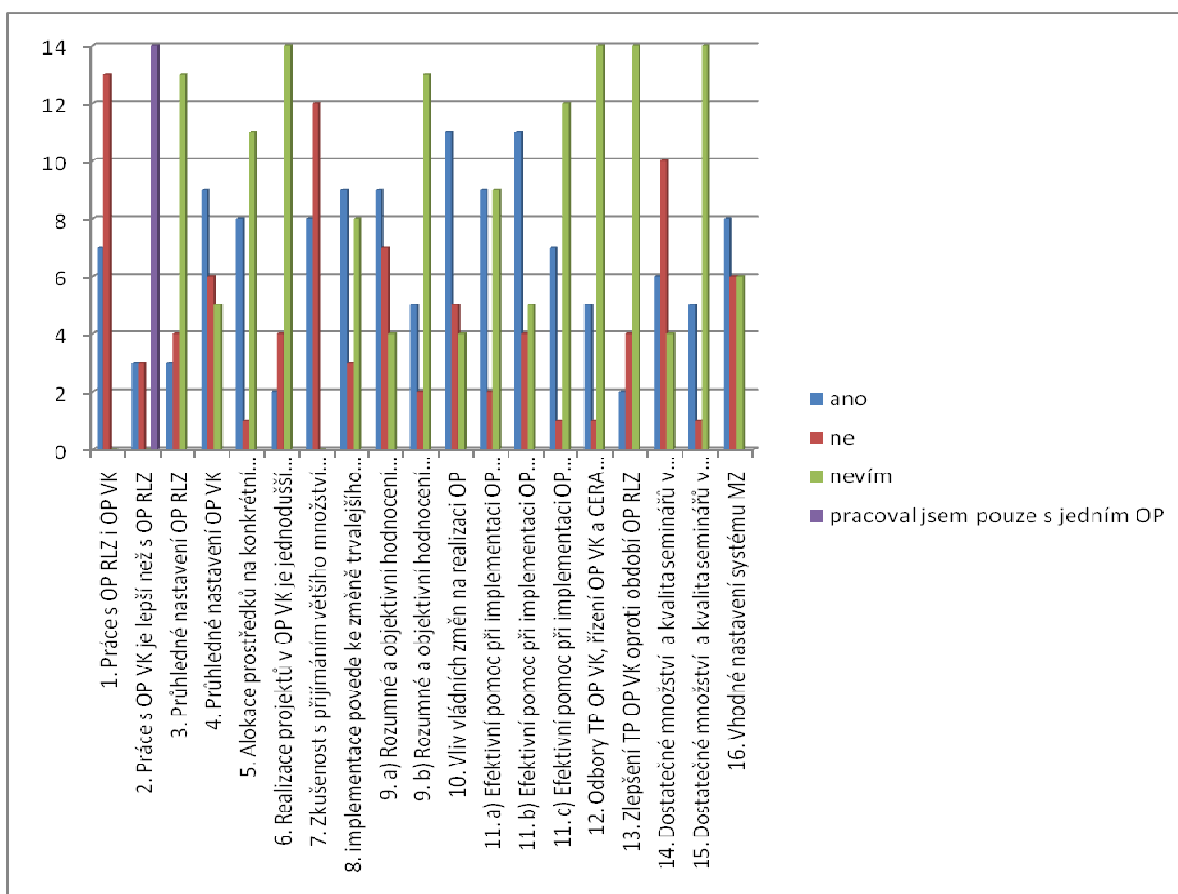
Posledním tématem mého dotazníku v Sekci administrace OP je problematika MZ. Zde převažuje velmi těsně pozitivní pohled na systém MZ, což není překvapením. Pozitivně je zde vnímáno nové šestiměsíční monitorovací období, kdy příprava MZ neprobíhá v přílišném časovém „pressu“. Pro poskytovatele je samozřejmě nutné vědět, co se v projektech děje, proto je potřeba získávat pravidelné informace, včetně podkladů o čerpání prostředků. Finanční část je dobře kontrolovatelná, u obsahové části záleží na projektovém manažerovi, jak detailní informace vyžaduje. Obsahová část není systematicky sledována MŠMT a nejsou vyvozovány

kvalitativní ukazatele. Kontrola projektů je ve výsledku pouze o penězích, ne o kvalitě realizace projektu a o dopadu na cílovou skupinu. Což může být považováno za krátkozraké a pouze znamenat přílišnou zátěž pro příjemce. Na druhou stranu finanční kontrola je nezbytná a provádět se musí.

Ráda bych poukázala na problémové oblasti v tomto ohledu. Negativně je vníman fakt, že MZ mají variabilní možnost přikládání příloh, především k finanční části, což vede k obtížnějšímu systému kontroly, chybějící je možnost zjistit kvalitu a dopady probíhajících aktivit a chybí provázanost s analýzou rizik a plánem dohlídek a kontrol. To souvisí právě s tím, že je ve finále kontrolována pouze finanční část. Za nedostatek je považováno, že systém MZ není nastaven přímo v MONITu. Vyplněním MZ ve MS Office Word dává příjemcům možnost neuvádět jednoznačné informace. Také systém Benefit často nefunguje tak, jak by měl. Harmonogram odevzdávání MZ je příjemcům pevně stanoven příručkou, poté nastává případ, kdy je na stole velké množství MZ ke kontrole, což komplikuje plynulou administraci. Stanovení vlastního harmonogramu pro každého by mohlo usnadnit práci pro obě strany a přispět k dodržování termínů. Kontrola projektových manažerů na místě u projektů by byla možná efektivnějším řešením. Zprávy o průběhu projektu by měli větší přínos než stále stejné texty v MZ, projekt by byl lépe sledovatelný rovněž věcně, ne pouze z finančního hlediska.

Na následujícím grafu můžeme vidět výsledky dotazníku z jeho poslední části.

**Graf 17: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce administrace OP
+ poradenství a jiné**

Na závěr této podkapitoly bych shrnula podstatné informace, které z průzkumu vyplývají a poukázala na nejvíce problematické oblasti vnímány všemi respondenty, naopak bych také vyzdvihla pozitivně vnímané aspekty implementace OP VK. Velkým problémem, který je také téměř nemožné vyřešit, je proces hodnocení projektových žádostí. Subjektivita je pro většinu respondentů základním kamenem úrazu pro systém hodnocení projektových žádostí. Řešení však spočívá pouze v neustálém vzdělávání hodnotitelů a snaze vysvětlit jim správně podstatu OP VK, aby sami hodnotitelé tuto podstatu promítali do svého hodnocení. Dalším zásadním problémem, který by naopak mohl být v budoucnu dořešen, je nastavení systému MZ, se kterým není spokojena většina všech respondentů. Naopak můžeme konstatovat, že většina dotazovaných považuje práci MŠMT za pozitivní co se týče zvyšování absorpční kapacity vzdělávacích subjektů v čerpání financí z EU, došlo ke zlepšení oproti OP RLZ a vidíme, že snaha zvyšovat povědomí a podporovat

tyto subjekty v čerpání financí z EU je velmi citelná. Důležitá je také snaha o neustálé zlepšování v této oblasti.

Závěr

V roce 2004 vstoupila ČR do EU. To s sebou přineslo mnohé změny ve všech možných oblastech fungování státu. Vstupem do EU se ČR také naskytla možnost čerpat finance na rozvoj regionů. Tyto finance poskytuje EU díky vytvoření strukturální politiky, pomocí které pomáhá zlepšit situaci v regionech členských států. Pro uplatňování jejích principů vytvořila EU strukturální fondy, které mají kořeny v samotném vzniku ES, neboť již při formování této organizace existovaly ekonomické i sociální rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Tyto rozdíly přinutily členy ES, aby vytvořily speciální politiku, která by se rozdílům mezi regiony věnovala a napomáhala jejich zmenšování.

Jedním ze zásadních a nejstarších strukturálních fondů je ESF, který vznikl již v roce 1960 a měl za úkol přispívat na zaostalé regiony zakládajících šesti států. Dnes má tento fond za úkol předcházet nezaměstnanosti, bojovat proti ní, podporovat sociální začlenění občanů a začlenění na trh práce, stejně jako podporovat rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání v souvislosti s uplatněním na trhu práce.

Tento fond ČR poskytl finanční částku 14,7 miliard korun na období 2004-2006. Aby mohla ČR tyto finance poskytnout dále na rozvoj regionů a aplikovat tak strukturální politiku, musela k tomu přizpůsobit legislativu a vytvořit programy a dokumenty, jež by tuto politiku zahrnovaly. Byl vytvořen Národní rozvojový plán, na který navazoval Rámec podpory společenství, a ze kterého vychází různé programové dokumenty. Ty obsahují jednotlivé OP, prostřednictvím kterých dochází k financování veškerých projektů, které by měly napomoci rozvoji regionů ČR. Česká vláda připravila čtyři sektorové operační programy – OP PP, OP RLZ, OP RVMZ, OP I, a jeden regionální program – SROP. Pro tuto práci byl z prvního, zkráceného programového období zásadní OP RLZ, který nejvíce podporoval veškeré vzdělávání prostřednictvím rozvoje lidských zdrojů, které se stávají stále důležitějším aspektem pokroku regionů, a tím státu. OP RLZ byl schválen EK začátkem roku 2004 s tím, že na tento programový dokument byla vymezena částka 318,82 milionů eur na období 2004-2006.

Pro nové programové období 2007-2013 ČR obdržela finance z ESF ve výši 3,8 miliard eur, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu (4,4 miliard eur) činí cca 142,2 miliard korun. I pro toto období, kterého se ČR již účastní celého jako plnohodnotný člen EU, byly opět vytvořeny dokumenty, pomocí nichž ČR může čerpat pomoc z EU. Oproti předchozímu období došlo k mírným změnám. Byl vytvořen dokument Strategické obecné zásady společenství, kde byly stanoveny prioritní oblasti podpory celé EU. Následoval opět Národní rozvojový plán, kde byly představeny potřebné oblasti ČR pro investice. Soulad mezi prioritami ČR a EU představoval dokument s novým názvem Národní strategický referenční rámec, z něhož vychází nově rekordních 26 OP. Z tohoto období se pro práci jako zásadní logicky jeví OP VK, který se zaměřuje, oproti OP RLZ, velmi podrobně na problematiku všech stupňů vzdělávání se zaměřením na následné začlenění na pracovní trh. Na OP VK bylo z rozpočtu Unie podporované strukturální politiky v ČR vymezeno zhruba 45,7 miliard Kč. Vidíme tedy obrovský nárůst financí do oblasti vzdělávání, který je dán jednak účastí na celém programovém období, jednak uvědoměním si důležitosti vzdělávání.

OP RLZ zahrnoval pět priorit, jež vymezují směřování OP RLZ, a také oblast pomoci. Priority obsahovaly jednotlivá opatření, která dále specifikují každou prioritu. Priority byly rozděleny na opatření, která ještě více upřesňují danou tematiku i instituce, jež jsou zásadní pro fungování daného opatření. Pro tuto práci byla zásadní Priorita 3, jež se přímo zaměřuje na vzdělávání. Odpovídá tomu i název – *Celoživotní vzdělávání*. Priorita 3 obsahovala tři opatření, která dále specifikovala své zaměření. Její pozitivní účinky je možné sledovat již nyní, dlouhodobější efekt však bude možné analyzovat až za několik let. Prozatím je možné konstatovat, že procesy spojené s implementací projektů probíhají bez zásadnějších problémů. Existují kritéria, kterým podléhá hodnocení projektů. Byly nastaveny indikátory a ukazatele, které měly za úkol zajistit efektivitu implementace OP RLZ, a tím hladkou funkčnost všech oblastí tohoto OP. Každý žadatel musel splnit formální i obsahová kritéria, aby jeho projekt po hodnocení nezávislými hodnotiteli postoupil do další části hodnocení projektu Výběrovou komisí. Projekty byly údajně vybrány s velkou pečlivostí. Jen ty nej kvalitnější projekty mohly uspět. Pomocí systému projektového

managementu tak mohly být využity finance z EU na rozvoj vzdělávání a lidských zdrojů vůbec. Vnímání oblasti hodnocení projektů je však velmi problematické. Přesto však můžeme dodat, že ČR v době realizace OP RLZ nebyla zkušeným odborníkem v této problematice a často tak docházelo k nechtěným „vedlejším účinkům“.

Nejdůležitějšími kritérii v rámci hodnocení projektů OP RLZ bylo především dostatečné odůvodnění vzniku projektu a žádosti o grant, a s tím související vytvoření pracovních míst. Zde bylo poukazováno na cílovou skupinu, které by měl projekt prospět. Důležitá byla rovněž životaschopnost projektu a předchozí zkušenost s realizací podobného projektu byla vítána. Neméně zásadní byla horizontální témata, která zahrnují informační technologie, rovné příležitosti, udržitelný rozvoj, šetrnost k životnímu prostředí a vyrovnaný rozvoj regionů. I specifická kritéria, která byla v každém regionu vymezena jinak podle potřeby, měla při hodnocení svou váhu. Po schválení grantu musel úspěšný žadatel dokládat průběh realizace projektu a jeho životaschopnost.

OP VK je novým programem zaměřujícím se na oblast vzdělávání. Má pět oblastí podpory, jež se zaměřují na tematiku vzdělávání od počátečního vzdělávání, přes terciární až po další vzdělávání i na systémové národní celoživotní vzdělávání. Je tedy velmi široce zaměřen na všechny aspekty vzdělávání od dětí po dospělé se snahou zlepšit postavení jedinců na pracovním trhu. Práce s OP VK je propracovanější a metodicky více dokonalá, protože je možné využít zkušeností s OP RLZ, kdy často většina nevěděla, jakým způsobem se ubírat, co přesně by mělo být výsledkem implementace OP RLZ. Během let 2007-2009, respektive 2010 bylo přijato mnoho výzev, schváleno velké množství projektů (ať už jsou to IPo, IPn či GG), které mají napomoci zlepšit a inovovat systém vzdělávání v ČR. Ke konci roku 2009 bylo na zhruba 7000 předložených projektů, které se zaměřovaly na všechny druhy vzdělávání, vynaloženo zhruba 2,7 miliardy Kč. Opět bylo nutné přesvědčit o nezbytnosti financování daného projektu, vysvětlit dopady na cílové skupiny a jakým způsobem bude projekt realizován, obhájit finanční náklady, dále monitorovat výsledky a výstupy projektu. Důležitá je rovněž udržitelnost projektu a dodržování

horizontálních témat či jiných specifických kritérií. Menší zájem o finanční podporu můžeme sledovat u oblasti pomoci handicapovaným dětem.

Velká důležitost je přikládána MŠMT. Z pohledu OP RLZ sice ne jako ŘO, ovšem v rámci třetí priority byla jeho činnost nezastupitelná a velmi důležitá. V rámci OP VK pak jako ŘO sehraje roli naprosto zásadní. Jako ŘO zajišťuje veškerý chod OP VK, tedy spravuje rozpočet na OP VK, připravuje příručky, pokyny, metodiky a jiné, zajišťuje informovanost a publicitu, připravuje výzvy, administrativně zpracovává projektové žádosti, má na starosti systém hodnocení a monitorování projektů a v neposlední řadě se zabývá přípravou veškerých seminářů, školení a dalších vzdělávacích aktivit. Efektivita jeho práce je nezbytná. Pakliže bude jeho výkonnost dostatečná a uspokojivá, může tím napomoci podporovat absorpční kapacitu vzdělávacích subjektů v čerpání financí z EU.

Existuje návaznost OP VK na OP RLZ v oblasti vzdělávání. Zkušenosti s OP RLZ naznačují velký pokrok v činnostech spojených s OP VK. OP VK se snaží postupně alokovat své prostředky na konkrétní aktivity a problémy a tím řešit pomoc strukturálně. Vůbec myšlenka, že bychom měli investovat do vzdělání je velmi pozitivní a podpora a inovace vzdělávání může vytvořit lepší povědomí jedinců o jeho důležitosti. Velký pokrok lze sledovat v oblasti technické podpory OP VK. Důležité bylo propojení systému Benefit7+ a Monit 7+. Vznik HO-MO a obecně práce technického zázemí se posunula k lepšímu. Dokumenty jsou propracovanější, komunikace je na lepší úrovni, stabilizovala se organizační struktura MŠMT, tudíž nedochází k častým změnám ve vedení odborů, jež se problematikou OP zabývají.

Ještě však stále existují oblasti, ve kterých se MŠMT musí zlepšit. Mezi tyto patří především průběžné audity, vyřešení otázky dlouholeté archivace a přílišné byrokracie. Stále by mělo MŠMT klást velký důraz na informovanost a publicitu, ačkoliv došlo rovněž k výraznému zlepšení oproti OP RLZ. Velkým problémem je situace, v níž se MŠMT nachází s veřejnými zakázkami. Zde vidím problém zásadní. MŠMT by mělo zajistit, aby probíhaly transparentně a měly svůj smysl. V tomto ohledu vnímám MŠMT (ostatně asi jako všechna ministerstva) velmi negativně.

Dále bych ráda shrnula vnímání obou OP odborníky v oblasti implementace strukturální politiky, tedy žadateli, příjemci, administrátory projektů a poradci v této oblasti. Ačkoliv výsledky dotazníkového šetření nemohou být z důvodu nízké četnosti odpovědí příliš vypovídající, můžeme z nich vysledovat alespoň základní tendence. Ty nám mohou pomoci zamyslet se nad problematickými otázkami, pokusit se najít jejich řešení a naopak vyzdvihnout ta místa, kde je implementace OP vnímána pozitivně. V rámci OP RLZ již chyby nespravíme. Co se týče OP VK, máme stále možnost zamyslet se nad jeho slabinami a řešit je, poučit se z chyb napáchaných za OP RLZ i dosavadní činnosti OP VK a implementaci OP VK zlepšit.

Obecně je možné říci, že OP VK je vnímán pozitivně jako nástroj strukturální pomoci v ČR. Lze také vidět, že i z názorů respondentů vychází, že došlo od OP RLZ ke zlepšení. Velmi pozitivně je vnímána práce odborů MŠMT, které se snaží napomáhat vzdělávacím subjektům čerpat peníze z ESF. Jejich role je nezastupitelná. Zbývá jen dodat, že ačkoliv dle respondentů došlo ke zlepšení od OP RLZ, MŠMT by nemělo polevit a své aktivity neustále zlepšovat, připravovat dostatečné množství vzdělávacích akcí pro všechny účastníky procesu ve vysoké kvalitě, sledovat aktuální tíživé otázky společnosti a řešit je pomocí vyhlašování výzev, poskytovat vhodné informace a zlepšovat komunikaci na všechny strany a snažit se těmito vycházet vstříc. Stejně tak by mělo svou efektivitu zlepšovat v rámci procesů dovnitř. Pozitivně je také vnímáno nastavení OP VK obecně, kdy správným krokem je často zmiňovaná propracovanější metodika a více dostupných informací oproti OP RLZ.

Problematické jsou otázky hodnocení a systému MZ. Hodnocení projektových žádostí je sice velmi pečlivě nastaveno, avšak lidských faktor může vždy selhat. Subjektivita hodnocení je vnímána velmi negativně. Řešení však spočívá pouze ve snaze vrýt do povědomí hodnotitelů důležitost jejich práce a snahy hodnotit na základě velmi objektivních kritérií. Proškolování a jejich neustálé vzdělávání je jedinou cestou. Hodnocení nemůže provádět nikdo jiný než člověk a ten je vždy pouze „jen“ člověk. Systém MZ je také kámen úrazu a sice pro jeho velkou byrokracii a často až nesmyslné požadavky. Mělo by dojít k jeho usnadnění, řešení pouze

zásadních otázek ovlivňující realizaci projektu, propojení systému finanční kontroly s kontrolou věcnou. Zajímavým řešením by mohlo být zavedení kontroly na místě. Další věc na kterou by se MŠMT mělo zaměřit, a kterou může ovlivnit, jsou změny v metodikách, příručkách atd. Mělo by se více soustředit na přípravu jednoho finálního dokumentu a provádět minimální změny, aby nedocházelo k nadměrnému zatěžování příjemců ale i dalších zainteresovaných stran.

Je zřejmé, že i OP VK má své slabiny, stejně jako práce MŠMT. Pozitivní výsledky je třeba pochválit a dbát na to, aby se ve výkonné práci pokračovalo. Kritika je však pro zlepšení nezbytná. Proto tam, kde MŠMT nejvíce pokulhává má možnost dosáhnout změny a opět se posunout o krůček dál na pomyslném žebříčku hodnocení jeho práce.

Vrátíme-li se k hypotéze, kterou jsem stanovila v úvodu práce, a sice, že:

Odbory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k tomu určené zvyšují absorpční kapacitu v čerpání zdrojů EU v oblasti OP VK aktivní podporou vzdělávacích subjektů, které jsou potenciálními žadateli o grant z ESF, a sice lépe ve srovnání s OP RLZ,

můžeme konstatovat, že hypotéza je platná. Z celé práce vyplývá, že v této oblasti je MŠMT vnímáno pozitivně a dokonce došlo ke zlepšení podpory absorpční kapacity vzdělávacích subjektů oproti OP RLZ. K tomu, aby bylo úspěšné a absorpční kapacita vzdělávacích subjektů, jež žádají o grant (i když třeba jen potenciálně), se zvýšila, MŠMT využívá již výše zmíněné aktivity jako zaměření se na aktuální problematická témata vzdělávání, informovanost, publicita, příprava podrobných metodik, příruček a dalších dokumentů, příprava seminářů, školení, individuálních konzultací a jiné. Sama mohu konstatovat, že povědomí o fungování OP VK je mnohem vyšší než to bylo v případě OP RLZ, kdy často nikdo nevěděl, co přesně dělat, informací bylo málo. Dokonce i občané ČR dnes mají o OP povědomí, poprvé se objevují reklamy v televizi. V tom se mnou souhlasí také kolegové z MŠMT.

EU nám nabízí velkou pomoc, díky níž můžeme aktivně spolupůsobit na zlepšení kvality našeho života. Samozřejmě k tomu, abychom mohli tuto pomoc uplatňovat, potřebujeme spolupráci vlády, která by měla přizpůsobit

svou politiku tak, aby tato pomoc byla efektivní. Protože pouze EU samotná nám neposkytne řešení našich zásadních problémů, které mají kořeny ve strnulosti českého vzdělávacího systému. Pouhé investice z EU nebudou stačit k eliminaci těchto problémů. Tak jako by se měl občan chtít podílet na rozvoji svých vědomostí za pomoci grantů z EU, tak by se měla vláda snažit řešit strukturální problémy. Je však jisté, že pomoc ze strukturálních fondů znamená pro ČR velký krok vpřed, a tím přináší možnost dalšího vývoje a seberalizace celé společnosti.

Prameny a Literatura

Prameny

Tištěné

Agenda 2000. Praha, Ministerstvo zahraničí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů 1999.

Česká republika v hodnocení Evropské komise 1999. Praha, Ministerstvo zahraničí v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů 1999.

Česká republika 2004-2006 Rámec podpory Společenství. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004.

Dodatek k programu Operační program rozvoj lidských zdrojů. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2006.

Evropská komise/glosář. Praha, Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice 2001.

Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika: politika pro občany. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2002.

Evropská politika zaměstnanosti a sociální politika 1999-2001: pracovní místa, soudržnost a produktivita. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí 2002.

Ex-ante hodnocení Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů. Praha, Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání 2003.

Fondy EU: Glosář základních pojmů. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2005.

Horizontální priority v programech strukturálních fondů. Praxe a zkušenosti z hodnocení. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2005.

Manuál horizontálních priorit Rámce podpory Společenství. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj 2004.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2003.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů jako jedna z možností finanční podpory z Evropského sociálního fondu. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2004.

Operační program Rozvoj lidských zdrojů. Dodatek k programu. Praha, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR 2004.

Průvodce Evropskou unií (2. vydání). Praha, Ministerstvo zahraničních věcí ČR v edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů 2000.

Průvodce fondy Evropské unie. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004.

Průvodce fondy Evropské unie pro neziskové organizace. Cesta labyrintem financování EU. Praha 2003.

Příprava ČR na využívání strukturálních fondů. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 1998 (2. vydání), edice „Strukturální fondy“, svazek 1/1998.

Rámec podpory společenství. Operační programy. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 1998, edice „Strukturální fondy“, svazek 2/1998.

SOUČEK, Eduard a kol.: *6/04 Hodnocení indikátorů/ukazatelů a vhodnosti jejich nastavení. Závěrečná zpráva.* Praha, Institut Jana Pernera 2005.

Základní principy přípravy projektů v rámci strukturálních fondů EU dokumentované na případových studiích. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR 2004.

Zasedání Evropské rady, konané ve dnech 23. a 24. března 2000 v Lisabonu. Příloha časopisu *Mezinárodní politika*, roč. XXIV, 2000, č. 5.

Zasedání Evropské rady, konané ve dnech 19. a 20. června 2000 v Santa Maria da Feira. Příloha časopisu *Mezinárodní politika*, roč. XXIV, 2000, č. 7.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2007. Na startu školské reformy, díl I – Vzdělávání v roce 2007 v datech. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Ústav pro informace ve vzdělávání (ed.), Praha 2008.

Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy České republiky v roce 2007. Na startu školské reformy, díl II – Vzdělávání v roce 2007 v tématech. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. Ústav pro informace ve vzdělávání (ed.), Praha 2008.

Noviny a Časopisy

Aktuální dění v Operačním programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, č. 7, s. 4.

ČESTNĚJŠÍ, Alexandr: *Evropská unie, regiony a Česká republika.* *Mezinárodní politika*, roč. XXII, 1998, č. 9, s. 34-35.

FUCHS, Miroslav: *Sociální politika Evropské unie: stav připravenosti České republiky na vstup do EU.* *Směr Evropská unie* (příloha časopisu *Mezinárodní politika*, roč. XXIV, 2000, č. 6), 2000, č. 3, s. 1-3.

HEBÁKOVÁ, Lenka: *Evropská strategie zaměstnanosti. Cesta k jejímu posílení v Evropě?* Mezinárodní politika, roč. XXX, 2006, č. 7, s. 33-35.

JENÍČEK, Vladimír: *Zaměstnanecká politika Evropské unie*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 6), 2000, č. 3, s. 4-6.

KOMÍNOVÁ, Radka: *Subsidiarita. Nový fenomén ve vývoji EU*. Mezinárodní politika, roč. XX, 1996, č. 4, s. 23-24.

Konference k využívání ESF ve vzdělávání. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, č. 4, s. 4.

Operační programy Evropské unie. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2008, č. 1, s. 4.

Operační programy Evropské unie. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2008, č. 2, s. 4.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – čerpání prostředků v roce 2009. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2010, č. 8, s. 4.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – pokrok v implementaci. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, č. 6, s. 4.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – zhodnocení roku 2008 a plány na rok 2009. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, č. 5, s. 4.

ORINIAKOVÁ, Pavla: *Předvstupní a strukturální fondy Evropské unie v regionech. Možnosti přípravy a využívání*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 4), 2000, č. 2, s. 6-8.

PAVLŮ, Marie – PŘIBYLOVÁ, Martina: *Programy a projekty EU v podnikání*. Směr Evropské unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 12), 2000, č. 6, s. 1-5.

PAVLŮ, Marie: *Postoje a názory českých firem na Evropskou unii*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 12), 2000, č. 6, s. 6-8.

PÍŠOVÁ, Eva: *Regionální politika Evropské unie a její nástroje*. Směr Evropská unie (příloha časopisu Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 4), 2000, č. 2, s. 1-3.

ROVNÁ, Lenka: *Regionální politika Evropské unie*. Mezinárodní politika, roč. XXVII, 2003, č. 4, s. 4-5.

ŠMEJKAL, Václav: *Jak se čeští podnikatelé připravují na vstup do Evropské unie*. Mezinárodní politika, roč. XXIV, 2000, č. 4, s. 21-22.

VESELÝ, Tomáš: *Lisabonský proces ve vazbě na Českou republiku*. Mezinárodní politika, roč. XXVII, 2003, č. 12, s. 25-26.

Výhody a nevýhody začlenění ČR do EU. Mezinárodní politika, roč. XX, 1996, č. 1, s. 23-24.

Výzvy k předkládání projektů v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Otevřený zpravodaj. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2008, č. 3, s. 4.

ZUKAL, Jiří: *Regionální politika a rozdíly mezi regiony v Evropské unii*. Mezinárodní politika, roč. XIX, 1995, č. 5, s. 24-25.

ZUKAL, Jiří: *Příprava na čerpání ze strukturálních fondů EU se stává pro ČR aktuální*. Mezinárodní politika, roč. XXII, 1998, č. 8, s. 19-20.

Internetové

Cíle OP VK, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy:
<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/cile-op-vk> (13.3.2010)

Čerpání z fondů EU v Praze v období 2007-2013. In: Magistrát hlavního města Prahy: http://magistrat.praha-mesto.cz/67977_Cerpani-z-fondu-EU-v-Praze-v-obdobi-2007-2013 (6.6.2009)

Evropský sociální fond v ČR. In: Evropský sociální fond v ČR,
<http://www.esfcr.cz/evropsky-socialni-fond-v-cr> (24.8.2009).

Historie projednávání Rámce podpory Společenství. In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2004-2006/Ramec-podpory-Spolecenstvi-2004-2006/Akce/Historie-projednani-Ramce-podpory-Spolecenstvi> (28.8.2009)

Hlavní cíle. In: Evropská komise, Regionální politika – Inforegio:
http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/object/index_cs.htm (5.11.2009)

Hospodářská a sociální soudržnost. In: Euroskop:
<http://www.euroskop.cz/675/sekce/hospodarska-a-socialni-soudrznost/>
(7.3.2010)

Metodika monitoringu strukturálních fondů (Cíle 1) na úrovni RPS. In: Fondy Evropské unie, <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/d5e1a452-8313-4df4-a0a5-992914b881b3/Metodika-monitoringu-strukturalnich-fondu-na-urovn> (26. 9. 2009)

Národní strategický referenční rámec. In: Fondy Evropské unie,
<http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=5a5a7a80-ae4c-48e2-add9-0719b2872d7a> (15.3.2010)

Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 26. června 1999. In: Úřední věstník ES č. L16:
[http://209.85.129.132/search?q=cache:tF5UUnvbylIJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1260_1999.doc+Nařizeni+Rady+\(ES\)+č.+1260/1999&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz](http://209.85.129.132/search?q=cache:tF5UUnvbylIJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1260_1999.doc+Nařizeni+Rady+(ES)+č.+1260/1999&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz) (25.6.2009)

Nařízení Komise (ES) č. 1145/2003 ze dne 27. června 2003. In: Úřední věstník ES L160:
[http://209.85.129.132/search?q=cache:xh6BE_6dinwJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1145-2003.doc+Nařizeni+Komise+\(ES\)+č.+1145/2003&cd=9&hl=cs&ct=clnk&gl=cz](http://209.85.129.132/search?q=cache:xh6BE_6dinwJ:www.sgcd.cpkp.cz/SF/doc/es1145-2003.doc+Nařizeni+Komise+(ES)+č.+1145/2003&cd=9&hl=cs&ct=clnk&gl=cz) (25.8.2009)

Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006. In: Úřední věstník ES L210/25: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=36867849-de60-463f-b806-3adcbcb6fc76> (14.3.2010)

Nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006. In: Úřední věstník ES L210/12: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081\(2006\)_cs.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_cs.pdf) (14.3.2010)

Nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006. In: Úřední věstník ES L210/12: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081\(2006\)_cs.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_cs.pdf) (14.3.2010)

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:
http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/SG_OP_VK_styl_upravy_final_b.pdf (14.3.2010)

OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OP VK), In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/07-13/opvk> (13.3.2010)

Opatření 3.1 - Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních a rozvoj podpůrných systémů ve vzdělávání, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/04-06/oprlz/opatreni-3-1-zkvalitnovani-vzdelavani-ve-skolach-a-skolskych> (13.3.2010)

Opatření 3.2 - Podpora terciárního vzdělávání, výzkumu a vývoje, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/04-06/oprlz/opatreni-3-2-podpora-terciarniho-vzdelavani-vyzkumu-a-vyvoje> (13.3.2010)

Opatření 3.3 - Rozvoj dalšího profesního vzdělávání, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/04-06/oprlz/opatreni-3-3-rozvoj-dalsiho-profesniho-vzdelavani> (13.3.2010)

Operační programy 2007 – 2013, In: Evropský sociální fond v ČR: <http://www.esfcr.cz/07-13> (7.3.2010)

Operační program lidské zdroje a zaměstnanost. In: Fondy Evropské unie, <http://www.strukturalni-fondy.cz/oplzz> (16.7.2009)

Operační program Rozvoj lidských zdrojů, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 2003: http://aplikace.msmt.cz/HTM/BAHO040202OPRLZ_CZfinal.htm#_Toc61340583 (9.3.2010)

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/bcccc738-7fb0-4742-9b90-b75ce4b28b2e/OP-Vzdelavani-pro-konkurenceschopnost> (13.3.2010)

Parlament schválil strukturální fondy na léta 2007-2013, In: Evropský parlament: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=->

//EP//TEXT+IM-PRESS+20060628IPR09333+0+DOC+XML+V0//CS
(7.3.2010)

Politika soudržnosti pro období 2007–2013: Česká republika se dohodla s Komisí na svém plánu a prioritách, In: Evropská komise:
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/070728_cs.htm
(7.3.2010)

Prezentace grantových projektů Opatření 3.1, In: Ministerství školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prezentace-grantovych-projektu-opatreni-3-1> (13.3.2010)

Priorita 3. Rozvoj celoživotního učení OP RLZ. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
<http://www.msmt.cz/Files/HTM/BAHOPriorita3RozvojcelozivotnihouceniiOPRLZ.htm> (24.11.2009)

Programy 2007-2013, In: Fondy Evropské Unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013> (7.3.2010)

Prováděcí dokument OP VK, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:
http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf (14.3.2010)

Přehled operačních programů pro období 2007-2013. In: Portál Plzeňského kraje: <http://www.kr-plzensky.cz/article.asp?itm=32501> (23.6.2009)

Příručka pro žadatele OP VK, verze 5, platná od 2. 2. 2009, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/prirucka-pro-zadatele-op-vk-paltna-od-2-2-2009> (17.3.2010)

Rámec podpory Společenství: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=7197bbd8-c237-4a11-972d-ee925dd1d10b> (4.6.2009)

Realizace Opatření 3. 1 a 3. 2 OP RLZ. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,
http://www.msmt.cz/Files/HTM/BHRealizace3_1a3_2OPRLZ1.htm
(24.11.2009)

Regionální politika Evropské Unie. In: BusinessInfo.cz:
<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/regionalni-politika-evropske-unie/1001573/44179/> (4.6.2009)

Regionální politika EU. In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU/Regionalni-politika-EU> (15.7.2009)

Řízení a monitoring: In: Fondy Evropské unie: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/3e93cd2c-e77d-41ec-a7b6-96eaebeb5d8e/Rizeni-a-monitoring> (23.7.2009)

Strategie hodnocení Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů na období 2004-2006. Příloha Dodatku k Operačnímu programu rozvoj lidských zdrojů, In: BusinessInfo: http://209.85.129.132/search?q=cache:INW_P1y-9GIJ:www.businessinfo.cz/files/file3841.pdf+Strategie+hodnocení+Operační+ho+programu+Rozvoj+lidských+zdrojů+na+období+2004-2006&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz (25.10.2009)

Structural funds. In: Evropská komise:
http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prord/sf_en.htm (16.9.2009)

The European Union Solidarity Fund. In: Evropská komise:
http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm (16.6.2009)

Výsledky 2. výzvy oblast podpory 1.2, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vysledky-2-vyzvy-oblast-podpory-1-2> (14.3.2010)

Výsledky 2. výzvy oblast podpory 1.3, In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/vysledky-2-vyzvy-oblast-podpory-1-3> (14.3.2010)

Jiné prameny

AUGUSTIN, Radek, bytem Olomouc (r.augustin@kr-olomoucky.cz), projektový manažer OP RLZ Olomouckého kraje, osobní rozhovor – záznam učiněn 12. listopadu 2005 (45 min.) a 7. února 2007 (35 min.).

HOŠKOVÁ-BENEŠOVÁ, Barbora, bytem Praha (barbora.hoskova@msmt.cz), ředitelka Odboru řízení OP VK – „Vstupní školení pracovníků implementační struktury MŠMT pro OP VK“ – záznam učiněn 8.1.2010 (120 min.).

Literatura

ALLEN, David: *Cohesion and the Structural Funds*. In: WALLACE, Helen – WALLACE, William – POLLACK, Mark A.: *Policy-making in the European Union* (5. vydání). Oxford, Oxford University Press 2005, s. 213-241.

BACHE, Ian – GEORGE, Stephen: *Politics in the European Union* (2. vydání). New York, Oxford University Press 2006.

DINAN, Desmond: *Ever Closer Union?* Colorado, Lynne Reinner Publishers 1994.

FIALA, Petr – PITROVÁ, Markéta: *Evropská Unie*. Brno, Centrum pro studium demokracie a kultury 2003.

HALÁMEK, Petr: *Projektový cyklus v EU*. Brno, Masarykova univerzita 2004.

HUČKA, Miroslav: *Strukturální politika a její regionalizace*. Ostrava, Repronis 2001.

JONES, Robert A: *The Politics and Economics of the European Union*. Cheltenham 1996.

KÖNIG, Petr – LACINA, Lubor – PŘENOSIL, Jan: *Učebnice evropské integrace*. Praha, Barrister and Principal 2006.

MAREK, Dan a kol.: *Příprava na strukturální politiku Evropské unie*. Ostrava, Repronis 2004.

NĚMEC, Vladimír: *Projektový management*. Praha, Grada Publishing 2002 (1. vydání).

PAVLÁK, Miroslav: *Lidské zdroje a fondy EU, Evropský sociální fond jako nástroj spolufinancování projektů v oblasti rozvoje lidských zdrojů*. Praha, ASPI 2006.

SMAIL, Robin – BROOS, Luc – KUIJPERS, Elsa: *Managing Structural Funds, Step-by-step Practical Handbook*. Maastricht, EIPA 2008.

SVOZILOVÁ, Alena: *Projektový management*. Praha, Grada Publishing 2003.

ŠUMPÍKOVÁ, Markéta – OCHRANA, František – PAVEL, Jan a kol.: *Veřejné výdajové programy a jejich efektivnost*. Praha, Eurolex Bohemia 2005.

Přílohy

Textové přílohy

Příloha 1: Hodnoticí tabulka grantového projektu OP RLZ

HODNOTÍCÍ TABULKA
grantového projektu OP RLZ

Číslo kola výzvy:	01
Název grantového schématu:	
Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních	
Název programu podpory:	
A. Zlepšení podmínek pro vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	▼
Tabulku vyplnil:	
Datum:	

I. Identifikační data

	Registrační číslo
	Název žadatele
	Název projektu
	Místo realizace
	Délka trvání projektu

Směrnice pro bodování

Tato hodnoticí tabulka je rozdělena podle hodnotících kritérií a subkritérií. Každému subkritériu můžete přidělit body od nuly do maxima uvedeného v Hodnoticí Tabulce.

Vámi udělené bodové hodnoty zapište do příslušných buněk ve sloupci C - budou sečteny a společně budou tvořit celkový počet bodů za každé hodnotící kritérium. Celkové počty bodů za každé hodnotící kritérium budou přeneseny do části 7 Hodnoticí tabulky a společně budou tvořit celkové bodové ohodnocení žádosti.

Komentáře

Komentář nemusí být zapsán ke každému hodnotícímu kritériu. Pokud ale ohodnotíte jednotlivé hodnotící hledisko jako slabší než cca 30 % nebo lepší než cca 80 % maximálního možného počtu bodů v daném kritériu, důvod takového ohodnocení musí být zaznamenán v tabulce pro komentář.

Tabulky pro komentáře mohou být v případě nutnosti rozšířeny.

Vždy vyplňte **celkový komentář** na konci Hodnoticí tabulky pod částí 7, kde shrnete nejslabší a nejsilnější stránku projektu. Uvedte v něm i posouzení přiměřenosti a hospodárnosti rozpočtu projektu. Tento celkový komentář bude uložen v databázi a především k němu bude přihlížet výběrová komise při rozhodování o přidělení nebo nepřidělení finančních prostředků OP RLZ danému projektu.

II. HODNOTÍCÍ TABULKA

1	Zdůvodnění projektu	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
1.1.	Zdůvodnění záměru		12	5.1
1.2.	Vazba na strategické dokumenty		12	5.3
1.3.	Přínos pro cílovou skupinu		6	5.6
Celkový počet bodů za kritérium 1		0	30	

Komentář:

Poznámka: Pokud projekt získá v subkritériu 1.2 "Vazba na strategické dokumenty" méně než 10 bodů, bude vyloučen. Jednotlivý hodnotitel však hodnotí a boduje i další subkritéria, i kdyby individuálně tomuto subkritériu 1.2 "Vazba na strategické dokumenty" přidělil méně než 10 bodů.

2	Cílová skupina	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
2.1.	Přiměřenost cílových skupin		10	5.5, 11
2.2.	Zapojení cílových skupin		5	5.7, 6.2
Celkový počet bodů za kritérium 2		0	15	

Komentář:

3	Realizace projektu	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
3.1.	Klíčové aktivity a stadia realizace		5	6.1, 7, 6.5
3.2.	Monitorování projektu		3	6.3, 12
3.3.	Předchozí zkušenosti žadatele s řízením obdobných projektů		2	6.8, 6.9, 6.10
3.4.	Publicita		3	6.4
3.5.	Udržitelnost projektu		3	5.11
Celkový počet bodů za kritérium 3		0	16	

Komentář:

(do této buňky napište prosím Váš komentář)

4	Výsledky a výstupy	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
4.1.	Kvantifikace výsledků a výstupů		10	10, 11, 12
4.2.	Zajištění výsledků a výstupů		4	5.12, 7
Celkový počet bodů za kritérium 4		0	14	

Komentář:

(do této buňky napište prosím Váš komentář)

5	Horizontální témata	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
5.1.	Rovné příležitosti		4	13.1
5.2.	Udržitelný rozvoj		2	13.2
5.3.	Informační technologie		2	13.3
5.4.	Místní iniciativy		2	13.4
Celkový počet bodů za kritérium 5		0	10	

Komentář:

(do této buňky napište prosím Váš komentář)

6	Specifické požadavky	Skutečné skóre	Maximální možný počet	Formulář žádosti
6.1.	Odborná připravenost řešitelů a participujících objektů ve vztahu k cíli a obsahu projektu a k cílové skupině		5	
6.2.	Přenositelnost výstupů projektu a možnosti jejich zobecnění		5	
6.3.	Přiměřenost požadovaných finančních prostředků ve vztahu k předpokládaným výstupům projektu		5	
Celkový počet bodů za kritérium 6		0	15	

Komentář:

(do této buňky napište prosím Váš komentář)

7	Celkový počet bodů a doporučení	Skutečné skóre	Maximální možný počet
7.1.	Zdůvodnění projektu	0	30
7.2.	Cílová skupina	0	15
7.3.	Realizace projektu	0	16
7.4.	Výsledky a výstupy	0	14
7.5.	Horizontální témata	0	10
7.6.	Specifické požadavky	0	15
	Celkem	0	100

8 Souhrn hodnocení

8.1. Má projekt negativní vliv na některé horizontální téma? Ano ▼

8.2. Doporučujete projekt k podpoře? Ano ▼

Celkový komentář, nejslabší a nejsilnější stránka projektu:

(do této buňky napište prosím Váš komentář. V případě, že projekt má podle Vašeho názoru negativní dopad na některé z horizontálních témat 4.1 až 4.4, zdůvodněte prosím na tomto místě své rozhodnutí. Celkový komentář musí obsahovat i posouzení přiměřenosti a hospodárnosti rozpočtu projektu.)

Svým podpisem potvrzuji, že jsem projekt hodnotil(a) objektivně a nestranně s využitím všech svých znalostí a nejsem závislý(á) na žadateli, nejsem jeho partnerem nebo smluvním partnerem ať přímo nebo nepřímo. Jsem si vědom(a) následků, které by pro mě mělo zatažení skutečností rozhodných pro objektivní posuzování žádosti. Beru na vědomí, že hodnotící řízení je důvěrné a budu zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které jsem se při hodnocení dozvěděl(a).

podpis hodnotitele

Příloha 2: Kritéria hodnocení projektů OP VK

Obsah kritérií hodnocení projektů (subkritéria) a jejich bodové ohodnocení

Kritérium	Max. počet bodů
1. Zdůvodnění potřebnosti realizace projektu	18
1.1 Zdůvodnění záměru a jeho vazba na danou Oblast podpory	10
1.2 Potřebnost a očekávaný přínos projektu pro cílovou skupinu	8
2. Cílová skupina	10
2.2 Vymezení a přiměřenost cílových skupin	5

2.3 Způsob zapojení cílových skupin	5
3. Popis realizace projektu	18
3.1 Klíčové aktivity a stadia realizace	9
3.2 Připravenost na možná rizika a jejich řešení	2
3.3 Předchozí zkušenosti žadatele s řízením či realizací obdobných projektů	2
3.4 Publicita	2
3.5 Udržitelnost projektu po skončení financování z OP VK	3
4. Finanční řízení	20
4.1 Přiměřenost rozpočtu vzhledem k cílům a obsahu projektu	8
4.2 Provázanost rozpočtu s klíčovými aktivitami projektu	8
4.3 Nastavení vnitřního kontrolního systému	4
5. Výsledky a výstupy	15
5.1 Kvantifikace výsledků a výstupů	5
5.2 Způsob zajištění plánovaných výsledků a výstupů	5
5.3 Monitorování projektu	5
6. Horizontální témata	4
6.1 Aktivity podporující rovné příležitosti	2
6.2 Aktivity podporující udržitelný rozvoj	2
7. Specifické požadavky	15
7.1 Subkritérium 1	*
7.2 Subkritérium 2	*
7.3 Subkritérium 3	*
.....	*
Celkem	100

* Podle počtu subkritérií stanoví vyhlašovatel výzvy.

Příloha č. 3: Dotazník pro praktickou část diplomové práce zasláný respondentům k vyplnění

Vážení,

do Vašich rukou se právě dostal dotazník k diplomové práci na téma „**Strukturální fondy EU na příkladech OP RLZ a OP VK**“. V této diplomové práci se zabývám politikou hospodářské a sociální soudržnosti jako takovou, jejím vznikem, působností a jejími nástroji, dále práce popisuje aplikaci politiky v ČR. V druhé části sleduji dva operační programy, které jsou v administraci Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy a úzce souvisejí se vzděláváním a následným uplatněním absolventů na trhu práce. Jak již z názvu diplomové práce vyplývá, jedná se o Operační program Rozvoj lidských zdrojů, jež byl aplikován v ČR v letech 2004-2006 a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který byl přijat pro ČR na léta 2007-2013. Co se týče OP RLZ, tak analyzuji pouze část, která byla vyhrazena pro vzdělávání a sice Piroritu 3. Důvodem je možnost sledovat analogii s OP VK.

Tímto bych Vás ráda poprosila o vyplnění dotazníku, který bude opěrným bodem pro výzkumnou část diplomové práce. Zde se budu snažit z Vašich zkušeností poskytnout náhled na implementaci a funkčnost OP jako takových. Cílem je srovnat teorii s praxí a poukázat na tíživé oblasti, zajímavosti, nesrovnalosti, stejně tak jako na silné stránky implementace OP a jejich dopad na ČR.

Dotazník je rozdělen do tří sekcí – **1. Sekce pro žadatele; 2. Sekce pro příjemce a 3. Sekce pro administraci OP + poradenství a jiné.** Dle Vašeho zařazení se prosím zaměřte na Sekci, která Vám přísluší.

Předem Vám velmi děkuji za spolupráci a věřím, že Vámi poskytnuté informace pro mne budou velkým přínosem.

Bc. Veronika Mačáková

studentka 5. ročníku VŠE, Fakulta Mezinárodních vztahů, Katedra světové ekonomiky, hlavní specializace: Evropská integrace, vedlejší specializace: Manažer kvality; momentálně zaměstnaná (DPČ) na MŠMT jako asistentka projektových manažerů – odbor technické pomoci OP VK

1. Sekce pro žadatele:

Moje pracovní pozice/zkušenost s OP RLZ/OP VK (jaká priorita/prioritní osa; opatření/oblast podpory atd.):

1. Pracoval/a jsem s OP RLZ – Priorita 3 oblast vzdělávání (dále jen OP RLZ) i s OP VK

☐ ano

☐ ne

v případě, že ne, v jakém operačním programu jste pracoval/a?

2. S OP VK se mi pracuje lépe než s OP RLZ

☐ ano

☐ ne

☐ pracoval/a jsem pouze s jedním OP

uvedte, prosím, stručně důvod:

3. Myslíte si, že OP RLZ byl nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano

☐ ne

☐ nevím

4. Myslíte si, že OP VK je nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano

☐ ne

☐ nevím

5. Je v rámci OP VK lépe zacílena alokace prostředků na určité, konkrétní skupiny a oblasti než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

6. Máte dojem, že hodnocení projektových žádostí probíhá dle opravdu jasných, objektivních a rozumných pravidel?

- OP VK ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- OP RLZ ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

případně uveďte, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti:

7. Ovlivňují dle Vašeho názoru implementaci OP vládní změny?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

8. Myslíte si, že následující odbory vykonávají svou práci efektivně a napomáhají tak plně implementovat OP VK?

- odbor technické pomoci MŠMT ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor řízení OP VK ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor CERA ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

9. Myslíte si, že výše zmíněné odbory vykonávají implementaci OP VK efektivněji, než to dokázaly příslušné odbory v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

10. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro žadatele se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní?

☐ ano

☐ ne

☒ nevím

11. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro žadatele se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní **oproti těmto v OP RLZ?**

☐ ano

☐ ne

☒ nevím

2. Sekce pro příjemce:

Moje pracovní pozice/zkušenost s OP RLZ/OP VK (jaká priorita/prioritní osa; opatření/oblast podpory atd.):

1. Pracoval/a jsem s OP RLZ – Priorita 3 oblast vzdělávání (dále jen OP RLZ) i s OP VK

☐ ano

☐ ne

v případě, že ne v jakém operačním programu jste pracoval/a?

2. S OP VK se mi pracuje lépe než s OP RLZ

☐ ano

☐ ne

☐ pracoval/a jsem pouze s jedním OP

uved'te, prosím, stručně důvod:

3. Myslíte si, že OP RLZ byl nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano

☐ ne

☐ nevím

4. Myslíte si, že OP VK je nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano

☐ ne

☐ nevím

5. Je v rámci OP VK lépe zacílena alokace prostředků na určité, konkrétní skupiny a oblasti než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

6. Je realizace projektů v oblasti vzdělávání v rámci OP VK jednodušší než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

7. Máte zkušenost s přijímáním většího množství projektů v rámci OP VK než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☒ ne

uved'te, prosím, stručně důvod:

8. Myslíte si, že je OP VK nastaven tak, že jeho implementace povede ke změně trvalejšího charakteru v oblasti vzdělávání a následného zapojení lidí na pracovním trhu?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

uved'te, prosím, stručně důvod:

9. Máte dojem, že hodnocení projektových žádostí probíhá dle opravdu jasných, objektivních a rozumných pravidel?

OP VK ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

OP RLZ ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

případně uved'te, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti:

10. Ovlivňují dle Vašeho názoru implementaci OP vládní změny?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

11. Myslíte si, že následující odbory vykonávají svou práci efektivně a napomáhají tak plně implementovat OP VK?

- odbor technické pomoci MŠMT

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor řízení OP VK

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor CERA

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

12. Myslíte si, že výše zmíněné odbory vykonávají implementaci OP VK efektivněji, než to dokázaly příslušné odbory v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

13. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro příjemce se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

14. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro příjemce se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní **oproti těmto v OP RLZ?**

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

15. Myslíte si, že je vhodně nastaven systém monitorovacích zpráv (MZ) projektu?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

případně uveďte, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti se systémem MZ:

3. Sekce pro administraci OP + poradenství a jiné:

Moje pracovní pozice/zkušenost s OP RLZ/OP VK (jaká priorita/prioritní osa; opatření/oblast podpory atd.):

1. Pracoval/a jsem s OP RLZ – Priorita 3 oblast vzdělávání (dále jen OP RLZ) i s OP VK

☐ ano ☐ ne

v případě, že ne v jakém operačním programu jste pracoval/a?

2. S OP VK se mi pracuje lépe než s OP RLZ

☐ ano ☐ ne ☐ pracoval/a jsem pouze s jedním OP

uved'te, prosím, stručně důvod:

3. Myslíte si, že OP RLZ byl nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

4. Myslíte si, že OP VK je nastaven vhodně a průhledně?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

5. Je v rámci OP VK lépe zacílena alokace prostředků na určité, konkrétní skupiny a oblasti než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☐ nevím

6. Je realizace projektů v oblasti vzdělávání v rámci OP VK jednodušší než v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

7. Máte zkušenost s realizací většího množství projektů v rámci OP VK než v rámci OP RLZ?

☒ ano ☐ ne

uved'te, prosím, stručně důvod:

8. Myslíte si, že je OP VK nastaven tak, že jeho implementace povede ke změně trvalejšího charakteru v oblasti vzdělávání a následného zapojení lidí na pracovním trhu?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

uved'te, prosím, stručně důvod:

9. Máte dojem, že hodnocení projektových žádostí probíhá dle opravdu jasných, objektivních a rozumných pravidel?

OP VK ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

OP RLZ ☐ ano ☐ ne ☒ nevím

případně uved'te, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti:

10. Ovlivňují dle Vašeho názoru implementaci OP vládní změny?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

11. Myslíte si, že následující odbory vykonávají svou práci efektivně a napomáhají tak plně implementovat OP VK?

- odbor technické pomoci MŠMT

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor řízení OP VK

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

- odbor CERA

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

12. Myslíte si, že výše zmíněné odbory vykonávají implementaci OP VK efektivněji, než to dokázaly příslušné odbory v rámci OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

13. Došlo v oblasti technické pomoci ke zlepšení od doby existence OP RLZ?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

případně uveďte, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti s technickou pomocí:

14. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro hodnotitele/zaměstnance MŠMT/jiné (zakroužkujte dle svého zařazení) se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

15. Považujete množství seminářů a veškerých školení pro hodnotitele/zaměstnance MŠMT/jiné (zakroužkujte dle svého zařazení) se zaměřením na implementaci OP VK za dostatečné a kvalitní **oproti těmto v OP RLZ?**

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

16. Myslíte si, že je vhodně nastaven systém monitorovacích zpráv (MZ) projektu?

☐ ano ☐ ne ☒ nevím

případně uveďte, prosím, stručně pozitivní/negativní zkušenosti se systémem MZ:

--

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj rozpočtu na strukturální politiku od roku 1988 do roku 2013 dle finančních perspektiv	14
Graf 2: Rozdělení finančních prostředků politiky soudržnosti na tři cíle v letech 2007-2013.....	20
Graf 3: Rozdělení finančních prostředků na jednotlivé cíle v ČR 2007-2013	38
Graf 4: Rozdělení rozpočtu OP RLZ na jednotlivé priority 2004-2006	44
Graf 5: Počet projektů přijatých v programech podpory.....	48
Graf 6: Počet přijatých projektů v jednotlivých krajích	49
Graf 7: Finanční prostředky dle sídla žadatele	50
Graf 8: Rozdělení rozpočtu OP RLZ na jednotlivá opatření Priority 3 2004-2006	55
Graf 9: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé prioritní osy 2007-2013 ..	63
Graf 10: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory v první prioritní ose 2007-2013.....	70
Graf 11: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory ve druhé prioritní ose 2007-2013.....	74
Graf 12: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory ve třetí prioritní ose 2007-2013.....	76
Graf 13: Rozdělení rozpočtu OP VK na jednotlivé oblasti podpory v páté prioritní ose 2007-2013.....	79
Graf 14: Alokace a výzvy OP VK (v milionech eur).....	80
Graf 15: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce žadatelé	99
Graf 16: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce příjemci	105
Graf 17: Odpovědi respondentů na dotazník – Sekce administrace OP + poradenství a jiné	111

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozdělení fondů na jednotlivé cíle 2007-2013	23
Obrázek 2: Rozdělení ČR na regiony NUTS	26

Obrázek 3: Schéma systému realizace strukturální politiky EU v ČR 2004-2006	33
Obrázek 4: Schéma OP RLZ	44
Obrázek 5: Schéma implementační struktury OP VK	59
Obrázek 6: Schéma OP VK v návaznosti na specifické cíle	62
Obrázek 7: Rovnováha mezi třemi aspekty projektu	83
Obrázek 8: Schéma hodnocení projektů OP VK – 3. a 4. fáze	88

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj rozpočtu na strukturální politiku od roku 1975 do roku 2013	13
Tabulka 2: Rozdělení financí na jednotlivé cíle dle Agendy 2000 na období 2000-2006	18
Tabulka 3: Srovnání cílů a nástrojů v období 2000-2006 a 2007-2013	20
Tabulka 4: Rozdělení ČR na regiony NUTS	25
Tabulka 5: Rozdělení prostředků mezi strukturální fondy, fond soudržnosti a Iniciativy Společenství v České republice v období 2004-2006	27
Tabulka 6: Schéma programových dokumentů 2000-2006	29
Tabulka 7: Řídící/Kontrolní orgány jednotlivých operačních programů 2004-2006	30
Tabulka 8: Schéma programových dokumentů 2007-2013	35
Tabulka 9: Řídící/Kontrolní orgány jednotlivých operačních programů 2007-2013	38
Tabulka 10: Počet vybraných a realizovaných projektů v jednotlivých oblastech podpory a výše finanční podpory schválená na realizaci těchto projektů.....	48
Tabulka 11: Struktura příjemců.....	49
Tabulka 12: Návrh projektového záměru	86
Tabulka 13: Předpokládaný průběh procesu schvalování žádostí.....	89